

**COVID-19 PANDEMİSİ UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE KÖY
OKULLARINDA YAŞANILAN SORUNLARA DAİR SINIF
ÖĞRETMENİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ
(ADANA/KARATAŞ İLÇE ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞÇE KURUMOĞLU

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**MERSİN
AĞUSTOS- 2022**

**COVID-19 PANDEMİSİ UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE KÖY
OKULLARINDA YAŞANILAN SORUNLARA DAİR SINIF
ÖĞRETMENİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ
(ADANA/KARATAŞ İLÇE ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞÇE KURUMOĞLU

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**Danışman
Doç. Dr. Kürşat KURTULGAN**

**MERSİN
AĞUSTOS-2022**

ÖZET

COVID- 19 PANDEMİSİ UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE KÖY OKULLARINDA YAŞANILAN SORUNLARA DAİR SINIF ÖĞRETMENİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ

2019 yılı Aralık ayının sonunda Çin'in Hubei bölgesinin Wuhan şehrinde ortaya çıkan yeni tip koronavirüs kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Başlangıçta sağlık alanında yıkıcı etkileri olan koronavirüsün dünya çapında yayılımı arttıkça eğitim sisteminde de birtakım aksaklıkları beraberinde getirmiştir.

Bu araştırmada COVID-19 pandemisinde köy okullarındaki sınıf öğretmeni ve velilerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmada köy okullarındaki sınıf öğretmeni ve veli görüşlerine göre pandemi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı, uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı, eğitim- öğretim süreci kaynaklı ve veli-öğretmen-öğrenci iş birliği ve iletişimi kaynaklı sorunlara yanıtlar aranmıştır. Araştırma grubunu, Adana'nın Karataş ilçesine bağlı köy okullarında görev yapan 10 sınıf öğretmeni ve 10 veli oluşturmaktadır. Araştırma fenomenoloji (olgubilim) desenin kullanıldığı nitel bir araştırmadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmış ve elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada COVID- 19 pandemi sürecinde köy okullarında uzaktan eğitim süresince yaşanan sıkıntıların sınıf öğretmenleri ve velilerin bakış açısıyla ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Araştırma bulgularına göre COVID- 19 pandemisi döneminde uzaktan eğitime geçilmesi ile birlikte köy okullarındaki öğretmenler eğitim- öğretim sürecini yürütürken öğrencilerin uzaktan eğitime katılım oranının düşüklüğü nedeniyle her öğrenciye eşit öğrenme fırsatı sunamamış ve ders müfredatlarını uzaktan eğitime entegre etme amacıyla daha fazla zaman ve emek harcamışlardır. Sürece tamamen yabancı olan veliler ise fiziki/ teknik altyapı kaynaklı sorunlar başta olmak üzere uzaktan eğitim sistemine ait donanım, bilgi ve motivasyon eksikliği sebebiyle çocuklarına ve öğretmenlere destek sağlama noktasında yetersiz kalmışlardır. Araştırma sonunda bu sorunların giderilmesine yönelik pandeminin köy okullarında eğitime olumsuz etkilerini azaltmak adına gerekli önlemler alınması ve bu konuda bakanlık, ilçe ve il milli eğitim müdürlükleri bünyelerinde yapılan çalışmaların artırılması konusunda önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID- 19 Pandemisi, Uzaktan Eğitim, Sınıf Öğretmeni

Danışman: Doç. Dr. Kürşat KURTULGAN, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi/Temel Eğitim Anabilim Dalı, Mersin.

ABSTRACT

OPINIONS OF CLASS TEACHERS AND PARENTS ON THE PROBLEMS THAT TAKE PLACE IN VILLAGE SCHOOLS DURING THE COVID-19 PANDEMIC DISTANCE EDUCATION PROCESS

The new type of coronavirus, which emerged in the city of Wuhan in the Hubei region of China at the end of December 2019, affected the whole world in a short time. As the worldwide spread of the coronavirus, which had devastating effects in the field of health in the beginning, increased, and it also brought some disruptions in the education system.

This study aims to examine the problems faced by classroom teachers and parents in village schools during the COVID-19 pandemic during the distance education process. For this purpose, according to the opinions of classroom teachers and parents in village schools, answers were sought to problems arising from physical and technical infrastructure, distance education system and tools, the education teaching process, and parent-teacher-student cooperation and communication in the distance education process carried out during the pandemic period. The research group consists of 10 classroom teachers and 10 parents working in village schools in Adana City's Karataş district. The research is qualitative research in which the phenomenologic method is used. The research data were collected through a semi-structured interview form developed by the researcher and the obtained data were analyzed with the descriptive analysis method. In this study, it was aimed to reveal the problems experienced during distance education in village schools from the perspective of classroom teachers and parents during the COVID- 19 pandemic process.

According to the research findings, with the transition to distance education during the COVID- 19 pandemic period, teachers in village schools could not offer equal learning opportunities to every student due to the low participation rate of students in distance education while conducting the education process, and they spent more time and effort in order to integrate the course syllabus into distance education. Parents who were completely unfamiliar with the process were insufficient in providing support to their children and teachers due to the lack of equipment, knowledge and motivation of the distance education system, especially the problems arising from the physical and technical infrastructure. At the end of the research, suggestions were made to increase the work done within the ministry, district and provincial national education directorates in order to take and eliminate the necessary measures to reduce the negative effects of the pandemic on education in village schools.

Keywords: COVID- 19 Pandemic, Distance Education, Class Teacher

Advisor: Doç. Dr. Kürşat KURTULGAN, Mersin University, Faculty of Education/ Basic Education Department, Mersin.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmama başladığım günden beri bu zorlu süreçte bilgi ve tecrübesini benimle paylaşan, bana zaman ayırarak çalışmama katkı sağlayan değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Kürşat KURTULGAN'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans ders döneminde öğrendiklerimi borçlu olduğum değerli hocalarıma verdikleri emekler için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Bu iki yıllık süreçte karşıma çıkan tüm olumsuzluklara rağmen bana destek olan ve yola devam etmemi sağlayan sevgili eşime, gelecekte daha güzel günler ve imkanlar sağlayabilmek için onunla geçirdiğim zamanlardan kısmak zorunda kaldığım minik oğluma, her zaman yanımda olan ve bana güven veren annem, babam ve kardeşime teşekkür ederim.

Zaman ayırarak araştırmama katkı sağlayan öğretmen ve velilere verdikleri bilgiler için teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	
ONAY	
ETİK BEYAN	
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar DİZİNİ	vi
KISALTMALAR	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Problem Cümlesi ve Alt Problemler	3
1.3.1. Problem Cümlesi	3
1.3.2. Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Sayıtlar	5
1.6. Sınırlılıklar	5
1.7. Tanımlar	5
2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI	7
2.1. Pandemilerin Tarihi ve COVID-19 Pandemisi	7
2.1.1. Dünya'da COVID- 19 Pandemisi	9
2.1.2. Türkiye'de COVID- 19 Pandemisi	9
2.2. Uzaktan Eğitim	10
2.2.1. Uzaktan Eğitim Tanımı ve Kavramları	10
2.2.2. Uzaktan Eğitimin Tarihçesi ve Gelişim Süreci	12
2.2.2.1. Dünyada Uzaktan Eğitim	12
2.2.2.2. Türkiye'de Uzaktan Eğitim	14
2.2.3. Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri	16
2.2.3.1. Tek Yönlü Uygulama Modeli	16
2.2.3.2. Çift Yönlü Uygulama Modeli	17
2.2.4. Uzaktan Eğitimin Yararları ve Sınırlılıkları	19
2.2.5. Uzaktan Eğitimde Öğretmen ve Öğrenci Roller	21
2.3. Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitim	23
2.3.1. Pandemi Dönemi Dünyada Uzaktan Eğitim	23
2.3.2. Pandemi Dönemi Türkiye'de Uzaktan Eğitim	26
2.3.3. Pandemi Dönemi Türkiye'de Köylerde Uzaktan Eğitim	27
2.4. İlgili Araştırmalar	29
3. YÖNTEM	31
3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	31
3.3. Veri Toplama Teknikleri	33
3.4. Veri Analizi	34
3.5. Geçerlik	35
3.6. Güvenirlik	35
4. BULGULAR	36
4.1. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Sınıf Öğretmenleri ve Velilerin Genel Görüşleri	36
4.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Düşünceleri	36

4.1.2. Velilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Düşünceleri	41
4.2. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri	44
4.2.1. Sınıf Öğretmenlerinin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar	44
4.2.2. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar	48
4.2.3. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar	50
4.2.4. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci ve Veli ile İletişim/ İş birliği Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar	55
4.3. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarındaki Velilerin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri	59
4.3.1. Velilerin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar	59
4.3.2. Velilerin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar	61
4.3.3. Velilerin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar	63
4.3.4. Velilerin Öğretmen ve Okul İdaresi ile İletişim/ İş birliği Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar	66
4.4. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarında Eğitimin Kalitesini Artırmaya Yönelik Yapılabileceklerle İlişkin Sınıf Öğretmeni ve Veli Görüşleri	69
4.4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerileri	69
4.4.2. Velilerin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerileri	72
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	75
5.1. Tartışma ve Sonuç	75
5.2. Öneriler	82
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	82
5.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler	83
5.2.3. Yasa Koyuculara Yönelik Öneriler	83
KAYNAKLAR	84
EKLER	91
ÖZGEÇMİŞ	97

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1. Öğretmenlere İlişkin Bilgiler	29
Tablo 3.2. Velilere İlişkin Bilgiler	30
Tablo 4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Düşüncelerine İlişkin Görüşler	34
Tablo 4.2. Velilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Düşüncelerine İlişkin Görüşler	38
Tablo 4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler	41
Tablo 4.4. Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Sorunların Eğitime Yansımalarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri	43
Tablo 4.5. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Faaliyetlerini Gerçekleştirdikleri Araç ve Uygulamalara İlişkin Görüşler	45
Tablo 4.6. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler	46
Tablo 4.7. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler	48
Tablo 4.8. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci- Veli ile İletişim/ İş birliğine ve Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri	52
Tablo 4.9. Velilerin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler	56
Tablo 4.10. Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Sorunların Eğitime Yansımalarına İlişkin Veli Görüşleri	58
Tablo 4.11. Velilerin Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine Katılırken Çocuklarının Kullandıkları Araç ve Uygulamalara İlişkin Görüşler	59
Tablo 4.12. Velilerin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler	60
Tablo 4.13. Velilerin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler	61
Tablo 4.14. Velilerin Öğretmen ve Okul İdaresi ile İletişim/ İş birliği Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler	64
Tablo 4.15. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler	67
Tablo 4.16. Velilerin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler	70

KISALTMALAR

Kısaltma	Tanım
AÖF:	Açıköğretim Fakültesi
AÖL:	Açıköğretim Lisesi
COVID- 19:	Coronavirüs Disease 2019
EBA:	Eğitim Bilişim Ağı
FRTEM:	Film Radyo Televizyonla Eğitim Merkezi
KODA:	Köy Okulları Değişim Ağı
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
MERS:	Middle East Respiratory Syndrome
M. Ö:	Milattan Önce
M. S:	Milattan Sonra
ODTÜ:	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
ÖYGM:	Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü
SARS:	Severe Acute Respiratory Syndrome
T.C.:	Türkiye Cumhuriyeti
TRT:	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
UNESCO:	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
WHO:	World Health Organization
YAYKUR:	Yaygın Yükseköğretim Kurumu
YÖK:	Yükseköğretim Kurulu
akt.:	Aktaran
s.:	Sayfa
vb.:	ve benzeri

1. GİRİŞ

Salgın hastalıklar insanların toplu halde yaşamaya başladıkları zamanlardan itibaren dünya nüfusunu ve insanların günlük yaşam faaliyetlerini olumsuz etkilemişlerdir. Eski zamanlarda meydana gelen salgınlar toplumu sosyal, ekonomik, siyasal açılardan etkilemiştir. Son olarak 2019 yılının Aralık ayı sonunda beklenmedik bir anda Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olarak kabul edilen Wuhan kentinde ortaya çıkan COVID- 19 kısa zamanda tüm dünyayı etkisine alarak küresel çapta bir salgına dönüşmüştür.

Wuhan'da ortaya çıkan koronavirüsün insandan insana temas ile bulaşarak hızlı bir şekilde yayılması ile birlikte 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından pandemi ilan edilmiştir (World Health Organization [WHO], 2020). Başlangıçta virüsün geniş kitlelere yayılımının önüne geçmek ve salgını kontrol altına almak amacıyla alınan tedbirlerin ilk başında sosyal mesafenin korunması gelmiş ve WHO başta olmak üzere birçok ülkede uygulamaya geçilmiştir (Hellewel ve diğerleri, 2020). Salgının seyrini yavaşlatmak ve hastalığın daha fazla yayılmasını engellemek amacıyla dünya genelinde vakaların görüldüğü ülkelere uçuş yasakları, sosyal mesafe kuralları, karantina uygulamaları, toplantı ve gösterilerin iptal edilmesi, uzaktan veya esnek çalışma ve okulların kapatılması gibi kararlar alınmıştır.

Koronavirüsün etkilediği alanların başında gelen eğitim sektöründe de kesintilerin yaşanması birtakım düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. 07 Nisan 2020 tarihi itibarıyla United Nations Educational Scientific (UNESCO) tarafından yayınlanan verilere göre koronavirüs sebebiyle yüzlerce ülkede okullar kapatılarak dünya öğrenci nüfusunun yaklaşık %92' si etkilenmiştir. 20 Nisan 2020 tarihi itibarıyla etkilenen öğrenci sayısı ise 1. 437. 412. 547 olarak belirlenmiştir (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2020a). 11 Mart 2020 tarihinde Türkiye'de ilk COVID- 19 vakasının tespitinden sonra tüm kademelerde eğitime üç haftalığına ara verilmiş ve daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından alınan ortak karar neticesinde okulöncesi, ilkökul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kademelerinde yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçiş kararı alınmıştır (Özdoğan ve Berkant, 2020). Ülkemizde alınan karar gibi diğer ülkeler de peş peşe uzaktan eğitim kararı alarak eğitim uygulamalarında bazı değişikliklere gitmiştir. (Al Lily, Ismail, Abunasser ve Alqahtani, 2020).

En basit tanımıyla uzaktan eğitim sınıf içerisindeki eğitim-öğretim faaliyetlerinin belirli nedenlerden ötürü yürütülemediği durumlarda eğitimciler ile öğrenenler arasındaki etkileşimin farklı ortamlar ve çeşitli öğretim üniteleri aracılığıyla sağlandığı bir öğretim metodudur (Alkan, 1987; akt. Demir, 2014). Başka bir tanıma göre ise uzaktan eğitim, farklı mekanlarda ve farklı zamanlarda bulunan eğitici ve öğrencilerin, dersin işlenişi esnasında bilgi teknolojilerini

öğrenmeyi kolaylaştırma adına kullanmalarına olanak sağlayan bir öğretim metodu olarak tanımlanmaktadır (Valentine, 2002).

Dünyada uzaktan eğitime ait ilk uygulamalar Boston gazetesinde “Steno Dersleri” ilanının yayınlanması ile 1728 yılında görülmüştür (Arat ve Bakan, 2011). Türkiye’de ilk olarak 1927 yılında uzaktan eğitim için adımlar atılsa da 1950’li yılların sonunda mektupla öğretim konusunda MEB tarafından girişimlerde bulunularak Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur. 1953 yılına gelindiğinde ise mektupla yabancı dil eğitimi uygulaması özel sektör aracılığıyla gerçekleştirilmiştir (Bozkurt, 2017). Ardından yıllarca kuramsal olarak sistem tartışmalarının yaşanmasından sonra 1980’li yıllarda Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi (AÖF) açılmıştır (Arat ve Bakan, 2011). İlerleyen yıllar içerisinde internet ve mobil teknolojilerin gelişmesi ile çeşitli uygulamalarla güçlendirilen çevrimiçi sistemlerin eğitimde etkin hale geldiği görülmektedir. Günümüzde ise yaşanan koşulların da etkisiyle uzaktan eğitim uygulamalarına giderek artan talep bir alternatiften çok zorunluluk haline gelmiştir. COVID- 19 salgını neticesinde yüz yüze eğitimin askıya alınması ile uzaktan eğitime geçiş mecburi hale gelmiştir.

Türkiye’de ilk etapta 2020 Mart ayında eğitime üç hafta ara verilmesinin ardından 23 Mart 2020 tarihinde üç televizyon kanalı ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden uzaktan eğitim başlamıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020a). 06 Nisan 2020 tarihi itibarıyla İstanbul ve Ankara’dan seçilen pilot okullarda EBA platformu üzerinden öğretmenler canlı dersler oluşturarak öncelikli olarak 8. Ve 12. Sınıf öğrencilerine eğitimlere başlamıştır (Canpolat ve Yıldırım, 2021). Bu uygulama sonucunda canlı ders uygulamaları yaygınlaştırılarak EBA platformuna ek olarak ZOOM, Google MEET gibi platformlarla öğretmen ve öğrenciler uzaktan eğitimlere hız kazandırmışlardır. Üniversiteler ise çeşitli çevrimiçi yazılımlar kullanılarak her üniversite kendi bünyesinde senkron (eş zamanlı) veya asenkron (eş zamansız) olarak uzaktan eğitime devam etme kararı almıştır.

1.1. Problem Durumu

COVID- 19 salgını sebebiyle yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçilmesi birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Uzaktan eğitim kararı sonrası merkezi okullarda sistem ve süreç daha sağlıklı, verimli bir şekilde yürütülürken, dezavantajlı bölge ve köy okullarında ise bazı sorunları beraberinde getirmiştir. Köylerde pandemiden önce de var olan elektrik ve internet erişimi konusundaki sıkıntılar altyapı yetersizlikleri ve ailelerin sosyoekonomik düzeyleri de göz önüne alındığında olumsuz etkileri karşımıza çıkarmıştır. Tablet, telefon hatta televizyon imkanına bile sahip olmayan öğrenciler EBA TV yayınlarından gerçekleştirilen derslerden ve öğretmenlerin canlı olarak gerçekleştirdiği derslerden geri kalmışlardır. Çocuk sayısının fazla olduğu evlerde öğrencilerin ders saatlerinin çakışması, kırsal bölgelerdeki ailelerin teknolojik araçlara özellikle EBA TV erişim, kurulum konularında bilgiye sahip olmamaları, tablet

veya bilgisayarlardan canlı derslere bağlanmaya çalışan öğrencilerin internet kotalarını aşmaları veya internette kopukluklar yaşamaları eğitimi etkileyen diğer olumsuz faktörler olarak görülmüştür.

Pandemi sürecinde sistem altyapısının yetersiz olması, her öğrencinin bilgisayar, tablet vb. eğitim araçlarına sahip olmaması, evlerde öğrenim gören çocuk sayısının fazla olması, uzaktan eğitimin etkileşime uzak ve soyut bir ortam olması kaynaklı olumsuzluklar sebebiyle uzaktan eğitimden tam olarak verim alınamamıştır (Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin, 2020). Diğer yandan köylerdeki öğretmen eksiklikleri, köylerde görev yapan öğretmenlerin ise uzaktan eğitim sürecinde ailelerle iletişimde yaşadıkları sorunlar, ailelerin çocukların eğitimlerine olan ilgisizlikleri de sürecin sağlıklı bir şekilde ilerlemesinin önüne geçmiştir. Sadece öğrenciler ve veliler değil uzaktan eğitim sürecine yabancı olan öğretmenler de başlangıçta sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Uzaktan eğitime dair yeterli teknolojik deneyime sahip olmayan bazı öğretmenler uzaktan eğitime kısa sürede adapte olamamış ve bu süreçte birtakım zorluklarla karşılaşmışlardır. Bununla birlikte pandemi öncesinde uzaktan eğitime dair herhangi bir bilgi sahibi olmayan veliler ise özellikle uzaktan eğitim uygulamalarını kullanırken zorlanmış ve çocuklarına gereken rehberliği ve desteği sağlayamamışlardır. Çeşitli olumsuzluklar karşısında köylerde devam ettirilmeye çalışılan uzaktan eğitim sürecine bütün köy öğrencileri dahil olamamış, fırsat eşitsizliğinin sebep olduğu faktörler birçok köy öğrencisinin eşit şartlar altında eğitim alma imkanından yoksun kalmalarına sebep olmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bilgi teknolojilerinin kullanımı konusunda ilerleme kaydedilen günümüzde beklenmedik bir biçimde ortaya çıkarak eğitim camiasını hazırlıksız yakalayan COVID- 19 pandemisi dezavantajlı bölgelerin başında gelen köy okullarını derinden etkilemiştir. Bu çalışmanın amacı COVID- 19 pandemisi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenleri ve velilerin görüşleri alınarak köy okullarında yaşanan sorunların tespit edilmesidir.

1.3. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

1.3.1. Problem Cümlesi

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında yaşanan sorunlara dair sınıf öğretmenleri ve veli görüşleri nelerdir?

1.3.2. Alt Problemler

1. COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin,

a) Fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunlar nelerdir?

- b) Uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- c) Eğitim- öğretim süreci kaynaklı yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- d) Öğrenci ve veli iletişim/ iş birliği kaynaklı yaşadıkları sorunlar nelerdir?

2. COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarındaki velilerin,

- a) Fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- b) Uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- c) Eğitim- öğretim süreci kaynaklı yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- d) Öğretmen ve okul idaresi ile iletişim/ iş birliği kaynaklı yaşadıkları sorunlar nelerdir?

3. COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında eğitimin kalitesini artırmaya yönelik neler yapılabilir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Geleneksel öğretim yöntemlerin geri planda kaldığı günümüzde uzaktan eğitim modellerinin zaman içerisinde bilgisayar ve internet teknolojilerine dayalı sistemlerle gelişimini sürdürdüğü görülmüştür. Pandeminin ortaya çıkmasıyla birlikte yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçiş kararının alınmasıyla da uzaktan eğitim teknolojilerinin daha gerekli hale geldiği görülmüştür.

COVID- 19 pandemisinin eğitim camiasını oluşturan her kurumu ve bireyi etkilediği süreç içerisinde karşımıza çıkmıştır. Şehir merkezindeki okullarda fiziksel ve eğitsel altyapılar sayesinde öğretmen, öğrenci ve velilerin uzaktan eğitim sürecine daha kolay ve hızlı bir şekilde adapte olmaları sağlanırken, kırsaldaki köy okullarının fiziksel, ekonomik ve sosyal yetersizlikler nedeniyle hem öğretmenlerin hem öğrenci ve velilerin olumsuz etkenlerle karşı karşıya kalmalarına sebep olmuştur. Köylerdeki fiziki/ teknik altyapı yetersizlikleri, ailelerin sosyo-ekonomik koşulları, sınıflarda farklı seviyelerden öğrenci sayısının fazla olması, köylerde birleştirilmiş sınıfların varlığı, öğretmenlerin ailelerle iletişimde yaşadıkları aksaklıklar uzaktan eğitime geçildiği andan itibaren süreci olumsuz yönde etkilemiştir.

Alan yazında uzaktan eğitimde yaşanan olumsuzluklara dair eğitim paydaşlarını kapsayan çalışmaların merkez okullara ve üniversitelere yönelik gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Alan yazında kırsal bölgelere yönelik uzaktan eğitimdeki sorunların yansıtıldığı çalışmalarda boşluğu doldurmak ve alana katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Bu çalışma ile,

- Kent ve köy okulları standartları arasındaki farklılıkların uzaktan eğitim sürecinde daha da belirginleştiğini ortaya koymak ve bu konuda çözüm politikaları geliştirilmesine katkı sağlamak hedeflenmektedir.

- Köylerde altyapı eksikliklerinin neden olduğu sorunların okullara ve öğrenim gören öğrencilere etkileri belirlenip gerekli önlemler alınması konusunda yol gösterici olması beklenmektedir.
- Öğretmen ve veliler arasındaki iletişim eksikliğinin giderilmesi noktasında girişimlerde bulunularak öğrencinin eğitsel ihtiyaçlarının tespit ve takip edilerek giderilmesi için veli ile koordinasyon halinin devamlılığının sağlanmasına etkisi olması düşünülmektedir.
- Okul, ilçe, il ve bakanlık yönetimlerinin köylerdeki uzaktan eğitime dair yaşanan mevcut sorunlardan kaynaklanan durumlar hakkında farkındalıkları sağlanarak önleyici çözümler geliştirmelerine ve gelecekte ortaya çıkabilecek benzer durumlarda eğitimin aksamaması adına müdahaleler geliştirmelerine katkı sağlaması beklenmektedir.

1.5. Sayıtlar

Araştırmanın gerçekleştirildiği okullardaki öğretmen ve velilerin görüşme sorularına samimi ve gerçekçi cevaplar verdiği varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma ilgili alan yazında pandemiler ve COVID- 19 pandemisi, uzaktan eğitim, Dünya’da ve Türkiye’de uzaktan eğitim, Türkiye’de köylerde uzaktan eğitim konu alanlarından elde edilecek kuramsal bilgilerle sınırlıdır.
2. Araştırma 2021- 2022 eğitim öğretim yılında Adana ilinin Karataş ilçesine bağlı köy okullarındaki 10 sınıf öğretmeni ve 10 veli ile sınırlıdır.
3. Araştırma veri toplama aracı olarak görüşme tekniği ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Pandemi: Bir ülke, kıta veya dünyanın tamamını etkileyecek kadar büyük bir alana yayılan, milyonlarca insanın hayatını tehdit eden hastalıklardır (Wikipedia, 2021a).

COVID- 19: Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Ağır Akut Solunum Sendromu (SARS) virüs ailesine mensup, insandan insana bulaşarak ateş, öksürük gibi hafif semptomlar veya solunum güçlüğü kadar ciddi belirtilere neden olabilen bulaşıcı bir hastalık çeşididir (Wikipedia, 2021b).

Karantina: Bir enfeksiyon ya da bulaşıcı hastalığın sağlıklı bir bireye bulaşmasını önlemek amacıyla, hastalığı taşıdığı şüphelenilen insan/hayvanların diğer insan/hayvanlarla temas hallerini kısıtlamak üzere tedbir alınmasıdır (WHO, 2019).

Eğitim: Bireyin davranış ve tutumlarını kendi yaşantısından yola çıkarak ve isteyerek belirli hedefler doğrultusunda değiştirmesi sürecidir (Ertürk, 1994, s.12).

Yüz yüze Eğitim: Öğrenme- öğretme faaliyetlerinin öğrenci ve öğretmenin aynı zamanda ve mekanda bulunarak öğretim yöntem ve materyallerinin etkileşim içerisinde bir sınıfta sunulduğu eğitim şeklidir (Khasanah, Pramudibyanto ve Widuroyekti, 2020, s.42).

Uzaktan Eğitim: Geleneksel eğitimden farklı olarak öğrenci ve öğretmenlerin ayrı ortam/zamanlarda bulunduğu, öğretim tasarımlarında eğitim içeriklerinin farklı iletişim kanalları (mektup, radyo, televizyon, internet vb.) aracılığıyla gerçekleştirildiği öğretim yöntemidir (Simonso, Smaldino, Albright ve Zvacek, 2003, s.32).

2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI

2.1. Pandemilerin Tarihi ve COVID-19 Pandemisi

Tarihsel süreçte etkili olan ve günümüzde de etkisi süren pandemilerin geçmişi oldukça eskiye dayanmaktadır. Geçmiş zamanlardan beri çeşitli salgınlar sebebiyle birçok insan hayatını kaybetmiş ve günlük hayat rutinleri sekteye uğramıştır. İnsanlar var olduğu zamandan ve toplu halde yaşama faaliyeti gösterdiğinden beri çeşitli hastalıklar ve salgınlarla karşı karşıya kalmıştır (Tunç ve Atıcı, 2020). Geçmişte görülen salgınlar ve pandemiler birçok insanın ölümüne sebep olmuş hatta tarihin seyrini değiştirmiş ve değiştirmeye de devam etmektedir (Khan, Mehta, Arif ve Lakhani, 2020, s.34).

Salgın, bir bölge ya da toplum üzerinde hastalığa neden olan bir enfeksiyonun doğrudan veya dolaylı yollarla başka canlılara bulaşarak yayılmasıyla oluşan hastalıklardır (Yurdakul, 2015). Salgın hastalıkların yalnızca bir bölgede veya popülasyonda görülmesi endemi olarak tanımlanmaktadır (Kaur ve diğerleri, 2020). Pandemi kelimesi, Yunanca bir terim olan pan (tüm, hepsi) ve demos (halk) sözcüklerinden oluşan; bir ülke, kıta hatta tüm dünya üzerinde kısa sürede yayılım gösteren hastalık anlamına gelmektedir (Özkoçak, Çetli ve Koç, 2020).

Geçmişte görülen salgın hastalıklar, endemi ve pandemilerin bir yandan ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda etkileri, bir yandan da çok ciddi can kayıplarını beraberinde getirerek dünya nüfusu üzerinde azaltıcı etkileri olmuştur (Akpınar, 2012).

Tarihteki ilk salgın M. Ö 429- 426 yılları arasında görülen Atina Vebası olarak bilinir (Tunç ve Atıcı, 2020). Daha sonra M. S 541-549 yıllarında "Yersinia Pestis" bakterisinin neden olduğu Jüstinyen Vebası başlangıçta Akdeniz, Avrupa ve Yakın Doğu'yu etkilerken zamanla Roma İmparatorluğuna sığınarak Constantinople'a (İstanbul'a) ulaşmış ve tahmini olarak dünyada 25-100 milyon insanın hayatını kaybetmesine neden olmuştur (Ketrez, Şirin ve Hasde, 2020). Diğer bir veba salgını ise 1347- 1352 arasında Avrupa'da ortaya çıkan Black Death (Kara Ölüm) adıyla kayıtlara geçen, en büyük kayıpların verildiği salgınlardan biridir (Özkoçak, Çetli ve Koç, 2020). Kötü hava koşulları hastalığın yayılmasının nedenleri arasında gösterilmiş; hastalıktan korunmak için maske takılması, evlerin dumanla dezenfekte edilip sirkeyle temizlenmesi, İtalya'da ise hastalık bulaşan kişilerin bir yere kapatılarak diğer insanlardan ayrılması gibi uygulamalar gerçekleştirilmiştir (Hearder, 2001, s.97; akt. Genç, 2011). Bu uygulama ile karantina uygulaması ilk kez Kara Ölüm salgınında görülmüştür ve günümüzde de halk sağlığı için uygulanmaya devam edilmektedir.

1817 yıllarına gelindiğinde küresel çapta öneme sahip yeni bir salgın ortaya çıkmıştır. *Vibrio cholerae* bakterisi ile bağırsak enfeksiyonunun sebep olduğu bataklik alanlar gibi nemli bölgelerde kolayca yayılan kolera, içme suyu ile insan vücuduna yerleşerek kusma ve ishal şikayetleriyle vücutta su kaybına, ileri seviyede ise hastaların ölümüne sebep olmuştur (Yılmaz, 2017, s.30). Kolera salgını 7 dalga halinde yaşanmıştır. İlk olarak Kalküta yakınlarında görülerek

Hindistan'a, ardından Güneydoğu Asya, Avrupa, Orta Doğu, Afrika, Amerika ve Anadolu'ya kadar ulaşarak milyonlarca insanın ölümüyle sonuçlanmıştır (Hays, 2005; akt. Khan, Mehta, Arif ve Lakhani, 2020, s.34).

Geçmişte büyük etkileri olan Veba ve Kolera Salgını haricinde grip salgınları da insan sağlığını tehdit etmiş ve günümüzde de tehdit etmeye devam etmektedir. İlk İspanyol Gribi (Spanish Flu) vakalarının 1918 yılında Amerikan askeri kamplarında ortaya çıkmasının ardından salgın birkaç kıtada yüksek oranda yayılma hızına ulaşmıştır (Liu, Bi, Wang ve Gao, 2018, s.463). Bu hastalığa H1N1 İnfluenza A virüsü neden olmuştur. Yaklaşık 17- 50 milyon insanın öldüğü, 500 milyon civarı insanın ise enfekte olduğu insanlığın başına gelmiş en büyük salgın olarak bilinmektedir (Taubenberger ve Morens, 2006). Yakın tarihlerde meydana gelen I. Dünya Savaşı esnasında bile daha az sayıda insanın hayatını kaybetmesi salgınların savaşlardan daha yıkıcı etkileri olabileceğini göstermiştir. İspanyol gribinin ardından 1957'de H2N2 virüsünün neden olduğu Asya Gribi, H3N2 virüsünün neden olduğu Hong Kong Gribi pandemilerinde çok sayıda insanın hayatını kaybettiği belirlenmiştir (Kılıç, 2020, s.32).

Veba, kolera ve grip pandemileri dışında ortaya çıktığı bölgelerde etki gösteren ve insan ölümlerine sebep olan çiçek, tifo, tifüs, sıtma, humma ve Ebola gibi hastalıklar görülmüştür (Tunç ve Atıcı, 2020). Bu hastalıklar dışında HIV/ AIDS virüslerinin sebep olması ile kadınlar yüksek oranda olmak üzere milyonlarca insan hayatını kaybetmiştir.

1976 yılına gelindiğinde Ebola salgını başlamıştır. İlk olarak Sudan, ardından Afrika'nın tamamını etkisi altına alan Ebola virüsü, yarasalar veya primatlarla enfekte olarak hayvanlardan insanlara bulaşmıştır. Ateş, boğaz kuruluğu, kusma belirtileri ile kendini göstermiş ve bağışıklık sistemini zayıflatarak insanların yaşamını yitirmesine neden olmuştur ("Centers for Disease Control and Prevention, 2021). Daha sonra bu hastalıkları koronavirüs kaynaklı SARS ve MERS takip etmiştir. 2002 yılında Hong Kong'da başlayan SARS pandemisi 37 ülkeye yayılarak hem sağlık alanında hem de ekonomik alanlarda etkileri olmuştur. Yaklaşık 10.000 kişiye bulaşmış ve 1000 civarı insanın vefatıyla sonuçlanmıştır (Smith, 2006). 2012 yılında ilk kez Suudi Arabistan'da görülen MERS virüsü günümüze kadar birden fazla kıtaya, 27 ülkeye yayılmıştır (WHO, 2019).

Son olarak 2019 yılına gelindiğinde Çin'in Wuhan kentinde SARS-COV-2 virüsünün neden olduğu ilk COVID- 19 vakası tespit edilmiştir (WHO, 2020). Başlangıçta yarasaya kaynaklı bulaştığı öne sürülen virüsün Wuhan'da hayvan pazarından çıktığı ifade edilirken deniz ürünleri satılan bir yerde çıkmış olabileceği ihtimali de düşünülmüştür (Lu ve diğerleri, 2020). Ateş, öksürük, nefes darlığı gibi belirtilerle seyreden virüs mutasyona uğradıkça tat ve koku kaybı, kas ağrısı vb. belirtileri beraberinde getirmiştir. Kısa sürede çoğu ülke ve kıtaya yayılmasıyla WHO tarafından 11 Mart 2020 tarihine gelindiğinde pandemi ilanı duyurulmuştur.

2.1.1. Dünya’da COVID- 19 Pandemisi

Aralık 2019’da Çin’de başlayarak üç hafta içerisinde Japonya, Tayland, Güney Kore’ye daha sonra tüm dünyaya yayılan koronavirüs etkisini daha da artarak sürdürmüştür. Kısa sürede her yaştan insanı etkileyerek günlük yaşam faaliyetlerini sekteye uğratan COVID- 19 pandemisi sağlık, ekonomi, ticaret, eğitim gibi birçok alanı etkilemiş ve zarar vermiştir. Süreç içerisinde dünya genelindeki ülkeler pandemi ile mücadele stratejileri belirleyerek önlem almaya başlamışlardır. Dünya Sağlık Örgütü COVID- 19’un etkilerinden korunmak için şu önlemleri belirlemiştir (Arslan ve Karagül, 2020).

- Virüsün enfekte ettiği bireylerle temasın kesilmesi,
- Ellerin 20 saniye boyunca bol sabun ve su ile temizlenmesi,
- Sosyal mesafenin korunması,
- Ellerin ağız ve burun ile mümkün oldukça temas ettirilmemesi,
- Dezenfekte uygulaması,
- Kalabalık yerlerde bulunulmaması, bulunuluyorsa da maske kullanılmasıdır.

Belirlenen bu önlemler haricinde pandeminin yayılımının önüne geçmek için uçuş yasakları ile seyahat kısıtlamaları getirilmiş, enfekte olan bireylere karantina uygulamaları başlatılmış, çok sayıda kişiye test uygulaması başlatılarak virüsün erken dönemde yayılımının önüne geçmeye çalışılmıştır (Duran, 2020, s.9). Yaşlılar, ek hastalığı bulunan (kanser, diyabet, astım, tansiyon, kalp) kişiler yüksek risk grubu sayılarak korunmaya çalışılmıştır.

İngiltere gibi bazı ülkeler ise önlem almayarak hastalığın yayılmasına izin vererek toplum bağışıklığı oluşturmaya çalışmış fakat salgın ilerledikçe bu yöntemin etkili olmadığına kanaat getirerek bu uygulamadan vazgeçilmiştir (Boyraz,2020; akt. Tunç ve Atıcı, 2020).

Görüldüğü üzere alınan önlemlerin amacı virüsün yayılımının önüne geçmektir. Bu amaçla iş yerleri ve okulların kapatılması, toplu gösteri ve faaliyetlerin yasaklanması, kalabalık organizasyonların iptal edilmesi, bölge bazlı karantina uygulamaları hayata geçirilmiş ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine çaba gösterilmiştir.

2.1.2. Türkiye’de COVID- 19 Pandemisi

İnsan yaşamını her alanda etkileyerek küresel çapta sağlık sistemlerini çöküntüye uğratan koronavirüs insanlık tarihinde yol açtığı kayıp ve zararlarla kayıtlara geçmiştir. COVID- 19 pandemi vakalarının ilk olarak Çin’de ve daha sonra diğer ülkelerde de görülmesi üzerine Türkiye’de de bazı önlemler alınmaya başlanmıştır. İlk olarak 10 Ocak’ta otuz üyeden oluşan Koronavirüs Bilim Kurulu ve Operasyon Merkezi kurulmuş, 14 Ocak’ta COVID- 19 bilgilendirme rehberi yayınlanmış, 23 Ocak’ta Wuhan şehri uçuşları durdurularak diğer uçuşlar için havalimanlarında termal kamera önlemleri uygulanmıştır (Budak ve Korkmaz, 2020, s.72).

İlk COVID- 19 vakasının 11 Mart 2020 tarihinde yetkililer tarafından açıklanmasının ardından ise Türkiye’de koronavirüs ile aktif mücadele başlamıştır. İlk vakanın tespitinin ardından koronavirüs ile mücadele kapsamında T.C. İç İşleri Bakanlığı tarafından yayınlanan genelgelerle tedbirler açıklanmıştır. Alınan tedbirler şu şekilde sıralanmıştır:

12 Mart’ta eğitime üç haftalığına ara verilmiştir (MEB, 2020a).

16 Mart’ta tiyatro, sinema, konser, nişan/düğün, kafe, kahvehane, internet salonu, lunapark, hamam, yüzme havuzu ve spor salonlarının faaliyetlerine ara verilmesi kararlaştırılmıştır (T.C. İç İşleri Bakanlığı, 2020a).

- 21 Mart’ta alkollü-alkolsüz eğlence mekanları ve restoranların faaliyetlerine ara verilmesi kararı alınmıştır (T.C. İç İşleri Bakanlığı, 2020b).
- 22 Mart’ta 65 yaş üstü ve kronik hastalığı olan vatandaşlara sokağa çıkma kısıtlaması kararı alınmıştır (T.C. İç İşleri Bakanlığı, 2020c).
- 22 Mart’ta kamuda esnek veya uzaktan çalışmaya geçilmesine karar verilmiştir (T.C. İç İşleri Bakanlığı, 2020d).
- 24 Mart’ta marketlerin çalışma saatleri düzenlenmiş ve müşteri sayısına kısıtlama getirilmiştir (T.C. İç İşleri Bakanlığı, 2020e).
- 26 Mart’ta tüm kamu, vakıf ve dernek toplantılarının ertelenmesi kararı alınmıştır (T.C. İç İşleri Bakanlığı, 2020f).
- 27 Mart’ta tüm pazar yerlerinde sebze, meyve, bakliyat dışında zaruri olmayan ihtiyaç maddelerinin satışının yasaklanması kararı alınmıştır (T.C. İç İşleri Bakanlığı, 2020g).
- 28 Mart’ta şehirlerarası seyahatlerin valilik iznine tabi tutulması kararlaştırılmıştır (T.C. İç İşleri Bakanlığı, 2020h).

Koronavirüs kaynaklı vaka sayılarının ve ölümleri artması üzerine tedbirler sıkılaştırılarak ülke genelinde tüm vatandaşlar için genelgeler yayınlanarak kısıtlamalar getirilmiş ve bu kısıtlamalara uymayanların para cezası gibi yaptırımlarla karşı karşıya kalması sağlanmıştır.

2.2. Uzaktan Eğitim

2.2.1. Uzaktan Eğitim Tanımı ve Kavramları

Eğitimin insan hayatında çok büyük yeri ve önemi vardır. Bilgi çağı adını verdiğimiz günümüzde gelişen ve değişen her şey gibi eğitim alanında da gelişim ihtiyacı artarak devam etmiştir. Günümüzde insanlar bilgiyi pasif bir şekilde alıp ezberlemek yerine sorgulayarak farklı öğrenme temelleri üzerine inşa etmeye çalışmaktadır. Gelişen teknolojiler sayesinde eğitimin de farklı modeller yoluyla uygulanmasının önemi ortaya çıkmıştır.

Eğitim, bireyin davranış ve tutumlarını kendi yaşantısından yola çıkarak ve isteyerek belirli hedefler doğrultusunda değiştirdiği bir süreçtir (Ertürk, 1994, s.12). Uzaktan eğitim ise eğitimin geleneksel sınıf ortamı yerine sanal bir ortamda veya ekran başında, öğrenen ve öğretmenin farklı zaman ve mekanlarda bulunduğu, teknolojiye dayalı araç- gereçlerin kullanılarak uygulandığı eğitim sistemi olarak tanımlanmaktadır (Uşun, 2006, s.7).

İçten'e göre (2006) uzaktan eğitim geleneksel eğitim uygulamalarında karşılaşılan problemlere alternatif olarak ortaya çıkan bir kavram olarak görülmektedir. Uzaktan eğitimin tanımlarına bakıldığında zaman ve mekan bakımından esneklik sağlaması, öğrenci- öğretmen arasında iki yönlü etkileşimin özel araç ve materyallerle yürütülmesi, birden fazla kişiye aynı anda ulaşılabilmesi gibi avantajları içeren eğitim modeli olarak ifade edilmektedir (Yurdakul, 2005, s.252).

Uzaktan eğitim kavramı ile uzaktan öğretim ve uzaktan öğrenme kavramları ile birlikte bazı alt kavramlar karşımıza çıkmaktadır:

- **Uzaktan Öğretim:** Öğrenci ve öğretmenin bir arada bulunma mecburiyeti olmadan, farklı zaman ve ortamda öğrenciye ders içeriklerini ulaştırıldığı eğitim çeşidi olarak açıklanmaktadır (Uşun, 2006, s.10).
- **Uzaktan Öğrenme:** Öğrencilerin herhangi bir teknolojik araç-gereç yardımıyla öğrenme sorumluluğunu aldığı eğitim faaliyeti olarak açıklanmaktadır (Verdiun ve Clark, 1994; akt. Uşun, 2006, s.10).
- **Mektupla Eğitim:** Uzaktan eğitim tarihinin başlangıcında posta aracılığı ile haberleşme ve öğretim amacıyla yürütülen eğitim türü olarak tanımlanmaktadır (Kaya, 2002, s.11).
- **E- Öğrenme:** Elektronik öğrenme kelimesinin kısaltması olarak kullanılan e- öğrenme kavramı, bilgiye erişme amacıyla bilgisayar, internet gibi teknolojilerin kullanılarak elektronik ortamda öğretimin gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Gülbahar, 2017, s.2)
- **Bilgisayar Destekli Öğretim:** Öğretim faaliyetleri gerçekleştirilirken, eğitim içerikleri ve ders yazılımlarına bilgisayar yoluyla ulaşılan ve öğrencinin kendi öğrenme sorumluluğunu almasına yardımcı olan öğretim türü olarak ifade edilmektedir (Şahin ve Yıldırım, 1999; Hamafin ve Peck, 1989; akt. Akçay, Tüysüz, Feyzioğlu ve Oğuz, 2008).
- **Web Tabanlı Öğretim:** Altyapı olarak World Wide Web kaynaklı içeriklerin kullanılarak öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için destek olarak kullanılan bir programdır (Bay ve Tüzün, 2002).
- **Açık Öğretim:** Eğitime olan ihtiyaç ve talep artışı nedeniyle, okul vb. kurumların binaları kullanılmadan uzaktan eğitim teknolojileri aracılığıyla eğitim- öğretim

faaliyetlerinin yürütüldüğü bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Uşun, 2006, s.13).

- **Mobil Öğrenme:** Mobil cihazların zaman ve mekan sınırı olmaksızın eğitim içeriklerine ulaşmak amacıyla kullanıldığı günümüzde sıklıkla tercih edilen bir eğitim çeşidi olarak ifade edilmektedir (Trifonova, 2003).

2.2.2. Uzaktan Eğitimin Tarihçesi ve Gelişim Süreci

Bilgi çağı adını verdiğimiz yüzyılda her alanda yaşanan değişim ve dönüşümler gibi eğitim modelleri de geleneksel yöntemlerden uzaktan eğitime kadar belirli değişim ve gelişmelerle günümüze taşınmıştır. Yaşanan teknolojik ve bilimsel ilerlemeler eğitimde de yeni metotların kullanılmaya başlanması üzerinde etkili olmuştur.

İlk olarak 1700'lü yıllarda mektup aracılığıyla başlayan uzaktan eğitim sırasıyla gazete, basılı materyaller, radyo, televizyon, bilgisayar ve internet tabanlı uygulamalarla gelişimini devam ettirmiş bulunmaktadır (Özbay, 2015, s.378).

2.2.2.1. Dünyada Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Uzaktan eğitimin dünyada ilk uygulaması 20 Mart 1728 tarihinde Boston Gazetesi'nde "Steno Dersleri"nin verileceği haberi ile duyurulmuştur. 1833 yılına gelindiğinde ise mektup kullanılarak öğretim yapılabileceği belirtilmiştir (Çoban, 2013, s.2).

1840'ta Isaac Pitman aracılığıyla İngiltere'de İncil eğitimi mektup yoluyla gerçekleştirilmiş ve daha sonra ABD tarafından bu uygulama geliştirilerek 1883'te New York'ta Mektupla Eğitim Üniversitesi kurulmuştur (Nizam, 2004, s.9).

1890 yılında İsveç'te Hans Hermod tarafından dil ve ticaret dersleri vermek üzere küçük bir dil okulu açılmıştır. 1898'de ise yine İsveç'te "Book Keeping by Single and Double Entry" adıyla mektupla eğitim dersleri verilmiştir (Uşun, 2006, s.211). 1891 yılında Wisconsin Üniversitesi, 1892 yılında Chicaco Üniversitesi, 1920'lerde Colombia Üniversitesi'nde uzaktan eğitim ile ilgili kararlar alınarak uygulama girişimlerinde bulunulmuştur (Özbay, 2015, s.380).

2 Kasım 1920'de ABD'de başlayan radyo yayınlarının 1930 yıllarında diğer ülkelerde de eğitsel amaçlı kullanımı yaygınlaşmış ve bu radyo yayınlarında çiftçilik, edebiyat ve bilim alanlarında bilgiler sunulmuştur. 1933 yılında Iowa State Üniversitesi dünyada televizyonda ilk kez eğitim yayınına başlamıştır ve yıllar ilerledikçe bu yayınlar diğer ülkeler tarafından da örnek uygulamalar ile devam ettirilmiştir (Uşun, 2006, s.213-214).

1939 yılına gelindiğinde ise Fransa'da Uzaktan Eğitim Merkezi resmi olarak kurulmuştur. Yine 1939 yılında Rusya tarafından uzaktan eğitim faaliyetleri halk için uygulamalara başlamıştır. Benzer bir şekilde 1948'de Japonya'da askerlere ve belirli sebeplerden ötürü okulu bırakmak

zorunda kalan bireylere yeniden eğitim imkanı sunmak amacıyla uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirilmiştir (Kaya, 2002).

1970 yılında Çin’de radyo ve TV aracılığıyla üniversite eğitimi veren kurumlar açılmıştır. 1971 yılında İngiltere’de Açık Üniversite, 1972 yılında İspanya’da Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi, 1974’te Almanya’da Hagen Açık Öğretim Üniversitesi, 1984’te Hollanda Açık Üniversitesi kurularak dünya genelinde uzaktan eğitim uygulamalarının yaygınlaştığı görülmektedir (Uşun, 2006, s.217).

1980 yıllarından itibaren uydu yayınları, bilişim ve teknolojik gelişmelerle birlikte CD-ROM, bilgisayar ve internet aracılığıyla eğitsel içerikli uzaktan eğitim uygulamalarından yararlanıldığı görülmektedir (Kırık, 2014, s.81).

1992 yılında Michigan State University tarafından ilk basit e- öğrenme platformu sayılabilecek olan “Computer Assisted Personalized Approach- Bilgisayar Destekli Kişiselleştirilmiş Yaklaşım” çevrim içi ağı kurulmuştur (Wikipedia, 2021c). Ardından 1993 yılında ABD’de Jones International University isimli çevrim içi eğitim veren üniversitelerin ilki kurulmuştur (Wikipedia, 2021d).

Uzaktan eğitim uygulamalarının mektupla başlayan ardından gazete, radyo, televizyon, bilgisayar ve internet aracılığıyla devam eden yolculuğunda yabancı dil öğretimi amacıyla kullanılmasının ön plana çıktığı görülmektedir. 1980’li yıllarda İngiltere’de National British Program hazırlanarak Fransızca öğretmek amaçlanmıştır. 1990’lı yıllarda ABD North Caroline Eyalet Üniversitesi tarafından Japonca öğretimi, Güney Afrika’da Mandarin Çince’si öğretimi, İsrail’de Open University tarafından ise ikinci bir yabancı dil öğretimi amacıyla uzaktan eğitim faaliyetleri düzenlendiği görülmektedir (Adıyaman, 2002, s.93).

Günümüze gelindiğinde ise özellikle yükseköğretim seviyesinde birçok üniversite tarafından programlar düzenlenmektedir. Özbay (2015) dünyada meslek edinme ve kariyer hedeflerini geliştirmek isteyen yetişkinlere yönelik programlar sunan kurumları şöyle sıralamaktadır:

- Amerika’da; Boston University, Indiana State University, Phoenix University ve Ashworth Collage
- Kanada’da; Canada West University, Athabasca University, Thompson River University, Memorial University ve Centre for DE
- Almanya’da; The Fern Universitat Hagen, Telekolleg, PFH Private University of Applied Sciences ve Carl Von Ossietzky Universitat
- Hollanda’da; Islamic University of Europe, Erasmus University Rotterdam, Maastricht University ve Open University Netherlands
- Avustralya’da ise; Griffith University, Charles Sturt University, Curtin University ve University of Southern Queensland.

2.2.2.2. Türkiye’de Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de uzaktan eğitim uygulamalarının tarihi oldukça eskiye dayanmaktadır. İlk olarak öneri niteliğinde başlayan girişimler kurumların alt yapı ve sistemlerinin uygun hale gelmesiyle zaman içerisinde uygulanmaya başlamıştır.

İlk öneriler 1924 yılında John Dewey’in ülkemizde öğretmen yetiştirme üzerine yaptığı incelemeler sonucu sunduğu raporla ortaya çıkmıştır. Dewey raporunda öğretmenlerin yetiştirilmesinde mektuptan yararlanılabileceğini dile getirmiştir. 1927- 1928 yıllarında ise yeni alfabenin kabulü ile birlikte halkın okuma- yazma oranını artırmaya yönelik “Muhabere Yoluyla Tedrisat” uygulaması önerilmiştir. 1950 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ne bağlı Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü öğrencilerinin eğitimi için uzaktan eğitimden faydalanılabileceği önerilmiştir. 1960’lı yıllara kadar süren bu öneriler uygulamaya uygun ortam olmaması nedeniyle gerçekleştirilemeyerek öneri niteliğinde kalmıştır (Koşar ve diğerleri, 2003; akt. Uşun, 2006, s.219).

1960’lı yıllara gelindiğinde MEB tarafından Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı ile ortak bir çalışma başlatılarak “Mektupla Öğretim Merkezi” kurulmuştur (Arar,1999; akt. Kırık, 2014). Bu gelişme ile birlikte belirli sebeplerden ötürü okulu bırakmak zorunda kalan bireylere mektupla eğitim fırsatı sunulmuştur.

Mektupla öğretim uygulamaları sürerken 1927’de başlayan radyo yayınları da eğitim amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye’de eğitim içerikli ilk radyo yayını 1941’de “Ziraat Takvimi Saati” ile sunulmuştur. Yayınlanan bu programda tarıma yönelik meyve- sebze ekim ve bakımı, ziraat ve teknik konular ele alınmıştır. 1970’li yıllara kadar radyo yayınları çoğalarak Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) katkılarıyla “Okul Radyosu” ve “Yabancı Dil Dersleri” gibi eğitsel programlar sunulmuştur (Kavcar,1985; akt. Uşun, 2006, s.239).

Türkiye’de 31 Ocak 1968’de başlayan televizyon yayınları ile süreç içerisinde çocuk ve yetişkinlere yönelik programlar hazırlanarak sunulmuştur. Uykudan Önce, Tomurcuk, Taş Devri ve Susam Sokağı gibi programlar yayınlandığı dönemde ilgiyle izlenmiş ve uzun yıllar devam eden yayınları ile isimleri günümüze kadar taşınmıştır. Özellikle Susam Sokağı isimli programda harf, rakam ve geometrik şekillerin algılatılması hedeflenerek çocuklara eğitsel katkı sunması amaçlanmıştır. Yetişkinlere yönelik ise okuma- yazma öğretimini desteklemek için “5 Dakika” ve “Televizyon Okulu” gibi programlar sunulmuştur (Kavcar,1985; akt. Uşun, 2006, s. 241).

Radyo yayınlarının kırsal kesime yönelik programlar ile başladığı zamanla dil öğretimi ve okula destek amaçlı programlar sunulmasıyla devam ettiği göze çarpmaktadır. Radyo yayınlarından sonra gelişen teknolojiyle birlikte TV yayınlarının da başlamasıyla eğitim amaçlı programların hazırlanıp yayınlandığı da görülmektedir. 1973 yılında Film Radyo Televizyonla Eğitim Merkezi (FRTEM) kurularak ilkokul, ortaokul ve liseler için eğitsel programlar

yayımlanmaya başlanmıştır (Özbay, 2015, s. 387). 1975 yılına gelindiğinde ise Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR) tarafından toplumun gerekli gördüğü alanlarda öğretim gerçekleştirmek amacıyla programların sunulmaya devam ettiği görülmektedir (İşman, 2011, s. 115).

4 Kasım 1981 yılında yayınlanan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Anadolu Üniversitesi bünyesinde Açık Öğretim Fakültesi (AÖF) kurulması resmi olarak kararlaştırılmıştır (Gelişli, 2015). Başlangıçta iktisat ve iş idaresi programlarına yönelik eğitimler sunan fakültenin daha sonra fen, matematik, yabancı diller, hemşirelik ve öğretmen eğitimleri vb. alanlarda programlar sunmaya devam ettiği görülmüştür (Demiray, 2002). Kurulduğu günden günümüze kadar öğrenci sayısı artarak devam eden AÖF bünyesinde birçok ön lisans, lisans programı hizmet vermeye devam etmektedir.

1992 yılında MEB tarafından Açık Öğretim Lisesi (AÖL), 1997’ de ise Açık İlköğretim Okulu kurularak radyo, televizyon ve basılı materyaller yoluyla derslerin verilmesi sağlanmıştır. O dönemlerde okul ve öğretmen sayısının azlığı, maddi imkansızlıktan ötürü bir işte çalışmak zorunda kalınması gibi sebeplerden dolayı bireylerin AÖL tercihlerinin arttığı görülmektedir (Demiray ve Adıyaman, 2002).

1997 yılında ise Türkiye’de Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) bünyesinde internet üzerinden bilişim alanında uzaktan eğitim dersleri verilmesi amacıyla “Enformatik Enstitüsü” kurulmuştur. Ardından Sakarya Üniversitesi de ODTÜ Enformatik Enstitüsü’ ne öğrenci yetiştirip göndermek amacıyla uzaktan eğitim uygulamasını deneme kararı vermiştir. ODTÜ ve Sakarya Üniversitesi dışında 1991 yılında Fırat Üniversitesi, 1996 yılında Bilkent ve İstanbul Teknik Üniversitesi, 1998 yılında Selçuk Üniversitesi, 2000 yılında Bahçeşehir ve İstanbul Üniversitesi ardından İstanbul Bilgi Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Ankara Üniversitesi gibi birçok yükseköğretim kurumunda uzaktan eğitim programlarına geçiş denemeleri göze çarpmaktadır (Çallı, 2002; akt. Kırık, 2014).

Diğer ülkelere kıyasla uzaktan eğitim sistemleriyle geç tanışıp geç uygulama fırsatı bulan ülkemizde günümüze gelindiğinde ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitimi vermek üzere birçok yükseköğretim kurumunda uzaktan eğitim programlarına yer verildiği görülmektedir. Bugün Türkiye’de hem devlet üniversiteleri hem de vakıf üniversitelerinin uzaktan eğitim programları birçok öğrenci tarafından tercih edilmektedir. Günümüzde uzaktan eğitim veren yükseköğretim kurumlarının bazıları aşağıda sıralanmaktadır:

- Eskişehir Anadolu Üniversitesi
- Erzurum Atatürk Üniversitesi
- İstanbul Üniversitesi
- İstanbul Bilgi Üniversitesi
- Sakarya Üniversitesi

- Mersin Üniversitesi
- Bilkent Üniversitesi
- Karadeniz Teknik Üniversitesi
- Ankara Üniversitesi
- Ege Üniversitesi
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- Yıldız Teknik Üniversitesi
- Maltepe Üniversitesi
- Gazi Üniversitesi
- Çukurova Üniversitesi
- Bülent Ecevit Üniversitesi
- Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
- Süleyman Demirel Üniversitesi

2.2.3. Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri

Uzaktan eğitim denilince mektuptan başlayarak radyo, televizyon, bilgisayar ve internet teknolojilerine uzanan değişim ve gelişim sürecinin yaşandığı görülmektedir. Uzaktan eğitim teknolojilerinde yaşanan ilerlemeler uzaktan eğitim uygulama modellerinin de çağa uygun bir şekilde değişerek eğitime yön verme noktasında etkili olmuştur.

İşman (2011)'e göre internet teknolojileri ağırlıklı modellerin ön planda olduğu belirtilse de uzaktan eğitim uygulama modelleri tek yönlü ve çift yönlü olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Çam, Gündüz ve İşman'ın çalışmasında (aktaran Pehlivan ve Serin, 2011)' e göre;

2.2.3.1. Tek Yönlü Uygulama Modeli: Öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği ortamda öğretmen ve öğrencilerin iletişiminin tek yönlü sağlandığı, eğitimin ise mektup, kitap gibi basılı materyaller, radyo, televizyon, bilgisayar ve karma şekilde sınıflandırılan uygulama modelleri ile gerçekleştirildiği ifade edilmektedir.

- **Tek Yönlü Basılı Materyaller ile Uygulama Modeli:** Mektuplar, notlar ve kitaplar yoluyla hazırlanan basılı materyallerin belirlenmiş zamanlarda öğrencilere ulaştırılmasıyla öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bir modeldir. Düşük maliyet gerektirmesi, öğrenciye zaman sınırı olmaksızın ve kendi hızında öğrenme fırsatı sunması bu modelin avantajları arasında sayılmaktadır.
- **Tek Yönlü Radyo ile Uygulama Modeli:** Öğretmenlerin ders içeriklerini öğrencilerine radyo yayınları ile ulaştırdığı, öğrencilerin ise bir mekana bağlı olmaksızın evde, iş yerinde veya otomobilde bu içerikleri dinleyerek yararlandığı bir modeldir. Radyo yayınlarının belirli saatlerde sunulması ise bir sınırlılık

olarak görülse de yine düşük maliyetle ulaşılabilir olması bu modelin avantajları olarak sayılabilmektedir.

- Tek Yönlü Televizyon ile Uygulama Modeli: Ders içeriklerinin sunulmasında görsel öğelerden yararlanılmasının bir avantaj olarak görüldüğü fakat öğrenme-öğretme faaliyetleri için öncelikle televizyon ve sistem kurulumu, ders materyallerinin hazırlanıp sunulması için altyapı gibi mali bütçe ihtiyacı gerektirmesi sebebiyle bu modelden etkili bir şekilde yararlanılamadığı ifade edilmektedir.
- Tek Yönlü Bilgisayar ile Uygulama Modeli: Eğitim içeriklerinin öğretmenler tarafından hazırlanıp CD, DVD'lere yüklenerek öğrencilere ulaştırılması yoluyla gerçekleştirilen bir uygulama modelidir. Bu modelde görsel ve işitsel öğeler bir arada yer alırken öğretmen- öğrenci arasındaki iletişimin tek yönlü olduğu görülmektedir. Eğitimin içeriğine ulaşabilmek için bir maliyetin gerektiği bu modelde engelli bireylere eğitim fırsatı sağlanması ise bir avantaj olarak görülmektedir.
- Tek Yönlü Karma Uygulama Modeli: Öğrenme- öğretme faaliyetlerini gerçekleştirmek için basılı materyaller, radyo, televizyon ve bilgisayar teknolojilerinden bir arada yararlanılarak görsel ve işitsel materyaller yardımıyla birden çok duyu alanına hitap ederek kalıcı öğrenme sağlanmasını amaçlayan bir uygulama modelidir.

2.2.3.2. Çift Yönlü Uygulama Modeli: Öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği ortamda öğretmen ve öğrencilerin iletişiminin çift yönlü sağlandığı, eğitimin ise radyo, televizyon, bilgisayar ve karma şekilde sınıflandırılan uygulama modelleri ile gerçekleştirildiği bir model olarak tanımlanmaktadır.

- Çift Yönlü Radyo ile Uygulama Modeli: Öğretim hizmetinin öğrencilere radyo konferans yoluyla sunulduğu, öğretmen ve öğrencilerin birbirlerini görmeden fakat soru- cevap ile karşılıklı sözlü iletişim kurabildiği bir uygulama modelidir. Öğrencilerin radyo konferans yayınına CD aracılığı ile kaydedip sonra tekrar dinleyebilmesi bir avantaj sağlarken, olumsuz hava koşulları sebebiyle radyo yayınlarında ses problemleri ve kopukluklar yaşanması bir dezavantaj olarak görülmektedir.
- Çift Yönlü Televizyon ile Uygulama Modeli: Eğitim- öğretim içeriklerinin mikrofon ve kamera aracılığıyla video konferans şeklinde sunulduğu ekstra ekipman gerektirmesi sebebiyle maliyeti yüksek fakat öğrencilere zengin bir öğrenme ortamı sunan bir uygulama modelidir.

- Çift Yönlü Etkileşimli Bilgisayar ile Uygulama Modeli: Bu uygulama modeli ile iki farklı yöntemle eğitim- öğretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Birinci yöntemde e- posta yoluyla, ikinci yöntemde ise telekonferans yoluyla eğitim sunulmaktadır. İnternet sayesinde daha fazla öğrencinin fiziksel mekan sınırı olmaksızın, esnek bir zaman diliminde çift yönlü iletişim imkanı ile bilgiye ulaşması mümkün olmaktadır. Her öğrencinin bilgisayar ve internet imkanına sahip olmaması, altyapı problemleri, öğretmen ve öğrencilerin teknolojiyi kullanmadaki yetersizlikleri, amaca uygun olmayan bazı internet sitelerinin varlığı ve sınavların güvenli bir şekilde gerçekleştirilememesi vb. sebepler bu uygulama modelinin bazı sınırlılıkları olarak görülmektedir.
- Çift Yönlü Karma Uygulama Modeli: Radyo, televizyon, bilgisayar ve internet teknolojilerinin bir arada kullanılarak öğrenci ve öğretmenlerin karşılıklı etkileşim içerisinde bulunduğu zengin bir içerik sunan uygulama modelidir.

Tek ve çift yönlü uzaktan eğitim uygulama modelleri incelendiğinde öğrencilerin tek yönlü modelde bilgiyi pasif bir şekilde alıcı konumda olduğu, çift yönlü modelde ise karşılıklı bir iletişim ve etkileşimin varlığı sebebiyle aktif bir şekilde bilgiye eriştiği sonucuna ulaşılabilmektedir. Bununla birlikte tüm araçların işe koşulduğu karma modellerde ise öğrencilerin birden fazla duyu alanına hitap ederek daha kalıcı ve etkili bir öğretim gerçekleştirildiği görülmektedir.

Romiszowski (2004), uzaktan eğitim modellerini senkron (eş zamanlı) ve asenkron (eş zamanlı olmayan) olarak gruplamaktadır. Eş zamanlı modelde öğrenci ve öğretmenlerin aynı anda derse katılımı söz konusu iken eş zamanlı olmayan modelde ise öğrenci ve öğretmenler farklı yerlerde ve farklı bir zaman diliminde eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmektedirler. Eş zamanlı (senkron) modelde zaman gerçektir ve anında geri dönüt imkanı vardır fakat ortak bir zaman belirleyememe ile birlikte kalabalık öğrenme ortamlarında öğrencilerin pasif kalması sorunuyla karşılaşmaktadır. Eş zamanlı olmayan (asenkron) modelde ise daha fazla bireyin kendine uygun bir zaman dilimi ve mekanda eğitime katılma imkanı vardır. Bununla beraber öğrenci kendi hızında öğrenme gerçekleştirirken sosyal açıdan iletişim vb. konularda dezavantaj yaşayabilmektedir (Midkiff ve DaSilva, 2000). Eşzamanlı modelde radyo, televizyon, bilgisayar ve internet teknolojilerinden yararlanılırken, eş zamanlı olmayan modelde ise mektup, görüntü, ses araçlarından faydalanılabilmektedir (Uşun, 2006).

Driscoll (2002), senkron ve asenkron modelin birbirine entegre edilmesiyle ortaya çıkan bir modelin varlığından söz etmektedir. Karma veya hibrit model adı verilen bu modelde yüz yüze geleneksel eğitim uygulamaları ile internet teknolojilerinin harmanlanarak güncel ve dinamik bir eğitim- öğretim gerçekleştirilmesinden bahsetmektedir.

Taylor (1997) ise uzaktan eğitim uygulama modellerini dört gruba ayırmıştır;

- Birinci Nesil- Posta Yoluyla Uzaktan Eğitim Uygulama Modeli: Bu modelde basılı materyallerden yararlanıldığı bilinmektedir.
- İkinci Nesil- Çoklu Ortam Uygulama Modeli: Bu modelde basılı materyaller, ses ve video kasetler, bilgisayar destekli öğrenme, etkileşimli video ve etkileşimli çoklu ortam araçlarından yararlanılması sebebiyle esnek bir erişim ve etkileşimin söz konusu olduğu belirtilmektedir.
- Üçüncü Nesil- Tele Öğrenme Uygulama Modeli: Audio- telekonferans, video- telekonferans ve TV/ Radyo+ Audio telekonferans araçlarıyla gerçekleştirilen esnek erişimin kısıtlı olduğu bir model olarak ifade edilmektedir.
- Dördüncü Nesil- Esnek Öğrenme Uygulama Modeli: Etkileşimli çoklu ortam ve bilgisayar teknolojileri aracılığı ile daha esnek ve etkileşimli bir uygulama imkanının sunulduğu bir model olarak görülmektedir (Taylor, 1997; akt. Emre, Y. 2002).

Bu uygulama modelleri ile ortak hedeflenenin öğrenciye zengin öğrenme imkanları sunarak kalıcı öğrenmeler oluşturmalarına katkı sağlamak olduğu söylenebilir. Burada önemli olan ise öğrencinin ihtiyacı ve öğretilecek konunun içeriğine göre en etkili olabilecek uygulama modelinden yararlanmaktır.

2.2.4. Uzaktan Eğitimin Yararları ve Sınırlılıkları

Geçmişte mektup yoluyla başlayan uzaktan eğitim girişimleri ilk dönemlerden günümüze birtakım kolaylık ve avantajları da beraberinde getirerek gelmiştir. İlk dönemlerde okulu bırakmak zorunda kalan bireylere yeniden eğitim fırsatı sağlayan uzaktan eğitim faaliyetleri web teknolojilerinin gelişimiyle birlikte zaman ve mekan faktöründen bağımsızlık sağlamasıyla daha fazla talep edilen bir eğitim çeşidi haline gelmiştir.

Özellikle eğitimin okullarda gerçekleştirilirken ortaya çıkan maliyet sıkıntısı, internet ortamında geleneksel sınıf ortamından daha fazla kişiye ulaşılabilmesi, güçlü bir altyapı sayesinde çok çeşitli işitsel- görsel materyallerden faydalanılarak eğitim ortamı oluşturulabilmesi, bireylerin bulundukları yerden ayrılmadan veya bir işte çalışırken de eğitime katılabilme imkanlarına sahip olmaları uzaktan eğitimin avantajları ve tercih edilme sebebi olarak sayılmaktadır. Bununla birlikte uzaktan eğitimin sosyal, kültürel, toplumsal ve ekonomik açıdan birden fazla yararı bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır (Odabaş, 2003, s.8-9):

- Zaman ve mekan sınırı olmaksızın geniş kitlelere ulaşabilme imkanı sunmaktadır.
- Ders araç- gereç ve materyallerinin çeşitliliği ile birlikte birden fazla eğitimciye ulaşılabilme olanağı sayesinde zengin bir öğretim ortamı oluşmaktadır.

- Eğitim esnasında hem bireyin hem eğitim veren kurumun maliyet yükünü azaltmaktadır.
- Coğrafi açıdan dezavantajlı bölgelerde yaşayan bireylere eğitime katılma fırsatı sunmaktadır.

Uşun (2006, s.19- 20) uzaktan eğitimin avantajlarına ek olarak şu maddelere yer vermektedir:

- Hayat boyu ve bağımsız öğrenme imkanı sağlanmaktadır.
- Öğrenciye eğitim süresi boyunca esneklik ve çeşitlilik imkanı sunmaktadır.
- Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere eğitim imkanı sunar.
- Bireyin ihtiyacına göre eğitimin şekillendirilebilmesi fırsatı vardır.

Günümüze geldiğinde yaşadığımız dünyada insanlığı kasıp kavuran pandemi dalgası sebebiyle tercih edilmek zorunda kalınan uzaktan eğitim sistemleri bugün yine birtakım avantajlar sunarak okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise kademelerinden yükseköğretime ve mesleki, teknik, halk eğitimine kadar bütün seviyelerde zaman ve mekan sınırından bağımsız sosyal mesafe kuralına en uygun biçimde eğitimin kaldığı yerden devam etmesini sağladığı görülmektedir.

Mektup yoluyla başlayan uzaktan eğitim girişimlerinin zamanla radyo, televizyon ve web aracılığıyla daha fazla kişiye ulaşması sağlanırken toplum açısından sosyoekonomik düzeyi farklı bireylerin karşısına ise bir dezavantaj olarak çıkmıştır. Bunun dışında özellikle teknoloji çağında uzaktan eğitimin web tabanlı sürdürülmesi kaynaklı bazı sınırlılıkları ise aşağıda şu şekilde sıralanmaktadır (Altıparmak ve diğerleri, 2011, s.323):

- Her evde veya bireyde bilgisayar, internet imkanı olmayışı bireyin eğitim imkanından yoksun kalmasına sebep olmaktadır.
- Teknik veya altyapı kaynaklı problemler internet erişimini sekteye uğratabilmektedir.
- Birey teknolojik ya da uzaktan eğitim araç- gereçlerinin kullanımı konusunda bilgi sahibi olmayabilir.
- Uzaktan eğitime ulaşabilmek için kurulacak araç- gereç ve sistem mekanizması maliyetli olabilmektedir.

Odabaş (2003) bireylerin yaş, bilgi düzeyleri, deneyim, teknolojik okuryazarlıklarının uzaktan eğitim sistemindeki önemini vurgularken bazı sınırlılıklardan da söz etmektedir:

- Öğrenci ve öğretmenlerin yeterli düzeyde teknolojik bilgi birikimine sahip olmaması,
- Uzaktan eğitimde yaşanan sistemsel aksaklıklar,
- Uzaktan eğitim sisteminin tasarlanma ve geliştirme aşamalarında maliyet açısından yüksek bütçe gerektirmesi,

- Bireylerin öz çalışma disiplinine sahip olmaması,
- Her öğrencinin akademik seviye farklılığı sebebiyle bazı öğrencilerin uzaktan eğitimde öğrenme güçlüğü yaşamaları.

Fourie (2011) her öğrencinin öğrenme ihtiyacının farklı olduğundan, herkes için ortak bir öğretim sistemi oluşturmanın uzaktan eğitimdeki zorluğundan bahsetmektedir. Uşun (2006) ise uzaktan eğitimde bilişsel ağırlıklı içeriğe yoğunlaşıldığından psikomotor becerilerin kazandırılmasında etkili olmadığından söz etmektedir.

Uzaktan eğitimin sistemsel veya akademik kazanımlar bağlamında sınırlılıkları olduğu gibi öğrencilerin öğretmen ve akranlarıyla iletişim ya da etkileşimi de azaldığı için sosyal bağlamda da kazanımları zayıflattığı söylenebilmektedir.

2.2.5. Uzaktan Eğitimde Öğretmen ve Öğrenci Roller

Gelişen teknoloji ve eğitimdeki yenilikler geleneksel eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitim ortamlarını da etkilemektedir. Gerek geleneksel eğitim ortamında gerekse uzaktan eğitim ortamında başarıya ulaşmak için öğrenci ve öğretmenlerin üstlenmesi gereken bazı roller bulunmaktadır. Öğretmenler eğitimin kilit taşı durumundadır. Dolayısıyla etkili ve verimli bir eğitim sunabilmek için öğretmenlerin bazı temel yeterliliklere sahip olması gerekmektedir.

MEB 2017 yılında yayınladığı öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri çerçevesinde bir öğretmenin;

Mesleki Bilgi Yeterlik Alanında:

- Kendi alanına yönelik kuramsal bilgiye sahip olması,
- Pedagojik alan bilgisi ve müfredata hakim olması,
- Mevzuata hakim olması,

Mesleki Beceri Yeterlik Alanında:

- Eğitim- öğretimi etkili planlaması,
- Tüm öğrenciler için etkili ve verimli bir öğrenme ortamı, ders materyalleri oluşturması,
- Öğrenme ve öğretme sürecini yönetebilmesi,
- Çeşitli ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanabilmesi,

Tutum ve Değerler Yeterlik Alanında:

- Milli, manevi ve evrensel değerlerine sahip çıkması,
- Öğrencisinin akademik ve sosyal gelişimini desteklemesi,
- Tüm eğitim paydaşlarıyla etkili bir iletişim ve iş birliği içerisinde olması,
- Kişisel ve mesleki gelişimine katkı sağlayacak faaliyetlere katılması beklenmektedir (Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü [ÖYGM], 2017).

Öğretmenler geleneksel eğitimde; eğitim vereceği öğrencisini tanıma, eğitim- öğretimi planlama ve yönetme ile birlikte ders araç- gereç ve materyalleri hazırlama, rehberlik, öğrencilerin akademik, sosyo- kültürel gelişimine katkı sağlama, kendini geliştirme gibi görev ve sorumluluklara sahiptir (Toprakçı ve Ersoy, 2008). Bu görev ve sorumluluklarla birlikte uzaktan eğitimde üstlenmeleri gereken ek görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Öncelikle öğretmen uzaktan eğitimdeki konumunu ve görevini bilerek gerektiği şekilde yerine getirme bilincine sahip olmalıdır. Bilgiyi sadece aktaran kişi değil, öğrencinin bireysel öğrenmesini destekleyecek rehber konumda olmalıdır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997; akt. Büyükkaragöz ve Sarı, 1997).

Altınay, F., Altınay, Z., ve İşman (2004) uzaktan eğitimde öğretmenlerin sahip olması gereken rolleri;

- Öğrencilerin bireysel farklılıklarının bilincinde olmalı ve eğitsel ihtiyaçlarını dikkate almalı,
- Öğrenci- öğretmen arasındaki etkileşimi iyi ayarlamalı,
- Öğrencinin aktif olduğu bir öğretim ortamı oluşturmali,
- Bilgi birikimlerini paylaşırken hem rehber hem yönlendiren konumda olmalı,
- Öğrencilerin bireysel öğrenmelerine destek olarak, öz çalışma disiplini oluşturmalarına katkı sağlamalı şeklinde sıralamaktadır.

Öğretmenler uzaktan eğitimi gerçekleştirirken sadece ders saatlerinde değil, geri kalan zamanlarda da bilgi ve becerilerini artırmaya yönelik etkinlikler planlayarak öğrencilerine kılavuzluk etmelidir (Altunçekiç, 2021). Prestera ve Moller (2001) ise öğretmenlerin uzaktan eğitimde rehber, akıl hocası ve geri bildirim veren kaynak rolünde bulunduğunu ifade etmektedir. Ayrıca öğretmenlerin, öğrencilerin öğrenmelerini gerçekleştirirken başarı, kişisel gelişim, öz saygı gibi içsel motivasyonlarını artırmaya yönelik etkinlikler sunması gerektiğini belirtmektedir.

Eğitimin bileşenleri arasında bulunan öğrenciler ise geleneksel eğitim sisteminde bilgiyi pasif konumda alan kişi durumundadır. Teknolojik imkanların iyileşmesi ve uzaktan eğitim sistemlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte öğrenme- öğretme metotlarının değişmesi ile beraber öğrenci rollerinde de birtakım değişimler olduğu görülmektedir.

Uzaktan eğitimde öğrencilerin en başta kendi öğrenme sorumluluklarını alması beklenmektedir. Öğrenciler uzaktan eğitim sisteminde bilgiyi nasıl, ne zaman ve ne şekilde alacağına kendisi karar verirken öğrenme sürecinde aktif konumdadır (Duckworth, 2009; akt. Yüksekdağ, 2016). Bu durumda öğrencilerin bazı bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir. Öğrencilerin teknolojik bilgi birikimine ve iyi bir iletişim kabiliyetine sahip olması uzaktan eğitimde başarıya ulaşmalarını sağlamaktadır (Altunçekiç, 2021).

Schrum ve Hong (2002), öğrencilerin uzaktan eğitimdeki rollerini şu şekilde ifade etmektedir;

- Teknolojik öğrenme araçlarına ve bu araçları kullanma deneyimine sahip olmalı,
- Öz disiplin ve çalışma alışkanlığına sahip olmalı,
- Kendi öğrenme hedeflerini belirlemeli ve öğrenme stili oluşturmali,
- Kişisel sorumluluk ve yüksek motivasyona sahip olmalı,
- Diğer öğrenci ve öğretmenleriyle etkileşim ve iş birliği içinde olmalı.

Vonderwell ve Savery (2004), öğrencilerin değişen ve gelişen teknolojiyle öğrenme stilleri vb. unsurlara hakim olmaları gerektiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte etkili öğrenme gerçekleştirebilmek için öğrencilerin öğrenme hedef ve stratejisi, ders araç- gereçlerinin seçimi, zaman planlama gibi öz düzenleme becerilerine sahip olmaları gerektiğini eklemektedir.

İşman (2011) ise uzaktan eğitimde öğrencilerin;

- ✓ Kendi problemlerine çözüm üretebilecek psikolog rolünde,
- ✓ Kendisinin ve arkadaşlarının öğrenmesini destekleyecek öğretici rolünde,
- ✓ Uzaktan eğitim sistemleriyle ilgili yazılım, donanım ve teknik konularda bir uzman rolünde,
- ✓ Gelişmiş bilgisayar ve internet sistemlerine hakim bir site eğitmeni rolünde,
- ✓ Değişen sosyal çevre faktörüyle uzaktan eğitimde iletişimin devamlılığını sağlayan sosyalleşme uzmanı rolünde,
- ✓ Araştırmacı rolünde,
- ✓ Etkin bir lider rolünde,
- ✓ Derste dikkat dağınıklığı, ilgisizlik vb. sorunların en aza indirgenmesine yardımcı motivasyon sağlayıcı rolünde bulunduklarını belirtmektedir.

Sonuç olarak, geleneksel eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de öğretmen ve öğrencilerin üstlendikleri rollerin sorumluluğunun bilincinde olarak eğitim- öğretim sürecine katkı sağlamalarının eğitimde hedeflenen başarıya ulaşabilmek için bir hayli önem taşıdığı görülmektedir.

2.3. Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitim

2.3.1. Pandemi Dönemi Dünyada Uzaktan Eğitim

COVID- 19 salgını tüm dünyada hızla yayılarak başta sağlık sistemlerini çöküntüye uğratmış, bununla birlikte ekonomi, siyaset, eğitim alanında da birtakım olumsuz sonuçlar yaratmıştır. Eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve öğrenim gören öğrenciler de pandemi döneminde yüz yüze eğitime ara verip uzaktan eğitime geçme kararından etkilenmişlerdir. COVID- 19 salgını sebebiyle yüz yüze eğitime ara verilmesi dünya genelinde 191 ülkede 1, 6 milyar civarı öğrencinin etkilenmesine neden olmuştur (UNESCO, 2020a).

Küresel çapta bir etkiye sebep olan salgın sebebiyle tüm örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğrencilerin eğitimlerine devam edebilmeleri için eğitim alanında da ivedilikle önlemler alınmaya başlanmıştır (Akyavuz ve Çakın, 2020).

COVID- 19 pandemisinin Çin’de ortaya çıkması ülke çapında uzaktan eğitim kararını da beraberinde getirmiştir. Ülke genelinde “Scholl’s Out, But Class’s On” (Okul Yok fakat Dersler Var) felsefesinden yola çıkarak bir kampanya başlatılarak çevrim içi canlı dersler, TV’de videolu öğretim yoluyla eğitime devam etmişlerdir (L. Zhou, Li, Wu ve M. Zhou, 2020). Öğrencilerin evde eğitim kalitelerini artırmak ve öğrenme becerilerini geliştirmek için etkili bir rehberlik sistemi ile destekleyerek öğrenci merkezli bir öğretim sürdürmeye çalışmışlardır. Öğretmen ve öğrenciler QQ ve WeChat gruplarıyla sürekli iletişim halinde olmuşlar ve öğretmenler çektikleri ders videolarını bu gruplar üzerinden öğrencileriyle paylaşarak öğrenmelerini desteklemişlerdir (Xie ve Yong, 2020).

Özbekistan’da Halk Eğitim Bakanlığı tarafından ulusal ve bölgesel yayınlarda tüm okul düzeyindeki öğrencilere ücretsiz eğitici video dersler düzenlenmiştir. Öğretmenlerin öğrencileriyle iletişim kurmaları ve geribildirimde bulunmaları için ise Kundalık eğitim platformu kullanılmıştır (Khusanov, G. Khusanova ve M. Khusanova, 2020).

Amerika Birleşik Devletleri’nde salgın sebebiyle okullar kapatılmış ve ülkedeki 60 milyon civarı öğrenci durumdan etkilenmiştir. Evlerinde bilgisayar imkanı ve internete erişim imkanı olmayan öğrencilerin mevcut olması sebebiyle sınavlar 1 yıl süreyle iptal edilmiştir (Smalley,2020; akt. Ö. Eken, Tosun ve D. Eken, 2020). ABD Eğitim Bakanlığı pandemiden etkilenen düşük gelirli öğrencileri için Amerikan Kurtarma Planı adı altında 76 milyar dolarlık ekonomik destek sağlayacağını duyurmuştur (Ministry of Education, United States of America [USA], 2021).

Kolombiya’da ise Eğitim Bakanlığı tarafından Aprender Digital adıyla faaliyet gösteren platforma yüklenen materyaller ve TV- radyo kanallarından yayınlanan programlar ile uzaktan eğitim süreci devam ettirilmiştir (The World Bank, 2020).

Almanya’da pandemi nedeniyle öğrenme kayıpları yaşayan öğrencilerin telafi eğitimleri için 1 milyar Euro ders yardımı yapılması kararlaştırılarak öğrencilerin açıklarının giderilmesi planlanmıştır. Özellikle temel derslerde öğrencileri yeniden güçlendirmek için emekli eğitimcilerden, öğretmen adaylarından ve özel vakıflardan destek alınması planlanmıştır (D.W Akademie, 2021).

İlk COVID- 19 vakasının 2020 Ocak ayında görüldüğü Singapur’da Nisan ayı geldiğinde Home Based Learning- Ev Tabanlı Öğrenme (HBL) uygulamasına geçilmiştir. Öğretmenler öğrencilerinin HBL sistemine katılımlarını ve süreç içerisindeki akademik ilerlemelerini takip etmek için Singapur Öğrenci Öğrenme Alanı’nı kullanmışlardır. ZOOM, Google MEET yanında

Facebook Live ve Cisco WebEx platformlarını da kullanarak öğrencilerine video konferanslar yoluyla eğitim sunmaya çalışmışlardır (Ministry of Education, Singapore, 2021).

Hollanda ve Belçika hükümetleri ise gelir durumu düşük öğrencilere laptop dağıtılmasını sağlayarak online eğitime katılabilmelerinin önünü açmıştır (British Broadcasting Corporation [BBC], 2020).

İtalya'da salgınının zirve yapmasıyla birlikte okulların kapatılması kararı verilmiştir. Bölgeler arası ekonomik uçurumların yarattığı eşitsizlikler, uzaktan eğitime erişmeye çalışan öğretmen ve öğrencilerin yaşadıkları teknik bağlantı zayıflıkları, öğretmenlerin uzaktan eğitimi yönetim becerilerine sahip olma düzeyleri arasındaki farklar olumsuz etkiler yaratsa da video derslerle eğitim devam ettirilmeye çalışılmıştır. Eğitim için Jitsi, Mcof, Apache OpenMeetings, BigBlueBotton yazılımları tercih edilmiştir (Balzola, 2020).

Brezilya'da okulların kapanmasının 52 milyondan fazla öğrenciyi etkilemesi nedeniyle yöneticilerin yüz yüze eğitimi aratmayacak nitelikte uzaktan eğitim stratejileri oluşturmaları sağlanmıştır. Bazı özel kurumlar yüz yüze eğitime devam ederken, devlet okulları dijitale geçerek eğitim programlarına devam etmişlerdir (Goda, Kawashima, Gomes ve Caneva, 2021).

Şili'de Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan açıklama ile 2020 Mart ayında okulların kapatıldığı duyurulmuştur. Daha sonra Aprendo en linea platformu aracılığıyla öğrencilerin eğitim materyallerine erişimi sağlanmış, öğretmenler ise G Suite ve Google Classroom'u kullanarak öğrencilere verdikleri ödevleri takip etmiş ve iletişim kurmuşlardır. İnternete erişim imkanı olmayan öğrenciler için "Evde Öğreniyorum" ilkesinden yola çıkarak takviye defterler basılarak eğitim içerikleri dağıtılmıştır (UNESCO, 2020b).

Fransa'da pandemi sebebiyle okullarda derslerin öğretilmeyen ünitelerinin gelecek eğitim- öğretim yılının müfredatına ekleneceği ve sınavların ertelendiği duyurulmuştur. Uzaktan eğitimin Cned platformu aracılığıyla gerçekleştirildiği Fransa'da derslerin içeriklerine değerler, görev ve sorumluluklarımız konuları dahil edilmiştir (Sözen, 2020).

Normal hayatta yiyecek, su bulmak için bile sorun yaşanan Afrika ülkelerinde salgınla birlikte eğitim faaliyetleri de olumsuz etkilenmiştir. Dünya genelinde bölgeler arası eşitsizliğin söz konusu olduğu Afrika ülkelerinin COVID- 19 pandemisinin getirdiği olumsuzluklardan da en çok etkilenen ve özellikle eğitimde en çok mağdur olan bölgelerin başında geldiği görülmüştür.

Görüldüğü üzere pandemi döneminde eğitimde yaşanan sorunları ve eğitim kayıplarını önleyebilmek için pek çok ülke uzaktan eğitim seçeneğini devreye koymuştur. Uzaktan eğitimi TV- radyo kanalları, canlı dersler ile sürdürmeye çalışmışlardır. Öte yandan öğretmenler öğrencileriyle iletişimi sürdürmek, geribildirimler sunmak, ödevlendirme takibi ve rehberlik çalışmaları için öğrencileriyle çeşitli uygulamalar ile düzenli olarak etkileşimde bulunmaya çalışmışlardır. Ülkelerin, şehirlerin, kırsal- kentsel bölgelerin sosyoekonomik şartları, fiziki/ teknolojik altyapıları arasındaki eşitsizlik ve farklılıklar sebebiyle yürüttüğü uzaktan eğitim

uygulamaları ve bu uygulamaların etkililiği de farklılaşmıştır. Bununla birlikte öğrenim gören öğrencilerin sosyoekonomik şartlarının yarattığı nedenlerden ötürü kimi öğrenci sorunsuz bir şekilde velinin de desteği ile uzaktan eğitime etkili bir katılım gerçekleştirmiş, kimi öğrenci ise bilgisayar/internet imkansızlığı gibi nedenlerle uzaktan eğitim faaliyetlerinden geri kalmıştır.

2.3.2. Pandemi Dönemi Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Dünya genelinde her okul kademesindeki öğrenciler için peş peşe gelen uzaktan eğitim kararından sonra Türkiye’de de ilk vakanın duyurulması ile birlikte Nisan ara tatili öne çekilerek 12 Mart 2020 tarihinde okulların üç hafta süreyle tatil edilmesi kararlaştırılmıştır. Üç haftalık sürenin ardından ise 23 Mart tarihinden başlayarak ikinci dönemin sonuna kadar uzaktan eğitim kararı alınarak TRT ve EBA iş birliğinde hazırlıklar yapılmış, üç farklı kanal (EBA TV İlkokul, EBA TV Ortaokul, EBA TV Lise) üzerinden uzaktan eğitim yayınları başlamıştır (MEB, 2020a).

İlkokul, ortaokul ve lise seviyelerindeki öğrenciler için farklı branşlardan görevlendirilen öğretmenler tarafından 20- 25 dakikalık ders videoları çekilerek EBA TV kanallarında yayınlanmıştır (Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin, 2020). 29 Haziran 2020’de başlayan “EBA Yaz Kuşağı” yayınları ise yeni eğitim- öğretim yılına kadar sürdürülmüştür (Sözen, 2020). Bu yayınlar öğrencilerin evde eğlenceli zamanlar geçirmelerini sağlama amaçlı içeriklerden oluşmaktadır. EBA TV yayınları devam ederken öğretmenler EBA canlı ders modülü, ZOOM, Google MEET üzerinden canlı dersler oluşturarak süreci devam ettirmeye çalışmışlardır.

EBA TV, altyapı güçlendirme çalışmaları ile desteklenerek kullanıcıların memnuniyeti sağlarken eğitim siteleri arasında da dünyada ilk sırada yerini almıştır (Cable News Network [CNN] Türk, 2020).

Uzaktan eğitime geçiş kararının ardından toplumun her kesiminden öğrenciler aynı şartlar altında eğitim hayatlarını sürdürememişlerdir. Özellikle sosyoekonomik açıdan maddi durumu yetersiz olan aileler çocuklarına uzaktan eğitime katılabilmelerini sağlayacak teknolojik araç- gereç ve internet imkanı sağlayamamışlardır. MEB tarafından bu duruma biraz da olsa çözüm sağlayabilmek adına bilgisayar ve internet imkanından yoksun öğrenciler için 81 ilde belirlenen mahalle ve okullarda toplam 15. 264 EBA destek noktası kurulmuştur (MEB, 2020b). Bununla birlikte dezavantajlı bölgelerde yaşayan ve öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitim imkanlarından yararlanmaları için tablet yardımları yapılmıştır.

21 Eylül 2020 tarihinde yeni eğitim- öğretim döneminin seyreltilmiş eğitim modeli ile başlatılması kararı alınmıştır. MEB tarafından açıklanan planlamada ilk aşamada okul öncesi ve 1. sınıf seviyesindeki öğrenciler haftanın 2 günü, 30’ar dakika ders ve 10’ar dakika dinlenme olacak şekilde toplam 5 ders süresi ile yüz yüze eğitime başlamışlardır. Öğrenciler okullara velilerin yazılı onayı alınarak gönüllülük esaslı bir şekilde kabul edilmişlerdir (Sözen, 2020). Daha sonra 5 Ekim’de meslek lisesi öğrencileri, 12 Ekim’de ise ilkokul 2, 3, 4. ve ortaokul 8. sınıf, lise

12. sınıf seviyesindeki öğrenciler için haftada 2 gün koşulu ile yüz yüze eğitime geçilmesi kararları uygulanmıştır (MEB, 2020c).

Salgında zaman zaman vaka sayılarında yaşanan artış nedeniyle okullarda tekrar yüz yüze eğitime ara verilerek uzaktan eğitime dönüş yapılmıştır.

2.3.3. Pandemi Dönemi Türkiye’de Köylerde Uzaktan Eğitim

Sanayileşme sonucunda tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş dünya nüfusu üzerinde birtakım etkiler yaşanmasına sebep olmuştur. Öncelikle dünya nüfusunun şehir merkezi yakınlarında toplanmaya başlanması eğitim, sağlık ve sosyal hizmet alanlarının da şehir merkezlerinde kümelenmesine yol açmıştır. Bu kümelenme sonucunda şehirlerdeki yaşam standartları ile kırsaldaki yaşam standartları arasındaki farklılık giderek derinleşmiştir.

Köy, nüfus yoğunluğu az, coğrafi ve ekonomik açıdan kentlerden ayrılan; cami, otlak ve mektep gibi ortak yapılara sahip, tarım faaliyetlerinin ön planda olduğu küçük yerleşim birimi olarak tanımlanmaktadır (Wikipedia, 2021e). Giderek artan sanayileşme ve hizmet sektörü alanlarının kentlerde yoğunlaşması ile birlikte coğrafi, ekonomik ve sosyal açıdan dezavantajlara sahip yerleşimler olan köyler yaşanan gelişmelerin gerisinde kalmıştır. Eğitim de doğal olarak bu durumdan etkilenmiş ve şehir- köy okulları arasındaki eğitim hizmetleri ve kalitesi farklılaşmaya başlamıştır (Palavan ve Donuk, 2016).

Şehirlerde fiziksel ve eğitsel imkanlar sürekli gelişirken kırsaldaki okullar bu gelişimin gerisinde kalmakta ve var olan coğrafi, kültürel, ekonomik yetersizlikler eğitim üzerinde birtakım olumsuz etkiler yaratmaktadır. Köy okullarının fiziki şartları, derslik ve öğretmen sıkıntısı, finansman problemleri ve ders materyali eksikliği, veli- okul iş birliği eksikliği, öğretmenlerin ulaşım sorunları vb. faktörlerin de etkisiyle eğitim hizmetlerinin niteliği düşmektedir.

Köy ve şehir merkezindeki imkanların farklılaşması ve pandemi öncesi köylerde var olan problemler, salgın sürecinde köy okullarının daha farklı ihtiyaç ve sorunlarla karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. COVID- 19 salgınının getirdiği olumsuzluklar köy okullarında gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerini de sekteye uğratmış ve öğretmen, öğrenci ve velilerin bu süreçten olumsuz etkilenmesine yol açmıştır. Salgın tedbirleri noktasında 2020 Mart ayında kapatılan köy okullarında MEB tarafından yapılan açıklamayla yeni eğitim- öğretim dönemi başlangıcı olan 28 Eylül 2020 itibariyle 5 gün yüz yüze eğitime başlama kararı alınmış, vaka sayılarının artması ile birlikte 16 Kasım 2020 itibariyle yeniden kapatılarak birinci dönemin sonuna kadar uzaktan eğitim ile devam etmesi kararı alınmıştır. İkinci döneme 15 Şubat’ta 5 gün yüz yüze eğitim ile başlaması kararı alınan köy okulları yeniden vaka sayılarının ve ölümlerin artması üzerine 16 Nisan 2021 tarihinde kapatılarak uzaktan eğitime geçilmesi kararı alınmıştır (MEB, 2021). Köylerde salgın öncesinde de sık yaşanan elektrik kesintileri ve internete erişim

sorunlarına uzaktan eğitime geçilmesiyle birlikte maddi durumu olmayan öğrencilerin tablet ve bilgisayar imkanı olmaması, anne ve babaların uzaktan eğitime karşı bilgisizlik ve ilgisizliği gibi faktörlerin de eklenmesiyle birlikte eğitim faaliyetleri de bu durumdan olumsuz etkilenmeye başlamıştır.

Köy Okulları Değişim Ağı (KODA) tarafından yapılan araştırmalar sonucunda kırsal bölgelerde sabit internet erişimi bulunan köylerin oranının %46, 7, sabit internet bulunmayan köylerin oranının %49, 8 olduğu belirlenmiştir. Kırsal bölgelerde uzaktan eğitime erişim oranının %48, 1, erişemeyenlerin oranının %45, 2 ve bilgi sahibi olmayanların oranının ise %6, 6 olduğu ifade edilmiştir. Altyapı sorunlarıyla birlikte elektrik kesintilerinin yaşandığı zamanlarda uzaktan eğitimde de duraksamalar yaşanmasına sebep olduğu belirtilmiştir ("Köy Okulları Değişim Ağı", t.y.).

Köy okullarında yaşanan bir diğer olumsuzluk ise eğitim yılı başlangıcından sonra okula başlayıp eğitim yılı sona ermeden okullarından ayrılmak zorunda kalan mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının pandemi sürecinde uzaktan eğitime çok kısa süreliğine ve kısıtlı imkanlarla ya da hiç ulaşamamaları olmuştur.

Yaşanan süreçten sadece köy okullarındaki öğrencilerin değil veliler ve öğretmenlerin de etkilendiği görülmektedir. Olumsuz köy koşullarında görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine yabancı olması, köydeki öğrencilerin uzaktan eğitime katılım oranı düşüklüğü nedeniyle müfredat kazanımlarını tam olarak işleyememeleri, öğrenci velileriyle yaşadıkları iletişim kopuklukları nedeniyle öğrenci ödev takibi gibi konularda zorluk çekmeleri diğer olumsuz faktörler arasında sıralanmaktadır. Öte yandan velilerin uzaktan eğitim sistemlerinin işleyişi, EBA TV kurulum veya mobil girişler hakkında bilgi sahibi olmamaları, iletişim aracı kullanan anne veya babanın ders saatlerinde dışarıda çalışıyor olması, çocuk sayısının fazla olduğu evlerde ders yayınlarının ve canlı ders saatlerinin çakışması gibi sorunların yaşanması da uzaktan eğitim sürecini negatif etkilemektedir.

KODA, Sabancı Vakfı ve öğretmen toplulukları ile birlikte çözüm masası kurarak öğretmenler için uzaktan eğitim içerikleri oluşturmuştur. Köy okulundaki öğrenciler için öğrenme menüleri, sosyal alanlarını destekleyici etkinlikler, internet imkanı olmayan ve dezavantajlı bölgelerde bulunan çocuklar için dil gelişimini destekleyici tekerlemeler ve problem çözme becerilerini geliştirici etkinlikler, veliler için ise bilgilendirmeler tasarlayarak dezavantajlı bölge okullarındaki öğretmen, öğrenci ve veliler ile paylaşmışlardır ("Kırsalda Uzaktan Eğitim", 2020).

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde pandemi döneminde uzaktan eğitimde dezavantajlı bölgelerdeki okullarda yaşanan sorunlara ilgili doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili çalışmalar derlenmiştir.

Mutanana (2019) tarafından yapılan “Zimbabve’nin Kırsal Topluluklarında Açık ve Uzaktan Eğitim” başlıklı çalışmasında Kadoma Bölgesindeki kırsal topluluklardaki uzaktan eğitim öğrencilerinin karşılaştığı zorlukları tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma bulgularına göre kırsaldaki öğrencilerin akademik hayatları boyunca bazı zorluklarla karşılaştıkları vurgulanmıştır. Bu zorluklar arasında fiziksel kaynaklara yetersiz erişim, teknolojik ekipman maliyetleri, nüfusun sosyal ve ekonomik açıdan dezavantajlı olması, evlerde bilgisayar ve internet eksikliği, elektriğin yetersiz olması gösterilmiştir.

Sönmez, Yıldırım ve Çetinkaya (2020) tarafından yürütülen “Yeni Tip Koronavirüs Salgınına Bağlı Uzaktan Eğitim Sürecinin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleriyle Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında yeni tip koronavirüs salgını nedeniyle başlayan uzaktan eğitim sürecinde yaşananları, salgının eğitime etkilerini sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirmek amaçlanmaktadır. Araştırmacının topladığı verilerden elde edilen bulgular doğrultusunda salgın sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitimin sosyo-ekonomik durumdan yüksek ölçüde etkilendiği, öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü ve okulun konumuna göre EBA içeriklerine yönelik görüşlerin farklılık gösterdiği, salgın sürecinde çocukların eğitimine en çok annelerinin yardımcı olduğu sonucuna ulaşılırken, salgın sürecine rağmen eğitimin devam etmesinin uzaktan eğitimin güçlü yönlerinden biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çakın ve Akyavuz (2020) tarafından gerçekleştirilen “Covid- 19 Süreci ve Eğitime Yansıması: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmasında Covid- 19 sürecinde yürütülen uzaktan eğitimde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları ve öğrencileri motive etme yöntemlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin iletişim ile ilgili, velilerle ilgili ve öğrencilerin öğrenmesiyle ilgili sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin öğrencileri motive etme yöntemleri ise 5 kategori altında incelenmiştir. Öğrencileri motive etmek için destekleyici etkinlikler yaptıkları, gelecek için teşvik ettikleri, okulun devam ettiğini hissettirdikleri, sağlık çalışmaları yaptırdıkları ve güzel sözler söyledikleri belirlenmiştir. Çalışmada öğrencilere ücretsiz internet verilmesi, velileri bilinçlendirici çalışmaların ve öğrencileri motive etme yöntemlerinin yaygınlaştırılması gibi önerilere yer verilmiştir.

Kuzu, İnci (2020) tarafından yapılan “Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uygulanan İlkokul Uzaktan Eğitim Programı (EBA TV) ile ilgili Veli Görüşleri” başlıklı çalışmasında Covid-19 pandemi sürecinde bir süreliğine Türkiye’de aktif olarak uygulamaya geçirilen EBA TV ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) vasıtasıyla verilen evde uzaktan eğitim kapsamında ilkökul öğrenci velilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. 2019-2020 eğitim-öğretim yılının bahar yarıyılında

Karadeniz bölgesinin bir ilinde, çocukları devlet ilkokullarında öğrenimine devam etmekte olan 257 veliye uygulanan çalışma sonucuna göre uzaktan eğitimin bu süreçte en iyi çözüm olduğu, derslerin içerik, süresi ve hızlarının uygun olduğu ifade edilirken uzaktan eğitim dersleri esnasında çocukların çevresel faktörler sebebiyle dikkatlerinin dağıldığı, ödev verilmediği için derslerin tekrar edilmediği, dersleri telefonda izlerken bağlantı sorunu yaşadıkları belirlenmiştir.

Can ve Ozan (2021) tarafından gerçekleştirilen “Eğitim Bilişim Ağı (EBA): Covid- 19 Küresel Salgının Yansımaları” başlıklı çalışmada Covid- 19 küresel salgınının EBA üzerine yansımalarını incelemek amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Covid-19 küresel salgını ile birlikte EBA kullanımının zorunlu olarak arttığı tespit edilmiştir. Ancak EBA'ya erişimde ve canlı derslere katılımında sorunlar bulunduğu, öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine etkili bir şekilde katılamadıkları, derslerin içerik ve sürelerinin yeterli olmadığı sonucunu anlaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Covid-19 küresel salgın sürecinde eğitimin kesintisiz sürdürülmesinde EBA önemli avantajlar sağlamakla birlikte yeterli görülmediği ve yüz yüze eğitimin daha faydalı olacağını belirtilmiştir. Bununla birlikte uzaktan eğitim olanaklarına erişimde fırsat eşitliği sağlanmasına, internete erişimin artırılmasına ve ders içeriklerinin geliştirilmesine ihtiyaç bulunduğu vurgulanmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama teknikleri, veri analizi, geçerlik ve güvenirlik ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

COVID-19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında yaşanan fiziki/ teknik altyapı kaynaklı, uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı, eğitim- öğretim süreci kaynaklı ve öğretmen-öğrenci- veli- okul idaresi arasındaki iletişim/ iş birliği kaynaklı yaşanan sorunlara dair sınıf öğretmeni ve veli görüşlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma, bir problemin çözülmesi amacıyla görüşme, doküman analizi, gözlem teknikleri ile olgu ve olaylara ilişkin gerçekçi ve yorumlayıcı bir biçimde derinlemesine veri toplanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.41). Bu çalışmada nitel yöntemin tercih edilmesinin sebebi veri toplama tekniklerinden görüşme tekniğinden yararlanılarak problemlere ilişkin olguları öznel bir bakış açısıyla yorumlamaktır. Araştırmada pandemi olgusuna ilişkin köylerde uzaktan eğitimin yürütülmesi esnasında öğretmen, öğrenci ve velilerin yaşadıkları sorunlara yönelik kendi bağlamından kopmadan, gerçekçi bir bakış açısıyla derinlemesine bilgi edinilmesine çalışılmıştır.

Araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni ile gerçekleştirilmiştir. Olgubilim deseni, yaşadığımız dünyada olaylar, olgular veya çeşitli kavramlar şeklinde karşımıza çıkan olguların tanımlanması, anlamlandırılması amacıyla kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.69) Olgubilim çalışmaları, olgu ve olayların kendi gerçekliğinden ayrılmadan derinlemesine araştırılmasını sağlar (Bogdan ve Biklen, 1997; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.72). COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında yaşanan sorunlara dair sınıf öğretmeni ve veli görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada pandemilerin tıbbi bir olgu olmasının yanı sıra toplumu derinden etkileyen sosyal bir olgu olması sebebiyle olgubilim (fenomenoloji) deseni tercih edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021- 2022 eğitim öğretim yılında Adana ilinin Karataş ilçesine bağlı köy okullarında görev yapan 10 sınıf öğretmeni ve köy okullarındaki 10 veli oluşturmaktadır. Çalışma grubu seçilirken veri çeşitliliğini sağlamak adına sınıf öğretmenlerinden il ve ilçe merkezinde ikamet eden öğretmenler ile müstakil ve birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden veri toplanmaya çalışılmıştır. Farklı veli profillerinden de derinlik odaklı bilgiler toplanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada katılımcılardan öğretmenlere sırasıyla Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10; velilere ise sırasıyla V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10 şeklinde kodlar verilmiştir. Tablo 3.1.'de katılımcılardan öğretmenlerin cinsiyet, hizmet yılı, köydeki görev süresi, eğitim verilen sınıf düzeyi ve sınıftaki öğrenci sayısı bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 3.1.
Öğretmenlere İlişkin Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Hizmet Yılı	Köydeki Görev Süresi	Eğitim Verilen Sınıf Düzeyi	Sınıftaki Öğrenci Sayısı
Ö1	Kadın	11-15 yıl	3	1.Sınıf	11
Ö2	Kadın	1- 5 yıl	3	Birleştirilmiş Sınıf (1-2)	15
Ö3	Kadın	1-5 yıl	5	4. Sınıf	25
Ö4	Kadın	1-5 yıl	3	1.Sınıf	24
Ö5	Kadın	6-10 yıl	6	1.Sınıf	7
Ö6	Kadın	6-10 yıl	8	Birleştirilmiş Sınıf (3-4)	15
Ö7	Kadın	11-15 yıl	9	Birleştirilmiş Sınıf (3-4)	12
Ö8	Erkek	11-15 yıl	7	1. Sınıf	12
Ö9	Kadın	6-10 yıl	8	2. Sınıf	18
Ö10	Kadın	6-10 yıl	4	2. Sınıf	25

Tablo 3.1.'de görüldüğü üzere katılımcıların büyük çoğunluğu bayan öğretmenlerden oluşmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin tümü Adana ilinin Karataş ilçesine bağlı köy okullarında görev yapmaktadırlar. Ö1, Ö7 ve Ö8 numaralı katılımcıların hizmet yılı 11- 15 yıl iken, Ö2, Ö3, Ö4 numaralı katılımcıların 1-5 yıl ve Ö5, Ö6, Ö9, Ö10 numaralı katılımcıların hizmet yılı ise 6-10 yıl olarak belirtilmiştir. Öğretmenlerin köy okullarında geçen görev sürelerinin ise değişiklik gösterdiği görülmektedir. Katılımcılardan Ö1, Ö2, Ö4 numaralı öğretmenlerin 3 yıl, Ö10 numaralı öğretmenin 4 yıl, Ö3 numaralı öğretmenin 5 yıl, Ö5 numaralı öğretmenin 6 yıl, Ö8 numaralı öğretmenin 7 yıl, Ö6 ve Ö9 numaralı öğretmenin 8 yıl, Ö7 numaralı öğretmenin ise 9 yıl köyde görev süresi bulunmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin çoğunluğu il merkezinde ikamet ederken iki öğretmen ise ilçe merkezinde ikamet etmektedirler. Katılımcı öğretmenlerin pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde eğitim verdikleri sınıf düzeyi de farklılaşmaktadır. Ö2, Ö6 ve Ö7 numaralı öğretmenler birleştirilmiş sınıflı okullarda eğitim vermektedirler. Araştırmaya katılan öğretmenlerin pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecindeki sınıflarındaki öğrenci sayıları da 7-25 arasında değişiklik göstermektedir.

Tablo 3.2.'de katılımcılardan velilerin cinsiyet, eğitim durumu, meslek, evde yaşayan kişi sayısı, çocuk sayısı ve okul çağındaki çocuk sayısı bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 3.2.
Velilere İlişkin Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Meslek	Evde Yaşayan Kişi Sayısı	Çocuk Sayısı	Okul Çağındaki Çocuk Sayısı
V1	Kadın	Ortaokul Mezunu	Ev Hanımı	5	3	2
V2	Kadın	Ortaokul Mezunu	Ev Hanımı	6	4	2
V3	Kadın	Ortaokul Mezunu	Ev Hanımı	5	3	2
V4	Kadın	İlkokul Mezunu	Ev Hanımı	7	2	1
V5	Kadın	İlkokul Mezunu	Ev Hanımı	7	5	4
V6	Kadın	Lise Mezunu	Ev Hanımı	5	3	3
V7	Kadın	Okuma-yazma bilmiyor	Mevsimlik Tarım İşçisi	7	6	5
V8	Kadın	İlkokul Mezunu	Ev Hanımı	4	2	1
V9	Kadın	Lise Mezunu	Ev Hanımı	4	2	2
V10	Kadın	Ortaokul Mezunu	Ev Hanımı	6	4	2

Tablo 3.2.'de görüldüğü üzere katılımcıların tamamını kadın veliler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan velilerin üçü ilkokul mezunu, dördü ortaokul mezunu, ikisi lise mezunu ve biri hiç okuma- yazma bilmemektedir. Velilerin çalışma durumlarına bakıldığında yalnızca birinin mevsimlik tarım işçisi olduğu diğerlerinin ise ev hanımı olduğu belirtilmiştir. Katılımcı velilerin verdikleri bilgiler doğrultusunda evde yaşayan kişi sayısının 4 ile 7 arasında değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Çocuk sayılarının ise 2- 6 arasında olduğu belirtilmiştir. Okul çağındaki çocuk sayısının ise V4, V8 numaralı velilerin 1'er, V1, V2, V3, V9, V10 numaralı velilerin 2'ser, V6 numaralı velinin 3, V5 numaralı velinin 4, V7 numaralı velinin ise 5 olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırmada verileri elde etme amacıyla görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme öncesi katılımın gönüllülük esaslı olduğu hatırlatılarak elde edilecek verilerin gizliliği hususunda katılımcılara Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu imzalatılarak isimlerinin saklı tutulacağına, elde edilecek verilerin sadece araştırma kapsamında kullanılacağına ve araştırma bitiminde silineceğine dair bilgi verilmiştir. Ayrıca katılımcılardan ses kayıt cihazı kullanımına dair izin

istenerek gizlilik konusunda kodlama yapılacağına güvence verilmiş ve soruların içtenlikle cevaplanması sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmının çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenleri için Öğretmen Görüşme Formu, veliler için Veli Görüşme Formu ile verilerin toplanılması sağlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen ve velilerin kimlikleri saklı tutularak; öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10 ve veliler ise V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10 şeklinde kodlarla ifade edilmiştir. Görüşme formları EK- 1 ve EK- 2 şeklinde listelenmiştir.

Görüşme, insanların olaylar, durumlar hakkındaki bilgi, tutum ve görüşlerinin belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinde sıklıkla tercih edilen bir veri toplama tekniğidir (Sheidman, 2006, s.17). Görüşme sırasında benzer konularda bilgi alma amacıyla farklı bireylere önceden hazırlanan sorular sorularak, daha sonra bu sorular hakkında ayrıntılı bilgi alınabilir (Patton, 1987, s.111; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.132).

3.4. Veri Analizi

Nitel araştırmalarda veri analizi, toplanan verilerin betimlenerek kodlama ve temalar yoluyla analiz edilerek yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.238). Bu araştırmada veriler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz yaklaşımına göre elde edilen veriler araştırmacı tarafından belirlenen temalar çerçevesinde yorumlanarak düzenlenir ve doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.239) Bu araştırmada betimsel analiz için yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, önceden belirlenen temalara göre yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.240). Araştırmadan elde edilen verilerin analizi için belirlenen temalar şu şekilde sıralanmıştır:

1. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Sınıf Öğretmenleri ve Velilerin Genel Görüşleri
2. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri
3. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarındaki Velilerin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri
4. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarında Eğitimin Kalitesini Artırmaya Yönelik Yapılabileceklerle İlişkin Sınıf Öğretmeni ve Veli Görüşleri

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni ve velilerle yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bulgular sistematik bir şekilde betimleterek doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmaya çalışılmıştır.

3.5. Geçerlik

Geçerlik kavramı, elde edilen veriler ve bulguların gerçek duruma uygunluğuna karşılık gelen iç geçerlik, araştırma sonucunun genellenebilir olmasına karşılık gelen dış geçerlik olmak üzere iki şekilde ifade edilmektedir (Guba ve Lincoln, 1994). Bu çalışmada iç geçerliği sağlamak amacıyla araştırma alanında farklı özelliklere sahip katılımcıların seçilmesi yoluyla geniş bir zaman aralığında ayrıntılı ve derinlik odaklı veriler toplanmaya çalışılmıştır. Görüşme sorularından elde edilen veriler katılımcıya özetlenerek doğru anlaşılıp anlaşılmadığına ilişkin teyit alınmıştır. Dış geçerliği sağlamak amacıyla ise görüşme sonunda elde edilen ham veriler düzenlendikten sonra yorum katmadan ve gerektiğinde doğrudan alıntılarla güçlendirilip ayrıntılı bir şekilde betimlenerek sunulmasına çalışılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.282).

3.6. Güvenirlik

Güvenirlik bir çalışmada ölçülen durumun tutarlı bir şekilde ölçülmesi ve benzer şartlar altında tekrar edildiğinde sonuçların benzer ölçülmesidir (Golafshani, 2003, s.601). Nitel bir çalışmada yüzde yüz güvenilirlikten söz etmek mümkün değildir. Burada güvenilirlikten kasıt çalışmacının verileri elde ederken benzer bir yaklaşım sergilemedeki tutarlılığıdır. Bu çalışmada iç güvenilirliği sağlamak amacıyla görüşme formu ile elde edilen veriler çalışmacı tarafından yorum katılmadan sunulmuştur. Dış güvenilirliği sağlamak amacıyla ise çalışmacı tarafından toplanan ham veriler, gerçekleştirilen analizler ve ulaşılan bulgular Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme alanında yüksek lisansını tamamlamış bir uzman tarafından incelenerek değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında yaşanan sorunlara dair sınıf öğretmenleri ve veli görüşlerini incelemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu olarak hazırlanan Öğretmen Görüşme Formu ve Veli Görüşme Formu aracılığıyla toplanan veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlar tablolar aracılığıyla frekanslardan yararlanılarak sunulmuştur.

Bulgular, araştırmanın katılımcılarının görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda dört ana başlık altında toplanmıştır. Bulgular önceden belirlenen temalar ve görüşme verilerinden elde edilen kodlarla listelenerek oluşturulmuştur. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtların içerisindeki farklı düşünceler farklı kodlarla ifade edilmiştir. Bu nedenle tablolar içerisindeki frekans değerleri farklılaşabilmektedir. Katılımcıların birebir ifadelerine ise tırnak içerisinde ve italik bir şekilde yer verilmiştir. Alıntı yapılan katılımcının numarasına ise parantez içerisinde yer verilmiştir.

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında yaşanan sorunlara dair sınıf öğretmenleri ve veli görüşleri dört ana başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar şu şekildedir:

- I. COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin sınıf öğretmenleri ve velilerin genel görüşleri
- II. COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri
- III. COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarındaki velilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri
- IV. COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında eğitimin kalitesini artırmaya yönelik yapılabileceklerle ilişkin sınıf öğretmeni ve veli görüşleri

4.1. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Sınıf Öğretmenleri ve Velilerin Genel Görüşleri

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin sınıf öğretmenleri ve velilerin genel görüşleri iki tema altında toplanmıştır. Bu temalar şunlardır:

1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Düşünceleri
2. Velilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Düşünceleri

4.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Düşünceleri

Katılımcı öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin olumlu ve olumsuz düşüncelerine dair bulgular Tablo 4.1.'deki gibidir.

Tablo 4.1.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Dair Olumlu ve Olumsuz Düşüncelerine İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Olumsuz	7	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9
Teknolojik imkan yetersizliği	6	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9
Katılım azlığı	5	Ö1, Ö2, Ö4, Ö9, Ö10
İnternet sorunları	5	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö10
Fırsat eşitsizliği	5	Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10
Hem olumlu hem olumsuz	3	Ö4, Ö5, Ö10
Hiç katılım olmaması	3	Ö3, Ö6, Ö8
Süreç için iyi bir alternatif olması	2	Ö4, Ö8
Öğrencilerin başarı seviyesinde düşüş	1	Ö2
Kaygı	1	Ö4
Eğitsel kayıp	1	Ö6
Uzaktan eğitim kararının ani alınması	1	Ö4
Sınıf etkileşiminin az olması	1	Ö5
Hazırlıksız yakalanma	1	Ö4
Öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerinin farklı olması	1	Ö7
Uzaktan eğitimde dinleme problemleri	1	Ö10
İdeal bir eğitim sistemi olmaması	1	Ö1
Etkili olmaması	1	Ö1
Zaman avantajı sağlaması	1	Ö4
Teknolojik ilerleme kaydetme	1	Ö5
Öğretimi çeşitlendirme	1	Ö5
Uzaktan eğitim uygulamalarına dair deneyim kazanma	1	Ö5

Tablo 4.1.'de görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin olumlu ve olumsuz düşünceleri incelendiğinde yirmi iki farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; olumsuz (7), teknolojik imkan yetersizliği (6), katılım azlığı (5), internet sorunları (5), fırsat eşitsizliği (5), hem olumlu hem olumsuz (3), hiç katılım olmaması (3), süreç için iyi bir alternatif olması (2), öğrencilerin başarı seviyesinde düşüş (1), kaygı (1), eğitsel kayıp (1), uzaktan eğitim kararının ani alınması (1), sınıf etkileşiminin az olması (1), hazırlıksız yakalanma (1), öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerinin farklı olması (1), uzaktan eğitimde dinleme problemleri (%2), ideal bir eğitim sistemi olmaması (1), etkili olmaması (1), zaman avantajı sağlaması (1), teknolojik ilerleme kaydetme (1), öğretimi çeşitlendirme (1), uzaktan eğitim uygulamalarına dair deneyim kazanma (1) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcıların yedisi (Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9) uzaktan eğitime ilişkin özellikle köy okullarında görev yaptıkları için daha fazla problemle karşılaştıklarını ve bu sebeple olumsuz

düşüncelere sahip olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö3) olumsuz düşüncelerini şöyle aktarmıştır:

“Uzaktan eğitim sürecine çok dahil olmadım. O yüzden benim için hep olumsuz yönleri var hiç olumlu bir yönünü görmedim. İnternet sıkıntısından, bilgisayarın olmayışından dolayı çocuklar derse giremiyordu. Bir an önce pandemi bitsin sınıfıma gireyim dersimi anlatayım modundaydım. Öğrencilerim hiçbir şekilde derse giremiyordu o yüzden olumlu bir yönünü göremedim.” (Ö3)

Katılımcılar araştırma sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda uzaktan eğitime dair sahip oldukları olumsuz düşüncelerin nedenlerinin başında uzaktan eğitimin önemli bir parçası olan teknolojik problemler geldiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların altısı (Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9) köylerde bazı ailelerin teknolojik araç- gereç edinebilecek imkana sahip olmadıklarını ve teknolojik imkan yetersizliğinin uzaktan eğitimin önünde bir engel olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisinin (Ö2, Ö6) görüşleri şu şekildedir:

“Evinde telefonu, akıllı telefonu, interneti olan çok nadir çocuk vardı. Akıllı telefonu varsa interneti yoktu ya da yetmiyordu. Biz dersleri EBA üzerinden sürdürmeye çalışıyorduk ama çocukların erişme imkanları olmadığı için katılım sayısı çok azdı.” (Ö2)

“Köylerde berbat bir durumdaydık. Muhtarımız tablet dağıtımına aracı oldu ama bu köyde tabletten ziyade internet çekim sıkıntısı olduğu için çocuklar hiçbir şekilde internete dahi giremediler.” (Ö6)

Beş katılımcı (Ö1, Ö2, Ö4, Ö9, Ö10) COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecine çeşitli sebeplerden ötürü (internet sorunları, elektrik kesintileri, teknolojik imkan yetersizliği, maddi kaynak yetersizliği, kalabalık aile ortamında okula giden çocuk sayısının fazla olması ve ayrı oda imkanlarının bulunmaması vb.) katılımın az olduğunu; üç katılımcı ise (Ö3, Ö6, Ö8) yine benzer sebeplerden ötürü uzaktan eğitime hiç katılım göstermediklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö8) uzaktan eğitim derslerine hiç katılım olmaması hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Bizim öğrencilerimizin maddi ve manevi imkansızlıkların bulunduğu bir köyden gelmesinden dolayı ötürü hiçbir katkısını göremedik. Çünkü benim hiçbir öğrencim canlı derse katılamadı.” (Ö8)

Katılımcıların beşi (Ö3, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10) öğrencilerin bulundukları köylerde internetin çekmemesi, ailelerin ev- mobil internet kotalarının uzaktan eğitim derslerini düzenli olarak takip etmek için yeterli gelmemesi veya internet bağlantılarının hiç olmaması vb. sebeplerden ötürü uzaktan eğitimde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların ikisi (Ö6) ve (Ö10) internet ile ilgili yaşadıkları sorunu şu şekilde dile getirmiştir:

“Bu köyde tabletten ziyade internet sıkıntısı olduğu için çocuklar hiçbir şekilde internete dahi giremediler. Anne- babalarının telefonlarından girmeye çalıştılar ama mobil internetler de canlı derslere asla yetmedi. Ben günlük olarak o günkü kavram- kazanım ne ise onlarla ilgili kısa

kısa videolar çekip gönderdim. Fakat gönderdiğim videoların da bir GB sorunu olduğu için bir süre sonra patır patır internetimiz bitti dönüşleri oldu.” (Ö6)

“Ekonomik olarak düşük gelirli aile olmalarından ötürü internet aboneliklerinin pahalı gelmesinden dolayı internet bağlatamamaları, interneti olanların ise internetlerinin iyi çekmemesi gibi sebeplerden sorunlar yaşadık ve bu da uzaktan eğitime katılımımızı etkileyen önemli bir faktördü.” (Ö10)

Katılımcıların uzaktan eğitim ile ilgili düşünceleri incelendiğinde köylerde eğitim gören çocukların fırsat eşitsizliğinden kaynaklanan sorunlarla karşı karşıya kaldıkları göze çarpmaktadır. Katılımcıların beşi (Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10) görev yaptıkları köy okullarındaki öğrenci ve aileler arasındaki ekonomik koşulların birbirinden farklı olmasından ötürü uzaktan eğitimde fırsat eşitsizliğinin gözle görülecek boyutlara ulaşarak öğrencilerin eşit eğitim alma hakkına engel olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö7, Ö10) uzaktan eğitimde karşılaştığı fırsat eşitsizliğini şu şekilde ifade etmiştir:

“COVID- 19 pandemisinde uzaktan eğitimin olumsuz birçok yanı vardı. Çünkü özellikle mevsimlik tarım işçilerinin çocukları bilgisayar ve internetlerinin olmaması sebebiyle bilgiye ulaşamadılar.” (Ö7)

“Bazı ailelerde çocukların kendilerine ait odalarının olmaması, aileleriyle odayı ortak kullanmaları veya ekonomik olarak düşük gelirli ailelerin internet aboneliği satın alamamalarından dolayı uzaktan eğitimde öğrencilerin hepsine ulaşamadık. Genel anlamda uzaktan eğitime eksiksiz katılamadığımız için okul açıldığında uzaktan eğitime katılan ve katılmayan öğrenci arasındaki fark gözle görülür bir haldeydi.” (Ö10)

Katılımcıların araştırma sorularına verdiği yanıtlara bakıldığında bazı katılımcılar (Ö4, Ö5, Ö10) uzaktan eğitime yönelik hem olumlu hem olumsuz düşüncelere sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö4) uzaktan eğitime dair hem olumlu hem olumsuz olarak sahip olduğu düşünceleri şu şekilde ifade etmiştir:

“Pandemi başladığında birden okullar kapandı. 3 haftalık sürenin ardından okullar açılacak sanırken uzaktan eğitim kararı alındı. Fakat bu uzaktan eğitime geçiş ani olunca biz öğretmenlere bile hazırlık yapma fırsatı kalmadı. Nasıl olacak, bütün öğrencilere ulaşabilecek miyiz? Köyde çocukların bu imkanları çoğunlukla olmadığı için çok zordu. Bu şartlardan dolayı merkez okullar kadar çabuk organize olamadık, başlatamadık. Başladığımızda ise katılım çok az oldu. Olumlu tek yanı için şunu söyleyebilirim. Görev yaptığım köy il merkezine 50 km uzaklıktaydı. Her gün gidiş 1 saat dönüş 1 saat olmak üzere toplam 2 saatim sadece yolda geçiyordu. Uzaktan eğitimde hem ders sürelerinin 30 dakika, teneffüslerin 10’ar dakika oluşu ve öğle aralarının olmaması sebebiyle ders programı daha kısa sürede bitiyordu. Yolda geçirdiğim vakti çocuklara derse hazırlık ve materyal hazırlığı için kullanabiliyordum. Tek avantajı bu oldu.” (Ö4)

Katılımcılardan ikisi (Ö4, Ö8) COVID- 19 pandemisinin ani bir şekilde ortaya çıkarak yüz yüze eğitimi sekteye uğratmasının ardından uzaktan eğitimin bir gereklilik olduğunu ve sürece iyi bir alternatif olduğunu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Pandemi başladığında birden okullar kapandı ve uzaktan eğitim kararı alındı. Bu karar bir yandan hiç eğitim vermemekten daha iyi. Çocuklar uzaktan da olsa eğitime devam edebildiler. Bu yüzden süreç için bir alternatif oldu bir bakıma.” (Ö4)

“Pandemi şartlarında çocukların geri kalmaması için uzaktan eğitim olması bir gerekliliktir.” (Ö8)

Katılımcıların biri (Ö2) uzaktan eğitimin süreç içerisinde öğrencilerin başarı seviyesinde düşmelere sebep olduğunu, bir diğeri (Ö6) ise uzaktan eğitimin eğitsel kayıplara yol açtığını ve müfredat kazanımlarının her öğrenciye eşit düzeyde ve eksiksiz verilemediğini ifade etmiştir. Bir katılımcı (Ö4) uzaktan eğitim kararının ani alındığını ve bu sürece hazırlıksız yakalanılması sebebiyle birtakım kaygılar yaşadığını ifade etmiştir. Bir katılımcı (Ö5) ise öğretmen- öğrenci arasındaki sınıf etkileşiminin yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitimde daha az olduğunu belirtmiştir. Bir katılımcı (Ö7) uzaktan eğitime geçişin öğretmenler arasındaki teknolojik yeterliliklerin birbirinden farklı olduğunu gözler önüne serdiğini belirtmiştir. Diğer bir katılımcı (Ö1) ise uzaktan eğitimin köylerde etkili olmadığını ve bu sebeple uzaktan eğitimi ideal bir eğitim sistemi olarak görmediğini ifade etmiştir. Katılımcılardan bir tanesi (Ö10) uzaktan eğitim esnasında öğrencilerin derslerde odaklanma sorunu yaşadıklarını ve dinleme problemleriyle daha sık karşılaştığını ifade etmiştir.

Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda bazılarının uzaktan eğitimin olumlu yanlarına dair düşünceler belirttiği görülmektedir. Katılımcılardan biri (Ö4) uzaktan eğitimde ders sürelerinin daha kısa olmasının zaman açısından avantaj sağladığını ifade etmiştir. Ayrıca uzak bir köy okulunda gidiş- geliş yolunda geçirdiği vakti daha fazla materyal ve ders içeriği oluşturmak için kullandığını belirtmiştir. Katılımcılardan biri (Ö5) uzaktan eğitim uygulamalarına dair deneyim kazandığını ve bu sayede öğretimi çeşitlendirerek ders işlediğini ifade ederken öğrencilerin de derslerde teknolojiyi kullanma konusunda ilerleme kaydettiğini belirtmiştir. Bu konudaki düşüncelerini ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Olumlu olarak teknolojik olarak ilerleme kaydettik. Öğretmenler olarak EBA, ZOOM gibi uygulamaları daha aktif kullanmayı öğrendik. Bu uygulamalarda ekran paylaşımı, öğrenciye soru gönderme vs. gibi öğretimi çeşitlendirebilmeyi öğrendik. Öğrencilerimiz bu uygulamaların eğitimde kullanıldığının bilincine vardılar. Çünkü okulda ders anlatırken teknolojik imkanlarımız kısıtlıydı. Sunuş yoluyla ders işliyorduk ve kitap dışında bir ders materyali kullanamıyorduk. Ama uzaktan eğitim sayesinde interneti daha aktif kullanmaya başlayınca hem bizim kendimizi geliştirmemiz açısından hem de çocuklar açısından iyi oldu.” (Ö5)

4.1.2. Velilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Düşünceleri

Katılımcı velilerin uzaktan eğitime ilişkin olumlu ve olumsuz düşüncelerine dair bulgular Tablo 4.2.'deki gibidir.

Tablo 4.2.

Velilerin Uzaktan Eğitime Dair Olumlu ve Olumsuz Düşüncelerine İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Olumsuz	5	V4, V5, V7, V8, V10
Hem olumlu hem olumsuz	4	V1, V2, V3, V9
Çocukların derslerden geri kalması	4	V1, V3, V4, V8
İnternet sorunları	4	V1, V4, V6, V8
Elektrik kesintisi	2	V1, V6
Derse odaklanma ve dinleme problemleri	2	V3, V10
Kaygı	1	V2
Eğitsel kayıp	1	V5
Olumlu	1	V6
Katılım azlığı	1	V5
Ders sürelerinin yetersizliği	1	V9
Çocukların başarı seviyesinde düşüş	1	V8
Maddi yetersizlikten kaynaklı uzaktan eğitime erişememe	1	V7
Birebir ders imkanı	1	V6
Sorumluluk bilincini geliştirmesi	1	V3

Tablo 4.2.'de görüldüğü üzere velilerin uzaktan eğitime dair olumlu ve olumsuz görüşleri incelendiğinde on beş farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; olumsuz (5), hem olumlu hem olumsuz (4), çocukların derslerden geri kalması (4), internet sorunları (4), elektrik kesintisi (2), derse odaklanma ve dinleme problemleri (2), kaygı (1), eğitsel kayıp (1), olumlu (1), katılım azlığı (1), ders sürelerinin yetersizliği (1), çocukların başarı seviyelerinde düşüş (1), maddi yetersizlikten kaynaklı uzaktan eğitime erişememe (1), birebir ders imkanı (1), sorumluluk bilincini geliştirmesi (1) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcıların beşi (V4, V5, V7, V8, V10) uzaktan eğitimde köylerde sorunlar yaşandığını ve bu yüzden uzaktan eğitime dair olumsuz düşüncelere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (V4) olumsuz düşüncelerini şu ifadelerle aktarmıştır:

“Uzaktan eğitim ile ilgili köyde nasıl iyi, olumlu şeyler söyleyebilirim. İnternet olursa giriyordu çocuklar yoksa giremiyorlardı. Birebir ders olsa daha iyi olurdu. Ben hiç olumlu bir yanını görmedim.” (V4)

Katılımcı velilerin dördü (V1, V2, V3, V9) araştırma sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda uzaktan eğitimin kendileri ve çocukları açısından hem olumlu hem olumsuz

yanlarının olduğuna vurgu yapmışlardır. Köylerde uzaktan eğitimin hem olumlu hem olumsuz yönlerine değinen katılımcılardan ikisi (V3, V9) düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Çocuklar açısından kötü geçen bir dönemdi. Derslerini olumsuz etkiledi. Benim çocuklarımın zaten sınıfta da dinleme ve odaklanma problemi var. Kızımın uzaktan eğitim derslerinde çok zorluk çektim. Derste bazen sesini ve kamerasını kapatırdı, kendini derse vermezdi. Yüz yüze eğitim gibi olmuyordu. Olumlu olarak sorumluluğu öğrendi diyebilirim.” (V3)

“Pandemi girince okula ara verilmesi çocuklar açısından olumsuz olmuştu. Köy okulu olduğu için uzaktan eğitimden fazla bir beklentim yoktu. Fakat uzaktan eğitimde gayet güzel derslere girdik. Elektrik kesintilerini saymazsak genel anlamda katılabildik. O yüzden olumlu yanı da oldu.” (V9)

Katılımcıların dördü (V1, V3, V4, V8) köylerde uzaktan eğitime ulaşamayan çocuklarının derslerden geri kaldıklarını ve yüz yüze eğitime geçiş yapıldığında okulda zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (V8) düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Uzaktan eğitimden hiç memnun değildik. Bazen internetimiz oluyordu bazen olmuyordu. Bazen telefon çekmiyordu. Bundan dolayı çocuğum derse bağlanamıyordu. Bu sene okul açıldı ve çocuğumun derslerinde başarısız olduğunu gördük. Pandemide okulların kapanması çocuğumun başarısını olumsuz etkiledi.” (V8)

Katılımcıların dördü (V1, V4, V6, V8) ise uzaktan eğitimde köylerde asıl problemin internet sorunları kaynaklı yaşandığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan bazıları (V1, V4, V8) telefon ve internetlerinin çekmemesi sebebiyle, katılımcılardan biri (V6) ise köylerde elektrik kesintilerinin sık yaşanması sebebiyle internet bağlantısının gidip- gelmesi sebebiyle sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcılardan ikisi (V1, V6) ikamet ettikleri köyde elektrik kesintilerinin sık yaşanmasının çocukların uzaktan eğitimden de geri kalmalarına sebebiyet verdiğini belirtmişlerdir. Veliler yaşanan elektrik kesintileri yüzünden çocuklarının uzaktan eğitim derslerine düzenli katılamadıklarını ve bu yüzden derslerden geri kaldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcı velilerin ikisi (V3, V10) görüşme sorularına verdikleri cevaplar ışığında uzaktan eğitimde çocuklarının derslere odaklanma ve dinleme problemi yaşadıklarını şu sözlerle ifade etmiştir:

“Uzaktan eğitim kızımın derslerini olumsuz etkiledi. Benim çocuklarımın zaten sınıfta da dinleme ve odaklanma problemi var. Kızımın uzaktan eğitim derslerinde çok zorluk çektim. Derste bazen sesini ve kamerasını kapatırdı, kendini derse vermezdi.” (V3)

“Uzaktan eğitim olmadı, olmuyor. Yüz yüze okulda eğitim görmeleri daha iyi. Telefonda açıp ilgilenbilirsem başlarında durursam dersi dinleyebiliyorlardı. Ben ilgilenmezsem dersi dinlemiyorlardı. İlgilenmeyince derslerden geri kalıyorlardı. Okuldayken öğretmenlerini dinliyorlardı en azından.” (V10)

Katılımcı velilerden biri (V2) pandeminin ortaya çıkışıyla birlikte yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçilmesi kararını kaygı ile karşıladığına dair düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Bir veli olarak başlangıçta çocukların doğru düzgün bir eğitim alıp alamayacakları konusunda ve uzaktan eğitimin yeterli ya da verimli olup olmayacağı konusunda endişelendim.” (V10)

Katılımcı velilerden biri (V5) bulundukları köyde bütün öğrencilerin uzaktan eğitime katılamaması sebebiyle öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetini sürdüremediğini ve öğrencilere ders videoları ve etkinlikler göndererek süreci devam ettirmeye çalıştıklarını belirterek bu durumun çocuklar açısından eğitsel kayıplara yol açtığını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı ise (V9) uzaktan eğitimde günlük ders saatlerini yetersiz gördüğünü şu sözlerle aktarmıştır:

“Bizim okul birleştirilmiş sınıflı bir köy okulu olduğu için öğretmen üç ders bir sınıfa üç ders diğer sınıfa ders yapabiliyordu. Yani bizim çocuk günde toptasan bir- bir buçuk saat derse girebiliyordu.” (V10)

Katılımcılardan biri (V7) maddi durumunun çocuklarının uzaktan eğitime erişebilecek teknolojik araç- gereçleri edinmeye yetmediğini şu şekilde ifade etmiştir:

“Biz çadır gibi bir yerde kalıyoruz. Ben tarlada çalışıyorum. Çocuklarım derse girebilsinler diye ben param yettiği kadarıyla telefon ve internet kartlarından aldım. 2. Sınıfa giden kızım benim telefonumdan derse girmeye çalışıyordu. Elimden geldiği kadar yardımcı olmaya çalıştım ama her zaman derse giremedi. Maddi durumumuz iyi değil. Param olmayınca internet kartı alamıyordum, çocuklar da derse giremiyor.” (V7)

Katılımcılardan biri (V6) ise uzaktan eğitimin köyde onlar için sorun yaratmadığını var olan imkanlar sayesinde çocuğunun derslere katılabildiğini hatta birebir ders havasında süreci geçirdiklerini şu sözlerle aktarmıştır:

“Bizim için uzaktan eğitim genel olarak olumlu geçti. Sınıfta derse giren iki kişi vardı. Birebir özel ders gibi oldu bizim için. 1. sınıfa gidiyordu kızım. Bütün harfleri uzaktan eğitimle öğrendi ve okuma- yazmayı da çözdü.” (V6)

Bir katılımcı (V3) ise uzaktan eğitimin çocuğu üzerinde sorumluluk bilincini artırdığını şu şekilde ifade etmiştir:

“Evde ders saatlerimize göre program yapıyorduk. Uzaktan eğitim ders saatlerinden önce ve sonra neler yapılacağına dair bir program yapıyorduk. Saati gelince dersini açıyordu. Bu sayede sorumluluğu arttı.” (V3)

4.2. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşler dört tema etrafında toplanmıştır. Bu temalar şunlardır:

1. Sınıf Öğretmenlerinin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar
2. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar
3. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar
4. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci ve Veli ile İletişim/ İş birliği Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar

4.2.1. Sınıf Öğretmenlerinin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar

Katılımcı öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair bulgular tablo 4.3.'teki gibidir.

Tablo 4.3.

Sınıf Öğretmenlerinin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Öğrencilerin teknolojik araç- gereçlere erişim imkanı bulunmaması	10	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10
Uzaktan eğitim uygulamalarına yoğunluk sebebiyle erişememe	4	Ö3, Ö4, Ö9, Ö10
İnternet altyapısının yetersiz olması	3	Ö1, Ö2, Ö5

Tablo 4.3.'te görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşler incelendiğinde üç farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; öğrencilerin teknolojik araç- gereçlere erişim imkanı bulunmaması (10), uzaktan eğitim uygulamalarına yoğunluk sebebiyle erişememe (4) ve internet altyapısının yetersiz olması (3) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcı öğretmenlerin tamamı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10) görev yaptıkları köy okullarında ailelerin ekonomik yetersizliklerinden kaynaklı çoğu öğrencinin teknolojik araç- gereçlere (televizyon, bilgisayar, tablet ve internet) erişim imkanlarının bulunmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenler araştırma sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda pandemide uzaktan eğitime geçilme kararı verilmesinin ardından ailelerden sadece birkaçının okul çağındaki çocuklarına tablet, bilgisayar ve internet imkanı sağlayabildiğini, bir kısmının ise bu araç- gereçleri edinmek için imkanlarını zorladıklarını ve çoğunluğun ise bu imkanların hiçbirini

sağlayamadığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö4, Ö9) düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Benim bilgisayar ve internet erişimim mevcuttu. Öğrencilerimin bir kısmı Suriyeli, bir kısmı köyün yerlisi, bir kısmı da mevsimlik tarım işçilerinin çocukları. Köyün yerlisi olan aileler çiftçilikle uğraştıkları için maddi durumları biraz daha iyiydi ve bu ailelerin çocuklarının evlerinde bilgisayar, tablet, internet imkanları vardı. Mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının ise yoktu. Çünkü anne ve babaları eğitim saatlerinde tarlaya çalışmaya gidiyorlardı. Suriyeli ailelerde ise çocuklar imkanları zorlayarak anne ve babalarının telefonlarıyla katılmaya çalışıyorlardı. Ama bazen elektrik kesintisi sebebiyle bazen de bölgede internet çekmediği için katılımları sekteye uğrayabiliyordu.” (Ö4)

“Burası bir köy olduğu için öğrencilerin birçoğunun bilgisayarı yok, tabletleri hiç yok diye biliyorum. Öğrencilerim anne- babalarının telefonlarından faydalanmaya çalıştılar. Gün içerisinde de babaları mevsimlik işte oldukları için tarlaya gidiyorlar. Anneleri de aynı şekilde. Öyle olunca çok zor oldu. Öğrenciler telefona ulaşırsa bu sefer internet kapasitesi sınırı vardı. Benim ise bilgisayar ve internet ile ilgili bir erişim problemim olmadı.” (Ö9)

Katılımcıların dördü (Ö3, Ö4, Ö9, Ö10) yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçildiğinde ilk etapta özellikle EBA’da siteye yoğun yüklenmeden kaynaklı çökmeler olduğunu ve derse girişlerde aksamalar yaşandığını dile getirmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö4, Ö10) bu konudaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Uzaktan eğitim ilk başladığında yüklenme o kadar çok oluyordu ki sürekli internet gidiyordu ve internetteki kopukluklar derslerimizi etkiliyordu, yeniden bağlanıp derse girene kadar çocukların dikkati dağılmış oluyordu. Tekrar bağlanıp toparlayana kadar zaman kaybettiriyordu.” (Ö4)

“Bizlerin yaşadığı sorun ülke geneli oldu zaten. İlk başta katılım çok fazla olduğundan dolayı EBA’da sistemde çökmeler oldu, derse girmedik mesela. Aynı şekilde çocuklar da çökmelerden dolayı derse giremediler. Zamanla bu sorunlar çözüldü.” (Ö10)

Katılımcıların üçü (Ö1, Ö2, Ö5) araştırma sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda uzaktan eğitimde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşanan sorunlara yönelik köylerde internet altyapısının yetersizliğinden, bulundukları yerlerde internetin çekmemesi kaynaklı sorunlar yaşandığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö5) ise uzaktan eğitim faaliyetleri sürdürülürken internet altyapısı kaynaklı yaşadığı sorunu şu şekilde ifade etmiştir:

“Uzaktan eğitime geçiş yapıldığında köyden ilçe merkezine taşınmak zorunda kaldım. İlçede işler yavaş ilerlediği için internet bağlantımın altyapısının kurulması uzun sürdü. Taşındığımız apartmanda internet altyapısı henüz yoktu. Ben o süre zarfında telefonumdan ve mobil internetimden ders yapmaya çalıştım. Bir süre sonra telefonumdaki internet bitti. Ev internetimiz bağlanana kadar bu şekilde sorunlar yaşadım.” (Ö5)

Katılımcı öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde uzaktan eğitimde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunların eğitime birtakım olumsuz yansımaları olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunların eğitime yansımalarına dair bulgular tablo 4.4.'teki gibidir.

Tablo 4.4.

Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Sorunların Eğitime Yansımalarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Öğretim programı kazanımlarının tam ve zamanında işlenememesi	6	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8
Öğrencilerin okuma- anlama becerilerinin zayıflaması	2	Ö1, Ö9
Öğrencilerin yazma becerilerinin zayıflaması	2	Ö1, Ö9
Öğrenciler arası seviye farklılıklarının artması	1	Ö4
Öğretmenlerin iş yükünün artması	1	Ö10
Ders programının aksamaması	1	Ö5

Tablo 4.4.'te görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunların eğitime yansımalarına ilişkin görüşler incelendiğinde altı farklı bulguya rastlanılmıştır. Bu bulgular; öğretim programı kazanımlarının tam ve zamanında işlenememesi (6), öğrencilerin okuma- anlama becerilerinin zayıflaması (2), öğrencilerin yazma becerilerinin zayıflaması (2), öğrenciler arası seviye farklılıklarının artması (1), öğretmenlerin iş yükünün artması (1) ve ders programının aksamaması (1) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcıların altısı (Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8) köylerde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşanan sorunların uzaktan eğitimi aksatması sonucunda öğretim programı kazanımlarının eksiksiz ve zamanında işlenemediğini belirtmişlerdir. Katılımcılardan (Ö1, Ö8) bu konudaki düşüncelerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

"Müfredat ve konu- kazanım bağlamında hep geriden geldik. Bu sene ben 3.sınıfa başlarken öğrencilerim 2. sınıfmış gözüyle bakarak başladım ve plan- programımı ona göre hazırladım. Bu sene okul çok şükür ki henüz kapanmadığı için pandemi sürecinde uzaktan eğitimdeki açığı bu bir dönem boyunca kapatmakla uğraştım." (Ö1)

"Pandemi başladığında benim öğrencilerim 1. sınıftaki harflerin tamamını öğrenmişlerdi. Tam okuma- yazma çalışmalarını hızlandırıp etkinlikler yapmaya geçecekken pandemi başladı. Tüm dünyada eğitim durdu diyebiliriz. O sıralar hiç ders işleyemedik. 2020 Mart- Haziran ayları arasında biz öğretmenlerden beklenen imkan varsa her gün, imkan yoksa iki- üç günde bir Whatsapp görüntülü aramalar veya sesli aramalarla çocukların durumlarını takip etmemizdi. 2021 – 2022 eğitim- öğretim yılına geri kalmış bir şekilde başlamış olduk. 3 haftalık bir telafi eğitimiyle başladıktan sonra yeni eğitim- öğretim yılının kazanımlarını vermeye çalıştık. Kasım ara tatili

girdiğinde ise çocukları tam toparladık derken bir daha okullar kapatıldı ve uzaktan eğitime geçtik. Yine dönem yarım kaldı. Yine kazanımlar yarım kalmış oldu. İkinci dönem tekrar köy okulları açıldı. Ramazan ayı gelmesi ile birlikte virüsün yayılımını engellemek amacıyla yine okullara 1 ay ara verildi. Yani hep böyle devam etti. Okul bir açıldı, bir kapandı. Okullar açıkken eksiklerini kapatmaya çalıştık ama sene bitip yeni sınıfa geçtiklerinde çocukların durumlarındaki eksiklikleri görebiliyorduk.” (Ö8)

Katılımcıların ikisi (Ö1, Ö9) fiziki/ teknik altyapı kaynaklı köylerde yaşanan sorunların uzaktan eğitimde öğrencilerin okuma- anlama ve yazma öğrenme alanına ait becerilerini zayıflattığı yönünde etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö1, Ö9) yaşanan sorunların öğrencilerin öğrenme alanlarına olumsuz etkisini şu cümlelerle aktarmışlardır:

“Öğrencilerimde 1.sınıfın ikinci döneminde okuma- yazma çalışmalarını pekiştirip, okuma- anlama çalışmalarına yoğunlaşacakken uzaktan eğitime geçiş sebebiyle yaşanan kopukluk onların şu an 3. Sınıfta hala okuma- anlama becerilerinin zayıf olmasının sebebidir. Ayrıca öğrencilerin gerek yazılarındaki özensizlik gerek defterlerindeki düzensizlik olsun bunların da pandemide uzaktan eğitime geçişin yarattığı sorunlar olarak gözüme çarptığını söyleyebilirim. Çünkü sadece dinleme alanına hitap eden bir eğitim olduğu için defter düzeni ve yazılarını bile etkiledi.” (Ö1)

“Öğrencilere vermek istediğimiz konuları veremedik. Çocuklar 2. sınıf oldukları için özellikle okuma- yazma sürecine yeni girmişlerdi. Bu problemlerle karşılaşınca çocukların okumalarında yavaşlamalar gözlemledik, yazı hatalarıyla karşılaştık. Zaten konu olarak çok fazla eksiğimiz oldu.” (Ö9)

Katılımcıların araştırma sorularına verdikleri yanıtlar doğrultusunda bir katılımcı (Ö4) uzaktan eğitimde fiziki/ teknik kaynaklı yaşanan sorunların uzaktan eğitimi sekteye uğratması sonucunda sınıflarda uzaktan eğitime katılan ve katılmayan öğrenciler arasında seviye farklılıklarının arttığını ifade etmiştir. Bu konu hakkındaki düşüncelerini şu cümlelerle aktarmıştır:

“Öğrencilerin hemen hemen yarısından fazlasının bilgisayar, tablet ve internet erişiminin olmaması onları hem müfredattan hem de arkadaşlarıyla ve benimle olan iletişimlerinden geri bıraktı. Çocuklar sadece televizyondan EBA'yı takip etmeye çalıştılar. Ama köyde elektrik kesintisi çok fazla olduğu için çoğunlukla dersleri düzensiz takip ediyorlardı. Dolayısıyla koca bir dönemin kazanımlarını alamadılar maalesef. Sonrasında Eylül ayında okullar köy okulları için haftada iki günlüğüne açıldığı zaman uzaktan eğitime katılan ve katılmayan öğrenciler arasında büyük fark vardı.” (Ö4)

Katılımcılardan biri (Ö10) uzaktan eğitimde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşanan sorunların (internetin çekmemesi, bağlantı kopuklukları vb.) öğretmenlerin iş yükünü artırdığına ilişkin düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Mesela çocuk ilk derse katılıyor. Konunun devamı ikinci ders ama ikinci derse katılamıyor. Böylece benim ilk derste verdiğim kazanım eksik kalmış oluyor. Üçüncü derse girdiğimizde diyelim ki matematik dersine geçmemiz gerekirken ikinci ders eksik kaldığımız yeri tekrar ederek başlayıp devam etmek zorunda kalıyorduk. Bu da bizim iş yükümüzü artırıyordu.” (Ö10)

Katılımcılardan biri ise (Ö5) teknik altyapıdaki sorun kaynaklı internet bağlantısının gecikmesinin ders programının işleyişinde birtakım aksamalara neden olduğunu ve bu durumun kendi üzerinde stres yarattığını belirtmiştir.

4.2.2. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları

Sorunlar

Katılımcı öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken kullandıkları araç ve uygulamalara dair bulgular tablo 4.5.’teki gibidir.

Tablo 4.5.
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Faaliyetlerini Gerçekleştirdikleri Araç ve Uygulamalara İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
MEB’e bağlı ücretsiz içerik ağları	6	Ö1, Ö3 Ö4, Ö7, Ö8, Ö9
Ücretsiz+ Ücretli içerik ağları	3	Ö2, Ö5, Ö10
Hiçbiri	1	Ö6

Tablo 4.5.’te görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirdikleri araç ve uygulamalara ilişkin görüşleri incelendiğinde üç farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; MEB’e bağlı ücretsiz içerik ağları (6), ücretsiz ve ücretli içerik ağları (3), ve hiçbiri (1) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcıların altısı (Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9) uzaktan eğitim faaliyetlerini MEB’e bağlı ücretsiz içerik ağları (EBA vb.) ve Okulistik sitesi üzerinden gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö4) uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirdikleri uygulama ve araçlar konusundaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Uzaktan eğitime ilk geçtiğimizde EBA TV’deki dersleri takip ettiler. Daha sonra EBA’dan canlı dersler oluşturmaya başladık. Yeri geldi ZOOM’ dan ders yaptık. Whatsapp’tan bilgilendirme amaçlı çok faydalandık. Bir dönem Okulistik sitesi çocuklara ücretsiz üyelik sağlamıştı pandemide. Bütün öğrencilerimi kayıt ettim. Girebilen öğrenciler Okulistik sitesinden çok faydalandılar.” (Ö4)

Katılımcılardan üçü (Ö2, Ö5, Ö10) uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken hem MEB’ e bağlı ücretsiz içerik ağlarından hem de ücretli içerik ağlarından faydalandıklarını şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“EBA’yı kullandım. Okulistik sitesini kullandım çoğunlukla. Okulistik’ten etkinlik gönderdim. Onun dışında Wordwall onu çok kullandım. Morpa Kampüs sitesini kullandım. Bunlardan çocuklara olabildiğince etkinlikler göndermeye çalıştım.” (Ö2)

“Ben Morpa Kampüs’ü kullanıyordum. O konuda çok iyiydi. Ekrana bir şeyleri yansıtarak çocuklarla çok fazla kaynağı paylaşıyordum. ZOOM’dan çok yararlandım. Youtube’da eğitici videolar oluyordu, onları izletmeye çalışıyordum. Youtube’da reklam sıkıntısı oluyordu. Videonun ortasında çocuklara uygun olmayan reklamlar aniden çıkabiliyordu, çok tercih etmiyordum.” (Ö10)

Katılımcılardan biri ise (Ö6) öğrenci katılımı olmadığı için uzaktan eğitim araç ve uygulamalarından düzenli olarak faydalanamadığını şu cümlelerle aktarmıştır:

“EBA’yı kullanamadım. Çünkü evde sabit interneti olan öğrencim yok. Sadece Whatsapp’tan kısa ders videoları çekip gönderdim. İzleyebilenler izledi.” (Ö6)

Katılımcı öğretmenler uzaktan eğitim araç ve uygulamalarını kullanırken birtakım zorluklarla karşılaşmışlardır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair bulgular tablo 4.6’daki gibidir.

Tablo 4.6.
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Zorluk yaşamama	5	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8
EBA’ da canlı ders oluşturma	3	Ö1, Ö7, Ö9
ZOOM uygulamasını kullanırken zorlanma	3	Ö1, Ö7, Ö9
Sistem hataları	2	Ö1, Ö9
Uzaktan eğitim uygulamalarına yabancı olma	1	Ö5

Tablo 4.6.’da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken kullandıkları uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşler incelendiğinde beş farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; zorluk yaşamama (5), EBA’da canlı ders oluşturma (3), ZOOM uygulamasını kullanırken zorlanma (3), sistem hataları (2) ve uzaktan eğitim uygulamalarına yabancı olma (1) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcı öğretmenlerin beşi (Ö2, Ö3, Ö6, Ö8, Ö10) uzaktan eğitim araç ve uygulamalarına daha önce aşina olmaları ve kullanmaları sebebiyle herhangi bir zorluk yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların ikisi (Ö2, Ö3) bu konudaki düşüncelerini şu cümlelerle aktarmıştır:

“Hayır herhangi bir zorlukla karşılaşmadım. Genellikle zaten aşina olduğumuz platformlardı. EBA’yı özellikle birinci sınıf okuttuğum zamanlarda çok sıklıkla kullanıyordum. O yüzden zorlanmadım.” (Ö2)

“Pandemi başlayıp uzaktan eğitime geçildiğinde Öğretmenlerin Kapsayıcı Eğitim Bağlamında Uzaktan Eğitim Tasarım ve Yönetim Becerilerinin Geliştirilmesi adı altında online bir

kursa katıldık. EBA'nın kullanılışı, canlı ders oluşturma, ders linki gönderme, ders esnasında ekran paylaşımı veya öğrencilerin girişi nasıl oluyor vb. bu konularda eğitim aldık. Bu uygulamaları kullanırken o yüzden zorlanmadım. Zaten temeli basit kullanımı pratik ve rahat bir ara yüze sahip bir site EBA. O yüzden rahat kullandım zaten aldığımız uzaktan eğitimin de katkısı oldu.” (Ö3)

Katılımcı öğretmenlerin üçü (Ö1, Ö7, Ö9) uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken özellikle EBA üzerinden canlı ders oluştururken veya ZOOM uygulamasını kullanırken zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerden ikisi (Ö1, Ö7) EBA ve ZOOM üzerinden canlı ders oluştururken karşılaştığı zorlukları şu şekilde ifade etmiştir:

“İlk önce ZOOM’u kullanmayı, EBA’da ders oluşturmaya bilmiyordum. Öğrenene kadar tabi ki zorluk yaşadım. Bazen ZOOM’da da problem oluyordu. Ders oluşturmaya kabul etmiyordu. Veliler özellikle ZOOM’da ders ID numaralarını yanlış girebiliyorlardı. Bunlar hep karşımıza çıktı ama giderek bu sorunlar azaldı.” (Ö1)

“Öncelikle bu araçları nasıl kullanacağımızı öğrenmemiz gerekiyordu. Dersleri nasıl oluşturacağımızı vs. Çünkü 40 dakika sonra kapanıyordu. Ekran paylaşımı veya ZOOM üzerinde ayrı bir sayfa açıp öğrenciye yönlendirip çizim, işlem yaptırma vs. gibi detayları öğrenmemiz gerekiyordu. Bu konuda zorluk yaşadık, öğrendikten sonra işimiz kolaylaşmaya başladı.” (Ö7)

Katılımcıların ikisi (Ö1, Ö9) görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken uzaktan eğitim sitelerinde ve uygulamalarda yoğun katılım sonucu sistemsel sorunlarla (yavaşlama, çökme vs.) karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö9) uzaktan eğitim uygulamalarını kullanırken karşılaştığı sistemsel sorunu şu şekilde ifade etmiştir:

“Bazen sistemde sorunlar yaşanabiliyordu. Özellikle EBA’da ders saatlerini oluştururken sıkıntı yaşıyorduk. Bazen derse girsek bile sistem donduğu için öğrenciyi derse alamıyorduk. Bu tarz sıkıntılar oluyordu.” (Ö9)

Katılımcıların biri (Ö5) uzaktan eğitim uygulamalarını daha önce hiç kullanmadığını bu sebeple pandemi döneminde yüz yüze eğitime alternatif olarak kullanılan uzaktan eğitim uygulamalarını kullanırken yabancılik çektiğini ve zorlandığını şu sözlerle ifade etmiştir:

“Göreve ilk atandığımızda aday öğretmenlik sürecinde bir yıl boyunca mesleki gelişim seminerlerine gittik. O süreçte EBA ile ilgili eğitim vermişlerdi. Yani EBA ile ilgili az çok bilgim vardı. EBA’yı kullandıkça keşfettim, daha aktif ve verimli bir şekilde kullanmaya uzaktan eğitim sürecinde başladım. Fakat ZOOM uygulamasını hiç bilmiyordum. O yüzden ZOOM programını kullanırken başlarda yabancı geldi.” (Ö5)

4.2.3. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar

Katılımcı öğretmenler COVID- 19 pandemi sebebiyle eğitim- öğretim sürecini uzaktan eğitim kanalları (EBA TV ve EBA canlı dersler) aracılığı ile gerçekleştirirken birtakım sorunlarla

karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda EBA TV, EBA canlı dersler ve EBA içeriklerinden yararlanılarak sürdürülen eğitim- öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlara dair bulgular tablo 4.7.'deki gibidir.

Tablo 4.7.

Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
EBA TV'ye erişememe	6	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö9
EBA içeriklerinin tüm öğrencilerin seviyesine uygun olmaması	4	Ö1, Ö2, Ö5, Ö7
EBA derslerini düzenli takip etmeme	4	Ö3, Ö6, Ö8, Ö9
EBA ders sürelerinin yetersiz olması	4	Ö3, Ö4, Ö8, Ö9
EBA TV derslerinin hızlandırılarak işlenmesi	4	Ö4, Ö7, Ö9, Ö10
Uzaktan eğitime düzenli katılımın az olması	4	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6
Katılım sayısının değişken olması	2	Ö9, Ö10
Hiç katılım olmaması	2	Ö3, Ö8
EBA içeriklerinden faydalanamama	2	Ö3, Ö6
EBA içeriklerinin yetersiz olması	2	Ö4, Ö9
Uzaktan eğitimin soyut kalması	1	Ö10
Öğrencilerin pasif kalması	1	Ö9
EBA TV ve canlı derslerin çakışması	1	Ö5
Dikkat dağınıklığı	1	Ö4
Öğrencilerin güdülenememesi	1	Ö9

Tablo 4.7.'de görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin eğitim- öğretim süreci kaynaklı yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri incelendiğinde on beş farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; EBA TV'ye erişememe (6), EBA içeriklerinin tüm öğrencilerin seviyesine uygun olmaması (4), EBA derslerini düzenli takip etmeme (4), EBA ders sürelerinin yetersiz olması (4), EBA TV derslerinin hızlandırılarak işlenmesi (4), uzaktan eğitime düzenli katılımın az olması (4), katılım sayısının değişken olması (2), hiç katılım olmaması (2), EBA içeriklerinden faydalanamama (2), EBA içeriklerinin yetersiz olması (2), uzaktan eğitimin soyut kalması (1), öğrencilerin pasif kalması (1), EBA TV ve canlı derslerin çakışması (1), dikkat dağınıklığı (1) ve öğrencilerin güdülenememesi (1) şeklindedir.

Katılımcıların altısı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö9) pandemi sürecinde EBA TV ve EBA platformu üzerinden gerçekleştirilen canlı derslere öğrencilerin erişim sağlayamamaları sebebiyle eğitim- öğretimin verimli bir şekilde yürütülmesinde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö1, Ö2) eğitim- öğretim sürecinde öğrencilerin EBA TV'den yayınlanan derslere ve EBA canlı derslere erişememe sebebiyle yaşadıkları sorunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

“EBA TV’ye de erişemeyenler vardı. Biz sürekli ailelerle görüşerek çocukların EBA TV’deki dersleri izlemeleri gerektiğini de söyledik ama izleyemeyenler, EBA TV kanallarını hiç kuramayanlar da vardı. EBA TV kanallarını kurup düzenli izleyenlerin ise sınıf mevcudumun yarısını geçtiğini söyleyemem.” (Ö1)

“EBA’yı çocuklara biz öneriyorduk saatlerine göre geçip izliyordu çocuklar. Ama dediğim gibi onu da yapan öğrenci çok azdı. Az önce bahsettiğim gibi çatısı olmayan evde yaşayan çocuklar vardı. Yani EBA’ya ulaşan öğrenci sayısı çok azdı.” (Ö2)

Katılımcıların dördü (Ö1, Ö2, Ö7, Ö9) EBA TV’den yayınlanan derslerin ve EBA sitesindeki eğitim içeriklerinin sınıftaki tüm öğrencilerin seviyesine uygun olmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların biri (Ö7) sınıftaki bazı öğrencilerin EBA TV’den yayınlanan dersleri anlamakta zorlandıklarını şu cümlelerle ifade etmiştir:

“EBA TV içerikleri müfredat kazanımlarıyla birebir gittiği için ben beğendim. Fakat bizler birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler olarak farklı bir plan hazırlayarak süreci yürütüyoruz. Dolayısıyla EBA TV’de konular önden gidiyordu. Biz kazanım olarak her zaman geride kalıyorduk, yetişemiyorduk. Hem bu noktada biraz sorun oldu hem de mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının seviyesine uygun değildi. Çünkü bu çocuklar yüz yüze eğitim zamanında da devamsızlık problemi olan çocuklar. Dolayısıyla hem bazı kazanımlara zaten hakim değillerken EBA TV de önden gittiği için özellikle Matematik derslerinde problem yaşadılar. Sadece Hayat Bilgisi dersinde bütün öğrencilerim seviye olarak EBA içeriklerine uyum sağlayabildiler.” (Ö7)

Katılımcıların dördü (Ö3, Ö6, Ö8, Ö9) öğrencilerin EBA TV ve EBA canlı derslerini düzenli takip etmedikleri için eğitim- öğretim sürecinden geri kaldıklarını ve öğretim programı kazanımlarını alamadıkları için sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö3, Ö8) öğrencilerin eğitim- öğretim sürecine düzenli bir şekilde dahil olmaları için çabaladıklarını fakat belirli sebeplerden ötürü öğrencilerin dersleri düzenli takip edemediklerini şu cümlelerle aktarmışlardır:

“İnterneti olmayan, bilgisayarı olmayan öğrencilerim televizyondan EBA TV’yi takip ediyorlardı. Tabi televizyonu bile olmayan öğrencilerim de vardı. Televizyonu olup da mesela sabah uyanamadığı için dersi kaçırıp akşam izlemek isteyen, akşam yapılan ders tekrarlarını da babası kumandayı vermediği için bile izleyemeyen vardı.” (Ö3)

“EBA TV frekanslarını Whatsapp grubundan velilerim ile paylaştım. Tek tek arayarak yapamayan, kuramayanlar ile görüştüm. Bazı velilerimi görüntülü aramalarla yönlendirdim. Hatta Karataş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü biz öğretmenlerden velilerimiz ve öğrencilerimizin evlerinden fotoğraflar talep etti. Velilerimiz de öğrenciler EBA TV’yi izlerken fotoğraflarını çekip bize ilettiler. Fakat ne kadar düzenli izlediler bilemeyeceğim.” (Ö8)

Katılımcıların dördü (Ö3, Ö4, Ö8, Ö9) EBA TV ve EBA canlı ders sürelerinin kısa olduğunu, öğrencilerin internetlerinin donması ya da ses- görüntü problemlerinin giderilmesinin ders

süresini etkilediğini ve belirlenen sürenin eğitim- öğretim için yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö3, Ö8) ders sürelerinin kısa olmasının sınıftaki ders işleyişini ne şekilde etkilediğini şu sözlerle aktarmıştır:

“Ders sürelerini değerlendirecek olursak 30 dakika ders, 10 dakika ara vardı. Fakat 30 dakika ders yetmiyordu. Düzensiz katılan 1 öğrencim vardı. O da derse giriyordu ama sürekli; “Öğretmenim, sesim geliyor mu? Öğretmenim sizin sesiniz gelmiyor. Öğretmenim donuyorsunuz” vs. derken 10- 15 dakika gidiyor. Sonra ara zamanı derken çocuğun diğer derse tekrar bağlanması yine aynı sorunlar. Toplasan günde 1 saat bile ders yapamıyorum. O yüzden bana göre ders süreleri yetersizdi.” (Ö3)

“EBA TV’den yayınlanan derslerin sürelerini çok az buldum. Kendimi bir öğrenci yerine koyup izledim hatta. 20 dakikada verilebilenler çok yetersiz geldi. Her ne kadar akşam tekrar yayınlanma imkanı olsa da 20 dakika yetersiz bir ders süresi ve öğrenci anlamadığı yerde müdahale edemiyor. Dersi durdurup devam ettirme imkanı da yok. O açıdan yetersiz kaldı.” (Ö8)

Katılımcılardan dördü (Ö4, Ö7, Ö9, Ö10) EBA TV derslerinin hızlı geçtiğini ve öğrencilerin dersi durdurma şansı olmadığı için dikkati dağıldığı noktada dersi kaçırdığını ve toparlayamadığını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö4) EBA TV’den yayınlanan derslerin anlatım hızı ile ilgili şu düşüncelere yer vermiştir.

“EBA’den yayınlanan dersler öğrencilerin ilk etapta ilgilerini çekiyordu. Televizyondan ders izlemek farklı geldi ama daha sonra dikkat dağınıklığı başladı çocukların genelinde. Yani ailelerden duyduğumuz bunlar. Bazı aileler çocukların yorumlarına göre televizyonda derslerin çok hızlı geçtiğini, anlamak da zorlandıklarını ifade ettiler.” (Ö4)

Katılımcıların dördü (Ö1, Ö2, Ö4, Ö6) pandemi sebebiyle uzaktan devam ettirilen eğitim sürecine öğrencilerin düzenli katılımlarının az olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö4) sınıf geneli düzenli katılan öğrenci sayısının azlığını şu cümlelerle belirtmiştir:

“Katılım çok kötüydü. Mesela 24 öğrencimden 6’sı aktif katıldı. Sabah derse katılanlarla ders yapıyordum. Öğleden sonra ise derse katılamayan öğrencilerime video gönderip kitaplarda yapılması gereken sayfalar ve etkinlikleri bilgilendirme mesajları gönderiyordum.” (Ö4)

Katılımcıların ikisi (Ö9, Ö10) görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda uzaktan eğitime katılan öğrenci sayısının belirli etkenlerden ötürü değişkenlik gösterdiğini belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö10) uzaktan eğitime katılan öğrenci sayısının değişkenlik göstermesine gerekçe olarak şu ifadelerle yer vermiştir:

“25 öğrencimden 13, en fazla 15 öğrenci katılımı oluyordu. Bazı günler ise devam zorunluluğu olmadığı için bu sayılar düşebiliyordu. Keyfi katılmadıkları oluyordu. Ama şu da vardı. Köy yeri olduğu için elektrik kesintisi çok oluyordu. Çocuk gündüz bazen akıllı telefonların şarjını dolduramadığı için giremiyordu. Bazen evin içinde internet çekmediği için dışarı çıkmak zorunda kalıyorlardı. Bu sıkıntılardan dolayı da düzensiz bir katılım vardı.” (Ö10)

Katılımcıların ikisi (Ö3, Ö8) ise öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine belirli sebeplerden ötürü (teknolojik imkan yetersizliği, okul çağındaki çocuk sayısının fazla oluşu vb.) hiç katılım sağlayamadıklarını şu cümlelerle aktarmıştır:

“Öğrencilerimin maalesef katılımı yoktu. Mesela evde bir tane telefon var ve annenin. Okula giden diğer çocuklar da derse girmek için o telefonu kullanıyor. Ortaokula giden çocuk diyor ki benim dersim daha önemli ben gireceğim. 2. Sınıfa giden diyor ki benim matematik dersim var daha önemli gibi. Hadi şimdi ara vakti diğer dersi açalım dediğimde abim girecek öğretmenim, diğer derse girmeyeceğim diyordu.” (Ö3)

“İlk günler 1 öğrencim haricinde kimse katılamadı. Sonrasında kimse katılmadı. Whatsapp üzerinden görüntülü konuşmalarla ders yapmaya çalıştık. Bu sefer ortak bir saat üzerinde toplanamadık. Bir öğrenci müsaitse diğeri değil. Çünkü evde genelde babalarda telefon var. Baba gündüz ders saatinde evde değil. Ayarlamaya çalıştım ama bütün öğrencileri aynı saatte aynı platformda toplayamadım.” (Ö8)

Katılımcıların ikisi ise (Ö3, Ö6) öğrenci katılımı olmaması sebebiyle EBA içeriklerini inceleyip, beğenseler bile kullanma ve bu içerikleri öğrencilere ulaştırma fırsatı bulamadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö4, Ö9) görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda EBA içeriklerini etkinlik ve ders materyalleri noktasında yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö9) ders içeriklerinin yetersiz kaldığını ve derslerde örneklere daha fazla yer verilmesi gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

“EBA TV’de yayınlanan derslerde örneklerin yetersiz kaldığını düşünüyorum. Özellikle Matematik derslerinde öğrenciye pratik imkanı sağlayan içerik yoktu.” (Ö9)

Katılımcılardan biri (Ö10) pandemi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim-öğretimin yüz yüze eğitime kıyasla soyut kaldığını ve öğrencilerin derslerden verim alma noktasında sorunlar ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir. Bir katılımcı (Ö9) ise pandemi sürecinde eğitim- öğretimin uzaktan yürütülmesinin sadece dinleme alanına hitap ettiğini ve bu sebeple öğrenciyi pasif kıldığını, öğrenciye yaparak- yaşayarak öğrenme fırsatı sağlamadığını şu sözleriyle belirtmiştir:

“Öğrenciler öğretmenleriyle temas halinde olmak istiyorlar, birebir yaparak yaşayarak öğrenmek istiyorlar. Sadece dinlemek onları pasifleştiriyordu bu süreçte. O yüzden çok verimli ve yeterli değildi.” (Ö9)

Katılımcılardan biri (Ö5) ise EBA TV dersleri ile EBA’dan gerçekleştirilen canlı derslerin saatlerinin çakışması sebebiyle sorun yaşadıklarını ve ders saatlerinde yaşanan sorunların bazen eğitim- öğretim sürecinin olumsuz etkilendiğini bazen de eğitim- öğretim faaliyetlerini aksattığını belirtmişlerdir.

4.2.4. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci ve Veli ile İletişim/ İş birliği Kaynaklı Yaşadıkları

Sorunlar

Katılımcı öğretmenler eğitim- öğretim sürecini uzaktan devam ettirirken bir yandan da sürecin daha sağlıklı ve verimli ilerleyebilmesi için öğrenci ve velilerle sürekli iletişim halinde ve iş birliği içinde olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin süreç içerisinde öğrenci ve veliler ile iletişim/ iş birliğine yönelik görüşlerine ve bundan kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair bulgular tablo 4.8.'deki gibidir.

Tablo 4.8.

Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci- Veli ile İletişim/ İş birliğine ve Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Bilgilendirme	9	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10
Düzenli iletişim	8	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9
Ödev	8	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10
Velilerin tamamıyla düzenli iletişim kuramama	7	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9
Değerlendirme	4	Ö1, Ö5, Ö7, Ö9
İletişimden memnun olma	3	Ö2, Ö5, Ö10
İletişim sıklığından rahatsız olma	3	Ö1, Ö7, Ö9
İletişim zamanı	2	Ö4, Ö8
Yabancı uyruklu velilerle iletişim kuramama	1	Ö4
Dayanışma	1	Ö10

Tablo 4.8.'de görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin öğrenci ve veliler ile iletişim/ iş birliğine ilişkin görüşleri ile ve bundan kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair görüşleri incelendiğinde on farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; bilgilendirme (9), düzenli iletişim (8), ödev (8), velilerin tamamıyla düzenli iletişim kuramama (7), değerlendirme (4), iletişimden memnun olma (3), iletişim sıklığından rahatsız olma (3), iletişim zamanı (2), yabancı uyruklu velilerle iletişim kuramama (1) ve dayanışma (1) şeklindedir.

Katılımcıların dokuzu (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10) pandemi sürecinde uzaktan gerçekleştirilen eğitim- öğretim sürecinin işleyişini kolaylaştırmak adına öğrenciler ve velilerle bilgilendirme amaçlı iletişim kurduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö2, Ö8) öğrencilerle ve velilerle bilgilendirme amaçlı kurduğu iletişime dair şu cümleleri aktarmıştır:

“Genelde WhatsApp üzerinden çocuklarla hangi saatlerde nasıl ders yapacağımızı, EBA’ya nasıl gireceklerini, EBA ders saatlerini vs. WhatsApp üzerinden bilgilendirmelerde bulunduk.” (Ö2)

“Whatsapp üzerinden her gün ders konusunda görüntülü görüşmeler yapıyordum. Öğrencilerimin anlamadığı konularda veya ödevlerinde yanlış yaptıkları yerlerde ailelerin yardımcı olması gereken yerlerde neyi, nasıl yaptıracaklarına dair bilgilendirmelerde bulunuyordum.” (Ö8)

Katılımcıların sekizi (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9) canlı derslere katılım sağlayabilen öğrencilerin velileri ile Whatsapp üzerinden sesli ve görüntülü aramalarla uzaktan eğitim sürecinin işleyişi, canlı dersler, ödevlendirme ve öğrenci performansları hakkında vb. düzenli olarak iletişim kurduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö1, Ö7) velilerle kurdukları iletişim hakkındaki düşüncelerini şu şekilde aktarmışlardır:

“Telefon üzerinden ve Whatsapp üzerinden iletişim kurduk. İlk başlarda daha sık, hemen hemen her gün iletişim kuruyorduk. Sonra haftada bir, on beş günde bir şeklinde devam ettik.” (Ö1)

“Pandemi süreci hepimiz için çok farklı ve yeni bir süreçti. Velilerimizle iletişim çok önemliydi. Bu yüzden her gün velilerle iletişim kurduk. Çocukların süreçten kopmaması, uzaklaşmaması adına her gün iletişim kurduk. Derse giriş- çıkışlar, eksik konular, çocukların süreçteki performansları, ilerlemeleri gibi konularda konuşuyorduk. Genelde Whatsapp yazışmaları ve telefon görüşmeleriyle iletişim halindeydik.” (Ö7)

Katılımcıların sekizi (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10) öğrencilerle ve velilerle kurdukları iletişimde canlı ders sonrasında ödevlendirmelerde bulunduklarını, günlük olarak ödev takibi yaptıklarını ve velilerden de gün sonunda ödevlerle ilgili bilgi alıp, dönüt- düzeltmelerde bulunduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö6) veli ile kurdukları iletişimde ödev konusunda paylaştıklarını şu cümlelerle ifade etmiştir:

“İlgili olan öğrenci ve velilerime ödevlerini nasıl yapacaklarını Whatsapp üzerinden ses kaydı yaparak anlattım. Veliler de neyi nasıl yapacakları konusunda bilgi alıyorlardı. Yaptırdıkları ödevleri ya da anlamadıkları yerleri videolu dönütler şeklinde iletiyorlardı.” (Ö6)

Katılımcıların yedisi (Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9) uzaktan eğitime katılım göstermeyen ve uzaktan eğitim sürecine ilgisiz yaklaşan bazı velilerle iletişim kuramadıklarını, bazı velilerin ise yaşadıkları bölgelerde telefon çekmediği için iletişimlerinde aksaklıklar olduğunu ve bu sebeple iletişim kuramadıklarını bazı velilerle ise dil problemi dolayısıyla anlaşılamadıkları için iletişim kuramadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö4, Ö7) iletişim konusunda yaşadıkları sorunları şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Bazı velilerle günlük düzenli iletişim kurabiliyorken bazıları ile hiç iletişim kuramadığım oldu. Telefonun çekmediği bölgelerde ve çadırda yaşayan aileler var. Onlara her zaman ulaşamıyordum. Onun dışında 2 Suriyeli öğrencim vardı. Öğrencilerimle okulda biraz da olsa Türkçe iletişim kurabiliyordum. Ama anne babaları ile iletişim kurmakta daha çok zorlandım, birbirimizi anlamakta zorlandık.” (Ö4)

“Bazı veliler var ki yüz yüze eğitimde de olsa pandemi dönemi uzaktan eğitimde de olsa çocukla ilgilenmeyen, çocuğunun ödevine dahi bakmayan. Bunun yanında okuma- yazması olmayıp

anlamayan veliler de var. O velilerle çok fazla iletişim kuramadık. Mevsimlik tarım işçisi olan velilerle mesela şöyle problemler yaşadık. Hocam nasıl olsa bizim tabletimiz, internetimiz yok diyerek konuşacak bir şey olmadığını düşünerek iletişimi koparan veliler oldu. Gerek duymadılar her gün iletişim kurmaya.” (Ö7)

Katılımcıların dördü (Ö1, Ö5, Ö7, Ö9) velilerle gün içerisinde canlı derslerde işlenen kazanımlar, öğrencinin süreçteki performansları ve başarı durumu ile birlikte alınan dönütlere yönelik değerlendirmelerde bulunduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri ise (Ö10) öğrencinin ders durumuna yönelik veli ile yaptığı değerlendirmeyi ve veli ile iş birliği yaparak öğrencinin başarısının artırılmasına yönelik yapılabilecekleri aktardığını şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Bazen öğrencim sıkıldığı için derse girmek istemiyordu. Veli ne yapsa çocuğu derse girdiremiyordu. Velilerimle bu sorunlara dair karşılıklı kararlar alıp çocuklara yönelik alternatifler üretmeye çalıştık. Ayrı bir ödev, ayrı bir video anlatım ya da benim oluşturduğum bir etkinlik sayfası gibi çalışmaları iletliyordum. Veliler de en azından bunları yaptırmaya çalışıyordu.” (Ö10)

Katılımcı öğretmenlerden üçü (Ö2, Ö5, Ö10) veli ile gerçekleştirdikleri iletişimden hem kendilerinin hem de velilerin memnun olduğunu ve bu iş birliğinin devamlılığı halinin öğrencinin canlı derste ki ve evdeki performansını da olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin üçü ise (Ö1, Ö7, Ö9) özellikle canlı derse katılım gösteremeyen öğrenci velilerinin sınıf Whatsapp gruplarından öğretmenlerin bilgilendirme amaçlı yaptıkları paylaşımlardan ve sık sık öğretmenler tarafından aranmaktan rahatsız olduklarını dile getirmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (Ö1 ve Ö9) veliler ile kurdukları iletişimden bazılarının rahatsız olma durumlarını şu şekilde ifade etmiştir:

“İlk zamanlar veliler her gün aranmaktan bir süre sonra rahatsız olduklarını dile getirdiler. Bu öğretmenler her gün neden bizi arıyorlar diye söylenenler, şikayetçi olanlar oldu.” (Ö1)

“Bazı velilerimiz aramamızdan, çok sık aranmaktan rahatsız oldular. Whatsapp gruplarından ayrılmalar oldu. Sürekli mesajları almak istemiyorlardı. Özellikle derse katılım sağlamayan öğrencilerin velileriyle bu durumu yaşadım.” (Ö9)

Katılımcı öğretmenlerin ikisi (Ö4, Ö8) ise öğrenci ve velilerin ihtiyaç duydukları konularda bilgi alma amacıyla aradıkları zamanın bazen uygun bir zaman diliminde olmadığını bazen de iletişim kurulan konuya göre görüşme sürelerinin uzamasının zaman açısından sorun yarattığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö8) konuyla ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“İletişimde bir sorun yaşamadım fakat görüşme sürelerimiz bazen 2- 3 saati bulacak kadar uzun sürdüğü oluyordu. Bir öğrencime anlamadığı bir konuda yardımcı olmak için 2 saat telefonda ders anlattığımı bilirim.” (Ö8)

Pandemi sürecinde köylerde uzaktan eğitimde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı, uzaktan eğitim araç ve uygulamaları kaynaklı, eğitim- öğretim süreci kaynaklı, öğrenci/ veli ile iletişim ve iş birliği kaynaklı yaşanan sorunlar sebebiyle öğrencilerin tamamının uzaktan eğitime katılamadığı ve kazanımların birçoğundan geri kaldığı araştırmaya katılan öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Katılımcı öğretmenlerden bazıları (Ö2, Ö5, Ö8, Ö10) uzaktan eğitime erişemeyen, derse katılamayan öğrencileri için yaptıkları çalışmalara dair şu ifadelere yer vermişlerdir:

“Muhtarla birlikte çadırları gezdik. Öğretmen arkadaşlarla birlikte çocukların durumunu görelim diye öğrencilerin evlerini dolaştık. Hangi öğrencinin evinde telefon, internet, tablet vb. imkanları olup olmadığını kontrol ettik. Bu sayede zaten durumu daha iyi anlamış olduk. Bazı evlerde çok çocuk vardı yani öğrenim gören çocuk sayısı çok fazlaydı. Bazı evlerde televizyon hiç yoktu. Olsa bile zaten çocuk sayısının fazla olduğu evlerde biri girse diğeri giremiyordu. Bazı evlerde bir öğrencinin dahi katılma durum olmadığını gördük çünkü genelde babalar veya evde çalışma çağındaki herkes tarlada çalışıyor ve telefonlarını yanlarında götürüyorlar. Muhtarla ve öğretmenlerle evleri gezdikten sonra uzaktan eğitime katılma imkanı olmayan öğrenciler için evlere çalışma kağıtları göndermeye başladık etkinliklerden vermeye başladık. Sonrasında o gün işlediğimiz konular ve kazanımlarla ilgili ders videoları, kitaptaki konu anlatımları vs. anne-babalara ilettik ki en azından iş dönüşü çocuklara faydaları olsun diye o şekilde çalışmalar yaptık.” (Ö2)

“Derse giremeyen öğrencim mevsimlik işçi bir ailenin çocuğu olduğu için çadırda kalıyordu. Ben de 15 günde bir mutlaka köye gelerek okuma- anlama, dört işlem etkinlikleri gibi onun seviyesine uygun hazırladığım fotokopileri veriyordum.” (Ö5)

“Okullar kapandığında bütün ders kitaplarını eve gönderdik. Eğitim sitelerinden, ders kitaplarından içerikleri harmanlayıp günlük yapabilecekleri bir şekilde çalışma sayfaları oluşturdum. Bu çalışma sayfalarını günlük, haftalık hazırlayıp köye giderek çocuklara ulaştırıyordum. Hafta içi bu hazırladığım çalışma sayfalarından konu ve ödev veriyordum. Hafta sonu ise bir okuma metni veya bir hikaye okuma görevi veriyordum. Sonrasında onlardan da günlük olarak ödevleri kontrol etmem için bana göndermelerini istiyordum.” (Ö8)

“Evinde bilgisayar veya interneti olmayanlara herhangi bir sağlık problemi yoksa komşularına gitmelerini önerdik. Özellikle bu konuda aynı sınıfta bulunan öğrenci velilerini arayarak ricada bulunduk. Evinde internet çekmeyenlere ise şunu diyorduk. Çocuk matematik dersinde gerideyse mesela o dersin olduğu saat için internet çeken bir yere misafirliğe gidip çocuğun derse katılımını sağlayın. Yani kişiye, ailenin ev ortamına, fiziki veya ekonomik şartlarına göre yol çizmeye çalıştık.” (Ö10)

4.3. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarındaki Velilerin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarındaki velilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşler dört tema etrafında toplanmıştır. Bu temalar şunlardır:

1. Velilerin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar
2. Velilerin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar
3. Velilerin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar
4. Velilerin Öğretmen ve Okul İdaresi ile İletişim/ İş birliği Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar

4.3.1. Velilerin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar

Katılımcı velilerin çocuklarının uzaktan eğitim faaliyetlerine katılım gerçekleştirirken fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair bulgular tablo 4.9.'daki gibidir.

Tablo 4.9.
Velilerin Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Teknolojik araç- gereçlere erişim imkanı olmaması	6	V3, V4, V5, V7, V8, V10
İnternet altyapısının yetersiz olması	5	V1, V4, V7, V8, V10
Elektrik kesintisi	2	V1, V6
Problem yok	2	V2, V9
İnternet bağlantısının yavaş olması	1	V3

Tablo 4.9.'da görüldüğü üzere velilerin pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde fiziki/ teknik altyapı ve bağlantı kaynaklı yaşadıkları sorunlar incelendiğinde beş farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; teknolojik araç- gereçlere erişim imkanı olmaması (6), internet altyapısının yetersiz olması (5), elektrik kesintisi (2), problem yok (2) ve internet bağlantısının yavaş olması (1) şeklindedir.

Katılımcıların altısı (V3, V4, V5, V7, V8, V10) pandemi sürecinde çocuklarının uzaktan eğitime katılabilmeleri için gerekli olan bilgisayar, tablet, internete erişim imkanlarının olmadığını ve bu sebeple de sorun yaşadıkları belirtmişlerdir. Katılımcılardan üçü (V3, V7, V10) teknolojik araç- gereçlere erişememe kaynaklı yaşadıkları sorunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

“İlk başta bilgisayar yoktu. Telefonda da zor oluyor diye kuzeninin bilgisayarını istedik. O bilgisayarda da birtakım problemler olunca çocuğa bilgisayar almak zorunda kaldık.” (V3)

“Altı tane çocuğum var. Bir tanesi ilkokula, iki tanesi ortaokula, iki tanesi açık öğretime gidiyor. Ortaokul ve liseye giden çocuklarıma zorda olsa telefon almaya çalıştım. Şanlıurfa’da yardımsever biri 1 tane tablet gönderdi bize. Altı çocuğumdan bir tanesine gönderebildiler. Sınava

hazırlanan çocuğum kullandı. Diğerleri telefonda girmeye çalıştı. Evimiz bile olmadığı için çadırdan bozma bir yerde kalıyoruz. İnternetimiz de yoktu.” (V7)

“Evimizde bilgisayar da yok tablet de. Sadece benim telefonumdan girebildiler. İkiz kızlarımız var ikisi aynı telefonda girmek zorunda kaldılar. Telefonda da internet paketim yettiği kadar girebiliyorlardı. İnternet paketim bittikten sonra yenilenene kadar giremiyorlardı. Mesela 3-4 gün derse girdikten sonra internet paketim yetmiyordu.” (V10)

Katılımcılardan beşi (V1, V4, V7, V8, V10) yaşadıkları köyde internet altyapısının yetersiz olması, internetin çoğu zaman çekmemesi ve internet bağlantısındaki kopukluklar vb. sebebiyle uzaktan eğitimde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bir diğer katılımcı (V3) ise var olan internet bağlantısının yavaş olması sebebiyle derse bağlanmada sorun yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcılardan biri (V1) internet bağlantısı konusunda yaşadıkları sorunu şu şekilde ifade etmiştir:

“Bilgisayar, internetimiz vardı. Ama elektrik kesildiğinde ve internetin çekmediği zamanlarda problem yaşadık. Köyde internet çekmiyordu çoğu zaman.” (V1)

Katılımcılardan ikisi (V1, V6) yaşadıkları köylerde çok sık elektrik kesintileri yaşandığını, elektrik kesildiği zamanlarda internetlerin de gittiğini ve çocukların canlı derslere giremediğini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların ikisi (V2, V9) ise çocukların bilgisayar, tablet ve internet imkanlarının olması sayesinde uzaktan eğitim sürecinde sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (V2) düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Bir problem yaşamadık. Evimizde tablet vardı. İnternetimiz de çok iyi çekiyordu, bağlantı problemi de yaşamadık.” (V2)

Katılımcı velilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde uzaktan eğitimde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunların eğitime birtakım olumsuz yansımaları olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunların eğitime yansımalarına dair bulgular tablo 4.10.’daki gibidir.

Tablo 4.10.

Fiziki/ Teknik Altyapı Kaynaklı Sorunların Eğitime Yansımalarına İlişkin Veli Görüşleri

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Çocukların derslerden geri kalması	6	V1, V4, V5, V7, V8, V10
Uzaktan eğitime katılım gösterememe	4	V5, V7, V8, V10
Eğitim materyallerine erişememe	1	V3

Tablo 4.10.’da görüldüğü üzere velilerin fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunların eğitime yansımalarına ilişkin görüşleri incelendiğinde üç farklı bulguya rastlanılmıştır.

Bu bulgular; çocukların derslerden geri kalması (6), uzaktan eğitime katılım gösterememe (4) ve eğitim materyallerine erişememe (1) şeklindedir.

Katılımcıların altısı (V1, V4, V5, V7, V8, V10) uzaktan eğitim sürecinde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunların çocukların derslere düzenli katılım gösterememesine ve bu sebeple derslerden geri kalmalarına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikisi yaşadıkları sorunları şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Çocuklarımın 1 tane tableti vardı. Devlet tablet dağıtımını yaptığında bize de verdiler. İnternetimiz ise evde yoktu. Ücretsiz 8 GB internetten kullandık. İnternet yetmediği zaman benim telefonumdan ders yaptılar. Fakat benim 4 çocuğum okula gidiyor. 1 tanesi ilkokul, diğer 3 tanesi ortaokul. Bir tane tablet ve bir tane telefon hepsine yetmiyordu. Bazen giremeyen çocuğum oluyordu. Ders saatleri aynı olduğunda giremiyorlardı. Biri tablettan giriyordu, diğeri telefondan. O yüzden hepsi aynı anda uzaktan derse giremedi.” (V5)

“Bilgisayarımız da tabletimiz de yok. İnternetimiz de yok. Çocuğum benim telefonumdan giriyordu derslere. Sadece telefonumuz var. İnternete bağlanmada da sorunlar yaşadık. Bazen derse giremediği günler de oldu. Bazen derse katılamadı ve katılamayınca da derslerinden geri kaldı.” (V8)

Katılımcılardan biri (V3) ise uzaktan eğitim sürecinde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunların çocuğun eğitim materyallerine erişmesine engel olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“İlk zamanlar bilgisayarımız yokken ödünç aldığımız bilgisayardan kaynaklı bağlantı problemi olmuştu. Uzaktan derslere, videolara ulaşamamıştık.” (V3)

4.3.2. Velilerin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar

Katılımcı velilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine katılırken çocuklarının kullandıkları araç ve uygulamalara dair bulgular tablo 4.11.’deki gibidir.

Tablo 4.11.

Velilerin Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine Katılırken Çocuklarının Kullandıkları Araç ve Uygulamalara İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Ücretsiz içerik ağırları	10	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10
Diğer içerik ağırları	2	V3, V5

Tablo 4.11.’de görüldüğü üzere velilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine katılım gösterirken çocuklarının kullandıkları araç ve uygulamalara ilişkin görüşleri incelendiğinde iki farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; ücretsiz içerik ağırları (10), diğer içerik ağırları (2) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcıların on tanesi (V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10) uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken MEB' e bağlı ücretsiz içerik ağlarından (EBA) ve ZOOM gibi uzaktan eğitim platformlarından canlı derslere girdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların ikisi (V2, V10) uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirdikleri araç ve uygulamalara ilişkin düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“ZOOM ve EBA kullandık. Bunlar dışında bir uygulama kullanmadık.” (V2)

“Bazen televizyondan EBA TV'yi izlediler bazen de derslere EBA ve ZOOM'dan girdiler.” (V10)

Katılımcıların ikisi ise (V3, V5) çocuklarının uzaktan eğitime hem ücretsiz içerik ağları üzerinden hem de öğretmenlerin tavsiye ettiği internetteki bazı eğitici içerik ağları üzerinden ulaşarak faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (V3) pandemi sürecinde çocuklarının uzaktan eğitime katılırken yararlandığı araç ve uygulamaları şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Önce EBA ile ders yaptık. Sonrasında hep ZOOM ile devam ettik. Öğretmenimiz ilkokul1.com sitesinden yararlanmamızı söyledi. O sitedeki deneme sınavlarını her hafta bir tane olacak şekilde çözüyordu kızım.” (V3)

Katılımcı veliler ve çocukları uzaktan eğitim araç ve uygulamalarını kullanırken birtakım zorluklarla karşılaşmışlardır. Velilerin uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair bulgular tablo 4.12.'deki gibidir.

Tablo 4.12.

Velilerin Uzaktan Eğitim Sistemi ve Araçları Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Uzaktan eğitim uygulamalarına yabancı olma	10	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10
Zorlukla karşılaşmama	3	V2, V3, V4
Online derslere girişte zorlanma	2	V6, V10
Okuma- yazma problemleri	2	V5, V7
Sistem hataları	2	V8, V9
EBA ve ZOOM'u kullanırken zorlanma	1	V5

Tablo 4.12.'de görüldüğü üzere velilerin pandemi sürecinde çocuklarının uzaktan eğitime katılım faaliyetlerini gerçekleştirirken uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı sorunlar incelendiğinde altı farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; uzaktan eğitim uygulamalarına yabancı olma (10), zorlukla karşılaşmama (3), online derslere girişte zorlanma (2), okuma- yazma problemleri (2), sistem hataları (2), EBA ve ZOOM' u kullanırken zorlanma (1) şeklindedir.

Katılımcıların tamamı (V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10) pandemi öncesinde uzaktan eğitim uygulamalarına dair hiçbir şey bilmediklerini ve pandemi süreci başlayıp uzaktan eğitime

geçildiğinde EBA, ZOOM vb. uygulamaların varlığından haberdar olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (V8) pandemi öncesi uzaktan eğitim uygulamaları hakkında bilgi sahibi olma durumunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Pandemi öncesinde uzaktan eğitim uygulamalarını bilmiyordum. Pandemi başladığında öğretmeninden derslerin bu uygulamalardan yapılacağını duydum.” (V8)

Katılımcılardan üçü (V2, V3, V4) uzaktan eğitim araç ve uygulamalarını kullanırken herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarını, böylelikle çocuklarına kolaylıkla yardımcı olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (V2) konu hakkındaki fikirlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Bir zorluk yaşamadım. Öğretmenimiz ders linkini atınca hemen şifremizle derse girebiliyorduk. Basitti zaten her şeyi bulabiliyorduk.” (V2)

Katılımcıların ikisi (V6, V10) online dersleri açarken zorlandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların ikisi (V5, V7) ise EBA ve ZOOM’u kullanırken okuma- yazmaları olmadığı için zorlandıklarını ve çocuklarına yardım edemediklerini şu cümlelerle belirtmiştir:

“Ben bu uygulamaları kullanırken zorlandım. Okuma- yazmam çok iyi değildir benim. O yüzden ortaokula giden büyük kızım diğer kardeşlerinin dersini açıyordu. Ben bilmediğim için ilgilenemiyordum büyük kızım yardımcı oluyordu.” (V5)

“Okuma yazma bilmediğim için bu uygulamaları da bilmiyordum. Ben çocuklarıma yardım edemedim.” (V7)

Katılımcılardan ikisi (V8, V9) ise görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda uzaktan eğitim araç ve uygulamalarını kullanırken sistemden kaynaklı bağlantı, kopma vb. problemler yaşadıklarını ifade etmiştir.

4.3.3. Velilerin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlar

Katılımcı veliler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda köy okullarındaki çocukların COVID- 19 pandemi sebebiyle eğitim- öğretim sürecine uzaktan eğitim kanalları (EBA TV ve EBA canlı dersler) aracılığı ile katılım gösterirken birtakım sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ve bu durumun eğitim faaliyetlerinde bazı aksaklıkları beraberinde getirdiğini ifade etmişlerdir. Katılımcı velilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda üç farklı kanal üzerinden yayın yapan EBA TV, EBA’da öğretmenler tarafından verilen canlı dersler ve EBA internet sitesindeki içeriklerinden yararlanılarak uzaktan eğitim aracılığı ile sürdürülen çocukların eğitim- öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin ulaşılan bilgilerden yola çıkarak oluşturulanlara dair bulgular tablo 4.13.’teki gibidir.

Tablo 4.13.

Velilerin Eğitim- Öğretim Süreci Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Uzaktan eğitim araçlarına dair bilgi sahibi olmama	9	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V10
EBA TV derslerini düzenli takip etmeme	8	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V9, V10
EBA içeriklerinin çocukların seviyesine uygun olmaması	5	V4, V5, V6, V8, V10
Katılımın değişkenlik göstermesi	4	V4, V7, V8, V10
Çocukların canlı derslere isteksiz katılması	3	V1, V9, V10
EBA TV frekanslarını ayarlayamama	3	V4, V7, V8
EBA TV derslerinin hızlı geçmesi	2	V5, V10
Tüm çocukların uzaktan eğitime ulaşamaması	2	V3, V7
Canlı derslere hiç katılım sağlayamama	1	V7
Öğretmenlerin canlı ders yapamaması	1	V5
Uzaktan eğitimde veli desteğinin az olması	1	V10
EBA içeriklerinin yetersiz olması	1	V4
EBA içeriklerinden faydalanamama	1	V7

Tablo 4.13.'te görüldüğü üzere velilerin pandemi dönemi uzaktan eğitim kanalları aracılığıyla gerçekleştirilen eğitim- öğretim süreci kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair bulgular incelendiğinde on üç farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; uzaktan eğitim araçlarına dair bilgi sahibi olmama (9), EBA TV derslerini düzenli takip etmeme (8), EBA içeriklerinin çocukların seviyesine uygun olmaması (5), canlı derslere katılımın değişkenlik göstermesi (4), çocukların canlı derslere isteksiz katılması (3), EBA TV frekanslarını ayarlayamama (3), EBA TV derslerinin hızlı geçmesi (2), tüm çocukların uzaktan eğitime ulaşamaması (2), canlı derslere hiç katılım sağlayamama (1), öğretmenlerin canlı ders yapmaması (1), uzaktan eğitimde veli desteğinin az olması (1), EBA içeriklerinin yetersiz olması (1) ve EBA içeriklerinden faydalanamama (1) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcıların dokuzu (V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V10) pandemi döneminde çocuklarının eğitim- öğretim süreci devam ederken uzaktan eğitim araç ve uygulamalarına dair hiçbir bilgiye sahip olmadıklarını, özellikle pandemi öncesine kadar bu uygulamaların varlığından haberdar olmadıklarını, bu sebepten ötürü bu uygulamaları kullanırken yabancılık çektiklerini ve zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (V1, V5) eğitim- öğretimin yürütüldüğü uzaktan eğitim uygulamalarına dair düşüncelerini şu şekilde aktarmıştır:

“Uzaktan eğitim uygulamalarına dair hayır, bir bilğim yoktu. Oğlum EBA TV’yi izlemeyince zaten ben de açıp derslerin nasıl anlatıldığını, hangi içeriklerin olduğunu açıp izlemedim. EBA’dan canlı ders yapma olayını da pandemiyle birlikte öğrendik zaten.” (V1)

“Uzaktan eğitim araçlarıyla ilgili hiç bilgim yoktu. Okuma- yazmam çok zayıf olduğu için girip bakamadım, anlamıyordum çünkü.” (V5)

Katılımcıların sekizi (V1, V2, V3, V4, V5, V6, V9, V10) çocuklarının eğitim- öğretim sürecinde EBA TV kanalları üzerinden yürütülen dersleri düzenli olarak takip etmediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların (V1, V3) konu ile ilgili düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Evde televizyon vardı fakat oğlum istemediği ve sıkıldığı için EBA TV’yi hiç izlemedi. Bir süre sonra kendi öğretmenimiz canlı ders yapmaya başlayınca bilgisayarından o derslere girdi o kadar.” (V1)

“Televizyondan EBA TV’yi bulduk ve kurduk. Televizyondan hiç dinlemedi. Fakat hem canlı derslere katıldı hem de eba.gov.tr adresindeki videoları izledi, oradaki testleri çözdü.” (V3)

Katılımcıların beşi (V4, V5, V6, V8, V10) EBA içeriklerinin çocuklarının seviyesine uygun olmadığını ve derslerde zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (V5, V10) özellikle EBA TV’ den yayınlanan derslerin hem hızlı geçtiğini hem de çocukların dersleri anlamakta zorlandıklarını şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“EBA TV’deki dersler çocuğumun seviyesine zor geldi. Orda anlatılan dersten anlayamadığını söylüyordu. Çok hızlı geçtiğini söylüyordu. Kendi öğretmenin yaptığı canlı ders, kendi çekip gönderdiği videolardan daha iyi anlıyordu. Öğretmenleri çocukların seviyesine göre anlatıyordu, videoları da basit hazırlayıp bize gönderiyordu.” (V5)

“Televizyonda dersler çok hızlı geçiyordu. Çoğu zaman anlamıyordu çocuklarım. Öğretmenin canlı yaptığı dersler daha iyiydi. Biraz anlayabiliyorlardı ama bazen de geç anlıyorlardı. İkinci kez anlamadıkları yeri sorduklarında da öğretmen tekrar edene kadar zaman geçiyordu, ders süresi kısa olunca yetişmiyordu. Okuldayken öğretmenlerinin anlattığı dersleri çok daha iyi anlıyorlardı. O zaman öğretmen çocukların seviyesine göre daha iyi anlatıyordu, anlamadığı yerleri tekrar anlatıyordu. Zaman uzundu.” (V10)

Katılımcıların dördü (V4, V7, V8, V10) ise çocuklarının eğitim- öğretim süreci devam ederken uzaktan gerçekleştirilen canlı derslere katılım durumlarının elektrik kesintileri, internet sorunları vb. etkenlerden ötürü değişkenlik gösterdiğini, katılımcıların üçü (V1, V9, V10) ise bazen çocukların canlı derslere katılmaya isteksiz olduklarını ve bu sebeple katılım göstermediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların ikisi (V9, V10) çocuklarının canlı derslere katılırken isteksiz olabildiğini ve bazen bu sebeple dersleri aksattıklarını şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Çocuklar EBA’yı televizyondan izlemiyorlardı. Televizyondan takip etmediler. Çünkü okul ortamı başkaydı. Ev hali bambaşkaydı. Benim kızım da televizyondan ders verilmesi hiç etkili olmadı. Başlarda benim zorumla izliyordu. Sonra hiç izlemek istemedi.” (V9)

“EBA’yı televizyondan kurduk ama ilk zamanlar izlediler sonra sıkıldılar. Ders saatinde bakıyordum sıkılıp çizgi film açmış oluyorlardı.” (V10)

Katılımcıların üçü (V4, V7, V8) ise pandemi sürecinde yayına başlayan EBA TV frekanslarını televizyonlarından ayarlayamadıklarını ve bu yüzden sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bir katılımcı (V7) ise EBA TV kanallarının kurulumunu yapamadıklarını şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Bizim televizyonumuz çok eski. Elli beş ekran tüplü bir televizyonumuz var. Sürekli bozulur. O televizyona EBA TV’yi kuramadılar.” (V7)

Katılımcıların ikisi (V3, V7) evde okul çağındaki çocuk sayısının birden fazla olması sebebiyle mevcut teknolojik araç- gereç sayısının hepsinin uzaktan eğitime katılmalarına yetmediğini belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri (V7) ise çocuklarının canlı derslere hiç katılım sağlayamadıkları için eğitim sürecinde sorun yaşadıklarını şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Hiçbiri düzenli giremedi. Haftada bir ya da iki gün anca girebilirlerdi. Hepsi de giremezdi. Mesela bir kızım akşam derslerin tekrarına bakardı. Diğerleri hiç düzenli girmediler.” (V7)

Katılımcılardan biri (V5) görüşme sorularına verdiği cevap doğrultusunda öğretmenin köydeki çocuklarının canlı derslere hiç katılım göstermemesi sebebiyle canlı ders yapamamasının çocuğunun da eğitim sürecinde sorun oluşturduğunu şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Çocuklar öğretmen ders yaptığı sürece girmeye çalıştılar. Ama sonra köydeki herkes giremeyince öğretmen canlı ders yapamadı. Sonra benim çocuğum da öğretmenin verdiği ödevleri yaparak çalışmaya devam etti.” (V5)

Bir katılımcı (V10) ise evdeki çocuk sayısının fazla olması nedeniyle okul çağındaki çocuklarının uzaktan eğitim dersleriyle ilgilenemediğini ve bu yüzden pandemi sürecindeki eğitim- öğretim döneminde çocuğuna yeteri kadar destek olamadığını şu şekilde aktarmıştır:

“Benim 4 çocuğum var okula gidenler de ikizler. Hepsiyle ilgilenemiyordum aynı anda. Bebekle ilgilenirken özellikle ikizlerin dersleriyle ilgilenemediğim günler oluyordu. Derse 2 gün katıldılarsa 3. gün katılamıyorlardı.” (V10)

Katılımcılardan biri (V4) uzaktan eğitim sürecindeki EBA içeriklerinin yetersiz olduğunu ve yüz yüze eğitim kadar verimli olmadığını ifade etmiştir. Bir katılımcı (V7) ise çocuklarının canlı derslere katılım gösteremedikleri için EBA içeriklerinden hiç faydalanamadıklarını ve bu nedenle EBA içeriklerinin yeterliliği hakkında yorum yapamayacağını ifade etmiştir.

4.3.4. Velilerin Öğretmen ve Okul İdaresi ile İletişim/ İş birliği Kaynaklı Yaşadıkları

Sorunlar

Katılımcı veliler eğitim- öğretim süreci uzaktan devam ederken gerek uzaktan eğitim sistemi gerekse çocuklarının ders- ödev durumları hakkında bilgi sahibi olabilmek adına sürecin daha sağlıklı ve verimli ilerleyebilmesi için öğretmen ve okul idaresi ile sürekli iletişim halinde ve iş birliği içinde olduklarını ifade etmişlerdir. Velilerin süreç içerisinde öğretmen ve okul

idaresi ile iletişim/ iş birliğine yönelik görüşlerine ve iletişim kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair bulgular tablo 4.14.'teki gibidir.

Tablo 4.14.

Velilerin Öğretmen ve Okul İdaresi ile İletişim/ İş birliği Kaynaklı Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
Düzenli iletişim	10	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10
İletişimden memnun olma	9	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9
Bilgi alışverişinde bulunma	8	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V9, V10
Ödev kontrolü	4	V1, V4, V5, V9
Değerlendirme	2	V5, V9
Dönüt- düzeltme	2	V5, V9
Bilgi verme	1	V8
Telefon çekmemesi	1	V10
Derse katılımı özendirme	1	V7

Tablo 4.14.'te görüldüğü üzere velilerin pandemi sürecinde öğretmen ve okul idaresi ile iletişim/ iş birliği kaynaklı görüşleri ve iletişim/ iş birliği kaynaklı sorunlara ilişkin görüşleri incelendiğinde dokuz farklı bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgular; düzenli iletişim (10), iletişimden memnun olma (9), bilgi alışverişinde bulunma (8), ödev kontrolü (4), değerlendirme (2), dönüt-düzeltilme (2), bilgi verme (1), telefon çekmemesi (1) ve derse katılımı özendirme (1) şeklindedir.

Katılımcı velilerin hepsi (V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10) pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ve okul idaresi ile ilk zamanlar hemen hemen her gün, sonrasında ise sık sık ve düzenli bir iletişimde bulunduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (V4, V10) pandemi sürecinde öğretmenlere her zaman ulaşabildiklerini ve yardıma ihtiyaç duydukları konularda bilgi almak için iletişime geçtiklerini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

"Whatsapp'tan düzenli olarak iletişim kurduk. Çocuğun durumu ve dersleri ile ilgili, ödevleri ile ilgili iletişim kurduk. Her zaman öğretmene ulaşabiliyorduk." (V4)

"Telefonla ve Whatsapp'tan görüştük. Sık sık görüştük. Dersler hakkında konuştuk. Çocukların ders ve davranış durumlarıyla ilgili görüştük. Anlamadığı yerleri söylüyordu öğretmene." (V10)

Katılımcı velilerin dokuzu (V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9) öğretmenlerle gerektiğinde okul idaresi ile kurdukları iletişimden ve gerçekleştirdikleri iş birliğinden memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Bir katılımcı ise (V10) bulunduğu köyde bazen telefon çekmediği için öğretmenin gönderdiği mesajları göremediğini ya da geç gördüğünü ve bu sebeple bazen sorun yaşadıklarını şu sözlerle dile getirmiştir:

"Bazen telefon çekmiyordu. Bu yüzden de öğretmenin bize ulaşamadığı oluyordu ya da gönderdiği mesajlar geç geliyordu, biz de geç görüyorduk." (V10)

Katılımcıların sekizi (V1, V2, V3, V4, V5, V6, V9, V10) öğretmenlerle kurdukları iletişimde genellikle canlı dersler, ödevler ve çocukların ders durumları ile ilgili bilgi alışverişinde

bulunduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (V3, V6) pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde öğretmenlerle bilgi alışverişine dair paylaştıklarını şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Biz öğretmenle hemen hemen her gün konuşuyorduk. Her gün akşam gün içerisinde neler yaptığımızı mesaj atıyordum ben. Onun dışında kızım da derslerindeki davranış problemi vb. konularda da öğretmeninden yardım istiyorduk. Öğretmen de canlı dersteki performansı ile ilgili bilgi veriyordu bize.” (V3)

“Telefon ve Whatsapp’tan her gün iletişim kuruyorduk. Ders saatleri ve ders linklerini paylaşırlardı. O gün hangi derste hangi konunun işlendiğini, ödevlerin neler olduğunun bilgisini verirlerdi.” (V6)

Katılımcı velilerin dördü (V1, V4, V5, V9) öğretmenlerle kurdukları iletişimde ödevlendirme ve ödev kontrolü ile ilgili paylaşımda bulunduklarını ve öğretmenlerin etkinlik ve ödevlere dönüt- düzeltmelerde bulunarak değerlendirmelerini kendileriyle paylaştıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcılardan ikisi (V5, V9) öğretmenlerle ödev ve ödev değerlendirmeleriyle ilgili aralarında geçen iletişime dair şunları ifade etmişlerdir:

“Öğretmen sürekli bizi arıyordu. Telefon çekmediğinde Whatsapp’tan mesaj atıyordu. Mesela ders ve ödev gönderiyordu. Biz de ona ödevleri gönderiyorduk. Sonra öğretmen kontrol edince arıyordu. Örneğin; şurayı yanlış yapmış veya burayı anlamamış gibi yönlendiriyordu.” (V5)

“Telefonla ve Whatsapp üzerinden konuştuk. Sürekli iletişim halindeydik. Ders ile ilgili konularda ders dışında da iletişim halindeydik. Etkinlik, ödev ve bazen sınav gönderiyordu. Ben de kontrol etmesi için kızımın yaptığı ödevleri ve sınav sonuçlarını öğretmenimize gönderiyordum. Eksikleri varsa onları konuşup gidermesi için neler yapabiliriz diye değerlendirme yapıyorduk.” (V9)

Katılımcılardan biri (V8) öğretmenle çocuğunun derse katılım durumu hakkında bilgi verme amaçlı iletişim kurduğunu, bir katılımcı ise (V7) öğretmenin genellikle çocukların derse katılımı ve katılımın devamlılığı konusunda iletişime geçtiğini dile getirmiştir.

Araştırmaya katılan veliler pandemi sürecinde köylerde uzaktan eğitimde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı, uzaktan eğitim araç ve uygulamaları kaynaklı, eğitim- öğretim süreci kaynaklı, öğretmen/ okul idaresi ile iletişim ve iş birliği kaynaklı yaşanan sorunlar sebebiyle öğrencilerin hem öğretmenleri hem de velileri tarafından daha fazla desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Velilerin bazıları (V3, V7) görüşme sorularına verdikleri cevap doğrultusunda çocukları için uzaktan eğitim sürecindeki rolleri ve katkılarına dair şu bilgilere yer vermişlerdir:

“Ben elimden geldiğince katkı sağlamaya çalıştım. Kızıma bir program hazırladım ve ben de o programa uydum. Evin düzenini o saatlere göre ayarlamaya çalıştım. Büyük kızıma ders çalıştırıp yardım edeceğim saatleri diğer küçük çocuklarımdan uyku saatine denk getirmeye çalıştım ki dikkati dağılmadan güzelce ders yapabilelim diye. Sabah canlı dersleri bittikten sonra öğleden sonra hep ilgilenmeye çalıştım. Panosuna astığımız programa kızım da çok güzel uydu.” (V3)

“Hocam biz çadırda kalıyoruz. İş olduğu zaman tarlaya çalışmaya gidiyorum. Bazen çocuklar da benimle tarlaya gelirler. Tarlada olmadığımız zaman çadırda bir şey yapamadım. Televizyon yok sayılır, bilgisayar yok, internet yok. Benim okuma- yazmam yok. Elimden bir şey gelmedi. Param olduğu zaman sadece internet kartı alabildim bazen o kadar. Başka bir şey yapamadım. Onlar birbirlerine yardım ettiler. Ders çalıştırdılar birbirlerine.” (V7)

4.4. COVID- 19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarında Eğitimin Kalitesini Artırmaya Yönelik Yapılabileceklerle İlişkin Sınıf Öğretmeni ve Veli Görüşleri

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında eğitimin kalitesini artırmaya yönelik yapılabileceklerle ilişkin sınıf öğretmeni ve veli görüşleri iki tema altında toplanmıştır. Bu temalar şunlardır:

1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerileri
2. Velilerin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerileri

4.4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerileri

Katılımcı öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde köy okulunda yaşanan sorunlara dair çözüm önerilerinin yer aldığı bulgular tablo 4.15.’teki gibidir.

Tablo 4.15.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler

Kod	Frekans	Katılımcı Kodu
İnternet altyapısının güçlendirilmesi	7	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10
İmkani olmayan her öğrenciye tablet sağlanması	4	Ö1, Ö2, Ö3, Ö8
Ücretsiz internet imkanı sağlanması	3	Ö2, Ö3, Ö6
Elektrik kesintilerine önlem alınması	2	Ö4, Ö10
Önlemlerin zamanında alınması	1	Ö2
Yardım kampanyaları düzenlenmesi	1	Ö4
Teknolojinin eğitimde kullanımına yönelik eğitimler planlanması	1	Ö7
Velilere uzaktan eğitim araç ve uygulamaları ile ilgili eğitim planlanması	1	Ö3
Telefon operatörleriyle iş birliği yapılması	1	Ö8
Eğitime yönelik yatırımların artırılması	1	Ö10
Fırsat eşitliği sağlanması	1	Ö5

Tablo 4.15.'te görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara dair çözüm önerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde on iki farklı bulguya rastlanılmıştır. Bu bulgular; internet altyapısının güçlendirilmesi (7), imkanı olmayan her öğrenciye tablet sağlanması (4), ücretsiz internet imkanı sağlanması (3), köy okullarına bilgisayar desteği sağlanması (3), elektrik kesintilerine önlem alınması (2), önlemlerin zamanında alınması (1), yardım kampanyaları düzenlenmesi (1), teknolojinin eğitimde kullanımına yönelik eğitimler planlanması (1), velilere uzaktan eğitim araç ve uygulamaları ile ilgili eğitim planlanması (1), telefon operatörleriyle iş birliği yapılması (1), eğitime yönelik yatırımların artırılması (1) ve fırsat eşitliği sağlanması (1) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcıların yedisi (Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10) köylerde uzaktan eğitim sürecinde en çok internet ile ilgili sorunlar yaşadıklarını ve öncelikle internet altyapılarının iyileştirilip güçlendirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların ikisi (Ö3, Ö10) görev yaptıkları köy okulunda öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinin daha verimli bir şekilde yürütülebilmesi için güçlendirilmesi gereken internet altyapısı ile ilgili şu ifadelerle yer vermiştir:

“Öncelikle kesinlikle internet sağlanmalı. Özellikle köyde internetin çekim gücünü yükseltmek için altyapı veya internet hatlarının iyileştirmesi gerekir.” (Ö3)

“Yani bence uzaktan eğitim hayatımızın bir parçası artık. Tabi merkezdeki okullar ve çocuklar için iyi geçmiş olabilir ama köy okullarındaki sıkıntının başı ise internetin olmaması. Burada altyapının iyileştirilmesi gerekiyor. İnternet için çekim kuvvetini artırıcı önlemler alınabilir.” (Ö10)

Katılımcıların dördü (Ö1, Ö2, Ö3, Ö8) pandemi süreci başlayıp uzaktan eğitime geçildiğinde köy bölgelerinde bazı öğrencilere tablet imkanı sağlandığını fakat ekonomik durumu iyi olmayan her öğrenciye tablet yardımının ulaşmadığını belirterek ihtiyacı olan her öğrenciye tablet desteği sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri görüşme sorularına verdiği cevap doğrultusunda uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar göz önüne alındığında şu önerilere yer vermiştir:

“Uzaktan eğitimin ortalarına doğru tablet dağıtımı yapıldı imkanı olmayan öğrencilere. Mesela bizim okulumuzda bir- iki öğrenciye tablet imkanı sağlandı. İmkani olmayan her öğrenciye sağlanabilir.” (Ö2)

Katılımcıların üçü (Ö2, Ö3, Ö6) ise uzaktan eğitimin ayrılmaz bir parçası olan internete her öğrencinin sahip olmadığını, devlet tarafından EBA için sağlanan 8 GB internet kotasının yetmemesi sebebiyle sorun yaşandığını ve köylerde ihtiyacı olan aileler için ücretsiz internet imkanı sağlanmasının uzaktan eğitimde yaşanan sorunlardan birinin önüne geçmesini sağlayacağını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö6) konu ile ilgili olarak şu ifadelerle yer vermiştir:

“Tablet sorunu bir şekilde çözüldü. Muhtar aracılığı ile tablet yardımı sağlandı birkaç öğrenciye. Fakat internet olmayınca çocuklar bir süre sonra o tabletleri oyun oynama amaçlı kullandılar. Bu sebepten aklıma sadece internet geliyor. Burada her ailenin çocuklarına internet imkanı sağlayacak maddi durumu yok. Buradaki köylüler ekonomik açıdan düşük bir seviyeye sahip. Bu ihtiyaca yönelik bir destek yetkililer tarafından sağlanabilir.” (Ö6)

Katılımcıların üçü (Ö4, Ö7, Ö10) köy okullarının teknolojik açıdan donanım ve materyal eksikliğine dikkat çekerek pandemi sürecinde yaşanan sıkıntılar da göz önüne alındığında köy okullarına bilgisayar desteği sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö4) ise köy okullarının bilgisayar ihtiyacının giderilmesine yönelik sunduğu öneride şu ifadelerle yer vermiştir:

“Köy okullarına 2- 3 bilgisayarlı da olsa laboratuvar tarzı sınıflar açılabilir. Böylece evde imkanı olmayan öğrenciler okuldan faydalanabilirler.” (Ö4)

Katılımcıların ikisi (Ö4, Ö10) pandemi sürecinde uzaktan eğitimin yürütülmesi esnasında elektrik kesintilerinin bir hayli sorun yarattığını ve bu kesintilerin önlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö10) elektrik kesintilerinin önlenmesi gerektiğine dair görüşlerini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Bir başka sorun elektrik kesintileri. Bunların bu dönemde hiç olmaması gerekiyor. Arızadan kaynaklı kesintilerin hemen giderilmesi planlı kesintilerin ise uzaktan eğitim veya okul saatleri dışında yapılmasına özen gösterilmeli.” (Ö10)

Katılımcılardan biri (Ö8) ise yaşanan elektrik kesintilerine ek olarak köylerde telefonların dahi çekmediğini belirterek telefon operatörleriyle iş birliği yapılması gerektiğini ve iyileştirmeler sağlanmasına yönelik düşüncelerini şu şekilde sıralamıştır:

“Gerçekten ana yol dışında telefon ve internetin çekmediği bir köy burası. Okulda bile telefon çekmiyor. Operatörlerle bu sorunun çözümüne yönelik Milli Eğitim Müdürlükleri arasında koordineli bir çalışma yapılabilir.” (Ö8)

Katılımcıların biri (Ö2) uzaktan eğitimde yaşanan tablet, bilgisayar ve internet imkanının olmaması, elektrik kesintileri, altyapı problemleri vb. sorunlara alınan önlemler için geç kalındığını daha önce alınması gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Pandemi dönemi uzaktan eğitimin sonlarına doğru da evinde internet imkanı olmayanlara belirli kota dahilinde ücretsiz internet sağlanmıştı. Yine bu uygulama da pandeminin başında yapılabilirdi. Aynı şekilde tablet dağıtımı da uzaktan eğitimin ilk başladığı zamanlarda yapılsaydı daha yerinde olurdu.” (Ö2)

Katılımcılardan biri (Ö5) köy bölgesinde ekonomik açıdan düşük gelirli ailelerin olduğunu ifade ederek öğrencilerin eşit eğitim imkanına sahip olabilmesi için öncelikle fırsat eşitliğinin olması gerektiğini belirtmiştir. Diğer bir katılımcı (Ö4) ise ekonomik açıdan düşük gelirli ailelerin

uzaktan eğitimde yaşadığı sıkıntılar göz önüne alındığında onlar için yardım kampanyaları düzenlenebileceğini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Öğrencilerden teknolojik imkanlara sahip olmayanlar için muhtarlık, okul ve ilçe milli eğitim müdürlükleri koordineli bir çalışma gerçekleştirebilir. Yardım faaliyetleri veya kampanyalar düzenlenebilir.” (Ö4)

Katılımcılardan biri (Ö10) köylerde uzaktan eğitimden verim alınabilmesi için eğitime yönelik yapılan yatırımların yetersiz kaldığını ve sadece okul bazlı değil de öğrenci- velinin de yararlanabileceği şekilde eğitime yönelik yatırımların artırılması gerektiğini ifade etmiştir. Bir katılımcı ise (Ö7) konu ile ilgili olarak teknolojinin eğitimde kullanımına yönelik eğitimler planlanabileceğine yönelik önerisini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Öncelikle uzaktan eğitim teknolojiyle alakalı bir süreç. O zaman bizim, köyde ve okulda teknoloji öğretmemiz gerekiyor. Çünkü genelde çocuklar teknolojiyi sadece oyun oynama amaçlı yanlış alanda kullanıyorlar. Teknoloji eğitimde nasıl kullanılır veya eğitimde teknolojiden ne ölçüde ve nasıl yararlanabiliriz noktalarında öğretmemiz gerekenler var diye düşünüyorum. Bilgisayar veya Bilişim Teknolojileri gibi dersler ilköğretim müfredatlarına konulabilir.” (Ö7)

Bir katılımcı (Ö3) ise köylerdeki velilere uzaktan eğitim sistemi, uzaktan eğitim araç ve uygulamalarının tanıtımı, kullanımı vb. konularda eğitim verilmesinin yaşanabilecek sorunların önüne geçmede etkili olabileceğini öneri olarak dile getirmiştir.

4.4.2. Velilerin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerileri

Katılımcı velilerin uzaktan eğitim sürecinde köy okulunda yaşanılan sorunlara dair çözüm önerilerinin yer aldığı bulgular tablo 4.16.’daki gibidir.

Tablo 4.16.

Velilerin Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlara Dair Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler

Kod	Yüzde	Katılımcı Kodu
İmkanı olmayan her öğrenciye tablet sağlanması	7	V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10
Ücretsiz internet imkanı sağlanması	7	V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10
Elektrik kesintilerine önlem alınması	3	V1, V4, V9
Köy okullarında yüz yüze eğitimin devamlılığının sağlanması	2	V3, V9
Uzaktan eğitim programlarının niteliğinin artırılması	1	V2
Online ders sürelerinin artırılması	1	V2
Ekonomik destek sağlanması	1	V7
İnternet altyapısının güçlendirilmesi	1	V1

Tablo 4.16.’da görüldüğü üzere velilerin uzaktan eğitimde yaşanılan sorunlara dair çözüm önerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde sekiz farklı bulguya rastlanılmıştır. Bu bulgular;

imkanı olmayan her öğrenciye tablet sağlanması (7), ücretsiz internet imkanı sağlanması (7), elektrik kesintilerine önlem alınması (3), köy okullarında yüz yüze eğitimin devamlılığının sağlanması (2), uzaktan eğitim programlarının niteliğinin artırılması (1), online ders sürelerinin artırılması (1), ekonomik destek sağlanması (1) ve internet altyapısının güçlendirilmesi (1) şeklinde sıralanmıştır.

Katılımcıların yedisi (V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10) pandemi süreci başlayıp uzaktan eğitime geçildiğinde köyde bazı öğrencilere tablet imkanı sağlandığını fakat ekonomik durumu iyi olmayan her öğrenciye tablet yardımının ulaşmadığını belirterek ihtiyacı olan her öğrenciye tablet desteği sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda uzaktan eğitimin ayrılmaz bir parçası olan internete her öğrencinin sahip olmadığını, devlet tarafından EBA için sağlanan 8 GB internet kotasının yetmemesi sebebiyle sorun yaşadıklarını ve köylerde ihtiyacı olan aileler için ücretsiz internet imkanı sağlanmasının uzaktan eğitimde yaşanan sorunlardan birinin önüne geçmesini sağlayacağını ifade etmişlerdir. Katılımcıların ikisi (V5, V7) yaşadıkları sorunlara dair önerileri şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Bu köyde çoğu kişinin bilgisayarı yoktu. Koskoca köye sadece 2 tablet dağıttılar. Biri bize verildi, diğeri de başka bir aileye. Onların öğrencisi ortaokula gidiyordu. Diğer öğrencilere dağıtılmadı. Dağıtılsaydı, herkesin bilgisayarı, tableti ve interneti olsaydı çocukların hepsi derse girebilirdi. Bence tablet ve internet köydeki durumu olmayan herkese dağıtılmalıydı.” (V5)

“Bizim maddi durumumuz hiç yok. Okullar kapanıp uzaktan eğitime geçildiğinde tablet yardımı için milli eğitime gittim, kaymakamlığa gittim. Muhtarla görüştüm. Kimse tablet dağıtmadı bize. En çok bu konuda sorun yaşadık. Ekonomik olarak destek bulabilmek isterdim. En azından çocuklarıma tablet, bilgisayar ve internet imkanı sağlansaydı çocuklar derslerinden geri kalmazdı.” (V7)

Katılımcıların üçü (V1, V4, V9) pandemi sürecinde uzaktan eğitimin yürütülmesi esnasında elektrik kesintilerinin çocukların canlı derse katılmalarına engel olduğunu, bazen telefonların şarjının bittiğini ve bu kesintilerin önlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların ikisi (V3, V9) pandemi sürecinde okulların kapatılıp uzaktan eğitime geçilmesinin köy okullarındaki çocukları mağdur ettiğini ve yüz yüze eğitimin gerekliliğini vurgulayarak konu ile ilgili şu cümlelerle yer vermişlerdir:

“Biz köyde bu problemleri yaşamaya alışmıştık aslında. Elektrik kesintileri, internetin çekmemesi gibi durumları yaşıyorduk. Fakat uzaktan eğitim adına zorluklar yaşandı. Köy okulları bu durumlarda kapatılmamalı diye düşünüyorum. Çünkü köylerde okul bahçeleri büyük ve öğrenci sayısı da az. Pandemi dönemi mesafenin korunabileceği bir ortam vardı. Köy okulları kapanmasaydı derse giremeyen öğrenciler de eğitim görebilirdi. Hepsi aynı seviyeden devam ederdi.” (V3)

“Uzaktan eğitim için köyde çok verimli olduğunu söyleyemem. Kesinlikle bir daha yaşanmamasını dilerim. Çünkü tablete zaten karşıyım. Köyde herkesin dört dörtlük imkanı da yok.

Eğitim bu şekilde çok zor. Okul ambiyansı bambaşka. Öğrencinin adapte olabilmesi için yüz yüze okul şart. Yüz yüze eğitimden yanayım. Özellikle köy yerinde olmaz.” (V9)

Katılımcıların biri (V2) ise pandemi sürecinde devam eden uzaktan eğitime dair ders sürelerinin yetersizliğini konu edinerek online ders sürelerin artırılmasına ve özellikle köylerde daha yoğun bir online ders programı oluşturulması gerektiğine değinerek konu ile ilgili önerilerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Çocuklarımıza daha etkili bir uzaktan eğitim programı olsun isterim. Ders saati ve ders sürelerinin daha fazla olmasını isterim. Çünkü bizim okul birleştirilmiş sınıf olduğu için öğretmen canlı ders süresini iki sınıfa bölmek zorunda kalıyordu. O yüzden daha yoğun bir uzaktan eğitim programı hazırlanabilir köy okullarına.” (V2)

Katılımcıların biri (V1) köylerde uzaktan eğitim sürecinde en çok internet ile ilgili sorunlar yaşadıklarını ve öncelikle internet altyapılarının iyileştirilip güçlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Diğer bir katılımcı (V7) ise maddi durumunun yetersizliğinden kaynaklı uzaktan eğitim sürecinde çocuklarına teknolojik araç- gereç imkanı sağlayamadığını ve bu konuya çözüm önerisi olarak muhtarlık, kaymakamlık veya ilçe milli eğitim müdürlüğü tarafından destek beklediğini ifade etmiştir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında yaşanan sorunlara dair sınıf öğretmenleri ve velilerin görüşlerini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Bu amaçtan yola çıkarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak 10 sınıf öğretmeni ve 10 veli ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşme sonucunda elde edilen veriler COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin sınıf öğretmenleri ve velilerin genel görüşleri, COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri, COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarındaki velilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri, COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında eğitimin kalitesini artırmaya yönelik yapılabileceklerle ilişkin sınıf öğretmeni ve veli görüşleri adı altında dört tema etrafında betimsel analiz tekniklerinden yararlanılarak analiz edilmiştir. Bu bölümde ise analiz sonuçlarından yola çıkarak hazırlanan bulgular temalar çerçevesinde yorumlanarak sonuçlara ulaşılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar alan yazın ile karşılaştırılarak tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırmadan elde edilen bilgiler ışığında ilk bulgu olarak COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin sınıf öğretmenleri ve velilerin genel görüşleri iki tema altında toplanmıştır. Bu temalar şu şekilde sıralanmıştır: Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin olumlu ve olumsuz düşünceleri, velilerin uzaktan eğitime ilişkin olumlu ve olumsuz düşünceleri.

Sınıf öğretmenleri ve velilerin görüşleri incelendiğinde katılımcıların çoğunun genel olarak olumsuz düşüncelerinin varlığına yönelik görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler ve veliler olumsuz düşüncelerine dayanak olarak köy bölgelerinde öğrencilerin teknolojik imkan yetersizliği, uzaktan eğitimde online derslere katılım azlığı veya hiç katılım olmaması, internet sorunları, elektrik kesintileri, fırsat eşitsizliği, uzaktan eğitim kararının ani alınması, öğretmenlerin teknolojik yeterlilikleri arasında fark olması, öğrencilerin başarı seviyesinde düşüş, sınıf etkileşiminin az olması, uzaktan eğitimde öğrencilerin dersi dinleme problemleri, uzaktan eğitimin etkili ve ideal bir eğitim sistemi olmaması boyutlarına dikkat çekmişlerdir. Telli ve Altun (2020)'un yaptığı çalışmaya göre de Türkiye'de evden uzaktan eğitime katılmaya çalışan öğrencilerden tablet- bilgisayar sahibi olmayan hatta internet bağlantısı imkanına bile sahip olmayan öğrencilerin çevrim içi eğitime kısıtlı erişimlerinin olumsuzluk olarak karşılarına çıktığı sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin olumsuz düşüncelerin sebeplerinden biri olarak pandemi süreci uzaktan eğitime geçiş kararının ani alınması ve uzaktan eğitim sürecine hazırlıksız yakalanmaları olarak görülmektedir. Okulların beklenmedik bir şekilde kapatılarak uzaktan eğitime geçilmesi ile birlikte öğretmenler yeterli

hazırlık yapacak zaman bulamamış ve bu durum kaygı yaşamalarına sebep olmuştur. Bu bulgulara benzer bir şekilde Serçemeli ve Kurnaz (2020) tarafından yapılan araştırmada da COVID- 19 hastalığının birden ortaya çıkması ve hızlı bir yayılma evresi ile bulaşmaya devam etmesi sebebiyle öğretmenler hazır olmadan yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçilmesi kararının yarattığı olumsuzluklar vurgulanmıştır.

Öğretmenlerin olumsuz düşüncelerinin bir diğer sebebinin ise öğretmenler arası teknolojik yeterlilik seviyelerinin birbirinden farklı olması ve sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamalarına karşı deneyim eksikliği yaşamaları göze çarpmaktadır. Bu bulgulara benzer şekilde Çetinkaya Aydın (2020) meslek hayatı boyunca böyle bir kriz yaşamamış, uzaktan eğitim araç ve uygulamaları ile ilgili hizmet öncesi ya da hizmet içi eğitim almamış ve dolayısıyla deneyimi olmayan öğretmenlerin verilen uzaktan eğitim kararına hazırlıksız yakalandığı ve bu süreci zorluklarla yürüttükleri tespit etmiştir. Öğretmenlerden elde edilen görüşler doğrultusunda bir diğer olumsuzluk olarak uzaktan eğitimde sınıf etkileşiminin az olması, öğrencilerin dinleme ve odaklanma problemleri yaşaması vb. sebeplerden ötürü uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili ve verimli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgulara benzer şekilde Türküresin (2020) uzaktan eğitimde öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimin yüz yüze eğitim gibi olmadığı ve bu durumun öğrencilerin derse karşı isteksiz olmalarına sebebiyet verdiği sonucuna ulaşmıştır.

Köy bölgeleri gibi dezavantajlı yerlerde yaşamını sürdürmeye çalışan ailelerin maddi imkansızlıklar sebebiyle çocuklarına uzaktan eğitim adına gereken imkanları sağlayamadıkları ve sosyoekonomik farkların yarattığı fırsat eşitsizliğinin öğrencilerin uzaktan eğitime erişimlerine engel olduğu saptanmıştır. Ramos- Morcillo ve diğerleri (2020) araştırma bulgularına benzer şekilde özellikle kırsal bölgeler gibi dezavantajlı bölgelerde yaşayan öğrencilerin merkezi bölgelerdeki öğrencilere kıyasla uzaktan eğitimi eşit şartlar altında sürdüremediklerini vurgulamıştır.

Katılımcıların uzaktan eğitime dair olumlu düşünceleri değerlendirildiğinde ise uzaktan eğitimin pandemi döneminde süreç için yüz yüze eğitim yerine iyi bir alternatif olduğu görüşleri öne çıkmaktadır. Alan yazın incelendiğinde araştırma bulgularını destekleyecek çalışmaların da bulunduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitime dair olumlu düşünceleri kapsamında uzaktan eğitim teknolojileri sayesinde öğretimi çeşitlendirebilme imkanı buldukları ve uzaktan eğitim uygulamalarına dair deneyim kazandıkları göze çarpmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin il ve ilçe merkezine uzak köylerdeki görev yerlerine gidiş- geliş süresinin ortadan kalkmasının zaman konusunda onlara avantaj sağladığı ve yolda geçirdikleri süreleri uzaktan eğitimde öğretim etkinlikleri ve materyal hazırlamaya ayırdıkları anlaşılmıştır. Bu bulgular Kırık (2014), Horspol ve Lange (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmaların bulguları ile paralellik göstermektedir. Kırık (2014)

kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin okula giderken kaybettikleri zamana online eğitimde gerek kalmadığını, Horspol ve Lange (2012) ise uzaktan yapılan dersler sayesinde öğretmen ve öğrencilerin evlerine ve okullarına gidip gelirken zaman kaybetmediklerini vurgulamışlardır. Katılımcı velilerin uzaktan eğitime dair olumlu düşünceleri değerlendirildiğinde ise köylerde uzaktan eğitime katılan öğrenci sayısının az olması sebebiyle derse düzenli katılan çocukların birebir ders imkanı gibi etkili ve verimli bir ders ortamı içerisinde süreci devam ettirdikleri anlaşılrken uzaktan eğitimin çocuklar üzerinde sorumluluk bilincini geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Çoban'ın (2013) ile Urdan ve Wegen' in (2000; akt. Kırık 2014) uzaktan eğitim sayesinde kişilerin özel bir öğrenme ortamı bulabildikleri ve bu sayede öğrencilerin derste ki performanslarının olumlu yönde arttığı görüşü araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin çevrim içi derslere zamanında katılması, dersle ilgili planlamalarını kendileri oluşturmaları vb. sayesinde öğrencilerin kendi hızlarında kendi öğrenme sorumluluklarını aldıklarını ve bu sayede uzaktan eğitimden faydalı bir şekilde dönüt aldıkları vurgulanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bilgiler ışığında ikinci ve üçüncü bulgu olarak COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarındaki sınıf öğretmenleri ve velilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerin dört tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar şu şekilde sıralanmıştır: Fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunlar, uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı yaşadıkları sorunlar, eğitim- öğretim süreci kaynaklı yaşadıkları sorunlar ve iletişim/ iş birliği kaynaklı yaşadıkları sorunlar.

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarındaki sınıf öğretmenleri ve velilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin ilk tema fiziki/ teknik altyapı kaynaklı sorunlardır. Sınıf öğretmenleri ve velilerin uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair görüşleri incelendiğinde katılımcıların çoğunun öncelikle öğrencilerin teknolojik araç- gereçlere erişim imkanının bulunmaması kaynaklı sorun yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Köy bölgelerinde sosyoekonomik durum kaynaklı her öğrencinin uzaktan eğitime kaynak sağlayacak teknolojik altyapıya sahip olmadığı ve bu altyapıyı sağlayamadığı görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşıldığı tespit edilmiştir. Sönmez, Yıldırım ve Çetinkaya (2020) ile Saavedra (2020) yaptıkları araştırmalarda dezavantajlı bölgelerdeki çocukların eğitsel araç- gereçlere ve internet altyapısına sahip olma imkanlarının bulunmamasının öğrencilerin eğitim sürecini sağlıklı bir şekilde sürdürememesine sebep olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda köylerde internet altyapısının yetersizliğinden, öğrencilerin bulundukları yerlerde internetin çekmemesi kaynaklı sorunlar yaşandığı, yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçildiğinde ilk etapta özellikle EBA'da siteye yoğun yüklenmeden kaynaklı çökmeler olduğu ve derse girişlerde aksamalar yaşandığı sonucuna

ulaşmıştır. Bennett, Uink ve Cross (2020), Özdoğan ve Berkant (2020) benzer şekilde bazı bölgelerde teknolojik altyapının iyi olmaması kaynaklı internet kesilmeleri, kopmalar vb. gibi aksaklıklar meydana geldiğini vurgularken Akkan (2020) ise uzaktan eğitimin ilk haftasında öğrenci ve öğretmen girişlerinin yoğun oluşu sebebiyle EBA sitesinde çökme ve yavaşlama meydana geldiğini vurgulamıştır. Buradan hareketle uzaktan eğitimin sorunsuz bir şekilde sürdürülebilmesi için uzaktan eğitim araç ve uygulamalarının da altyapısal olarak desteklenmesi ve sistemin güçlendirilmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir.

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenleri ve velilerin görüşleri incelendiğinde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşadıkları sorunların eğitime birtakım olumsuz yansımaları olduğu anlaşılmıştır. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim sürecinde fiziki/ teknik altyapı kaynaklı yaşanan sorunlar sebebiyle uzaktan eğitime katılan ve katılamayan öğrenciler arası seviye farklılıklarının arttığı, öğretim programı kazanımlarının tam ve zamanında işlenemediği tespit edilmiştir. Karaağaçlı (2008) uzaktan eğitimde eğitsel ve sosyal kazanımların yüz yüze eğitim kadar yeterli ve etkili işlenemediğini ve bu durumun da öğrencilerin başarı seviyelerinde düşmelere sebep olduğunu bildirmiştir. Bununla birlikte pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlar sebebiyle 1. Sınıf öğrencileri başta olmak üzere diğer sınıf seviyelerinde de okuma- anlama ve yazma becerilerinin zayıfladığı anlaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde benzer bulgulara rastlandığı görülmektedir. Atik ve Avcı (2021), Koyuncu (2022), Günaydın (2021) uzaktan eğitimin çoğunlukla dinleme alanına hitap ettiğini, okuma ve yazma becerisini geliştirmeye yönelik ihtiyaca uyumlu olmadığını belirtmiş ve 1. Sınıf okuma- yazma öğrenme sürecinde hem öğrenci hem öğretmenlerin çok zorlandıklarını vurgulayarak uzaktan eğitimde okuma- yazma öğretimine yönelik yazılım ve teknolojilerin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma bulgularından hareketle öğretmenlerin fiziki/ teknik altyapı kaynaklı karşılaştıkları sorunlar neticesinde ders programında aksaklıklar meydana geldiği ve bu nedenle öğretmenlerin iş yükünün arttığı söylenebilir.

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarındaki sınıf öğretmenleri ve velilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin ikinci tema uzaktan eğitim sistemi ve araçları kaynaklı yaşadıkları sorunlardır. Katılımcıların uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirdikleri araç ve uygulamalara ilişkin görüşleri incelendiğinde çoğunun MEB'e bağlı ücretsiz içerik ağlarından (EBA, ÖBA), bir kısmının hem MEB' e bağlı ücretsiz içerik ağları hem de ücretli içerik ağlarından (Okulistik, Morpa Kampüs, Wordwall vb.) faydalandıkları görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin birçoğunun uzaktan eğitim araç ve uygulamalarına pandemi öncesinden aşina olduğu ve bu sayede herhangi bir zorluk yaşamadığı belirlenirken sadece bir katılımcının daha önce uzaktan eğitim araç ve uygulamaları hakkında hiç bilgi sahibi olmadığı ve kullanamadığı için de bu uygulamalara karşı yabancılaşma çektiği tespit edilmiştir. Katılımcıların bir kısmının ise özellikle ilk

zamanlar uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirdikleri EBA ve ZOOM uygulamalarını kullanma ve canlı ders oluşturma esnasında zorluk yaşadıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte köy bölgesindeki velilerin ise pandemi öncesi uzaktan eğitim araç ve uygulamalarına dair bilgi sahibi olmamaları sebebiyle birtakım sorunlar (derse ID ve şifre ile girişler vb.) yaşadıkları tespit edilmiştir. Velilerin eğitim durumları göz önüne alındığında okuma- yazma bilmeyen velilerin çoğunlukta olması sebebiyle uzaktan eğitim araç ve uygulamalarını kullanamayanların dahi olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların bazılarının ise yaşanan sistemsel aksaklıklar (EBA' da yoğunluk kaynaklı yavaşlama ve çökme vs.) sebebiyle canlı ders saatlerini oluştururken problemler yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırma bulgularına benzer şekilde Arslan, Arı ve Kanat (2021) öğrenci ve öğretmenlerin EBA platformuna yönelik derse girişlerde yavaşlama ve donma problemleri, ZOOM platformuna yönelik ise ID ve şifre ile derse girişlerde güçlük yaşadıklarını aktarıırken; velilerin uzaktan eğitim sürecinde en sık yaşadıkları problemlere örnek olarak EBA, ZOOM gibi çocukların ders ve ödevlerinde yararlandıkları uzaktan eğitim uygulamalarını sorunsuz kullanabilecek teknolojik bilgi yeterliliğine sahip olmamaları ve uygulamalarda meydana gelen sistemsel problemleri çözmekte güçlük yaşamaları olarak belirtmiştir. Onur (2021) öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken sıklıkla kullandıkları ZOOM uygulamasına ilişkin teknik sorunlar sebebiyle öğrencilerin ses ve kamera problemleri yaşamaları, iletişim ve yazma becerilerini pasif kılması sebebiyle olumsuzluklar yaşandığını vurgulamıştır. Öğretmen ve velilerin uzaktan eğitim araç ve uygulamaları kaynaklı yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak teknoloji konusunda sahip olması gereken yeterliliklerin gerektiği seviyede olmadığı gerek yüz yüze eğitim gerekse uzaktan eğitim derslerinde teknolojiyi kullanma ve öğrencileri eğitimde teknolojiyi kullandırma konusunda teşvik edici rolde bulunmalarının gerekliliği sonucu çıkarılabilir. Yılmaz, Üredi ve Akbaşı (2015) çalışmalarında araştırma bulgularına benzer şekilde öğretmenlerin mesleğe başlamadan önce teknoloji konusunda eğitim almaları ve eğitimde teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmalarının gerekliliğinden bahsetmişlerdir.

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarındaki sınıf öğretmenleri ve velilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin üçüncü tema olan eğitim- öğretim süreci kaynaklı yaşadıkları sorunlara dair görüşleri incelendiğinde katılımcıların çoğunun öğrencilerin EBA TV ve canlı derslere erişememesi ve katılımın çok az olması ya da hiç katılım olmaması kaynaklı sorunlar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber pandemi sürecinde yüz yüze eğitime ara verilerek uzaktan eğitim kanalları ve platformları aracılığı ile yürütülen eğitim- öğretim sürecinde EBA TV ve EBA üzerinden gerçekleştirilen canlı derslerde içeriklerin tüm öğrencilerin seviyesine uygun olmadığı ve yetersiz kaldığı, ders sürelerinin yetersiz kaldığı, EBA TV derslerinin hızlı geçmesi, bazen de EBA TV dersleri ile canlı ders zamanlarının çakışması gibi sorunlarla karşı karşıya kalındığı belirlenmiştir. Canpolat ve Yıldırım (2021) araştırma

bulgularına benzer şekilde EBA TV ders saatleri ile öğretmenlerin canlı ders saatlerinin çakışması, EBA içeriklerinin güncel olmaması ve yetersiz olması nedeniyle hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin sorun yaşadıklarını vurgulamışlardır. Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök (2020) EBA TV kanallarından yayınlanan derslerin yeteri kadar öğrenci etkileşimine açık olmadığını, sadece bilişsel öğrenme alanına hitap ettiğini, EBA TV içerikleri ve ders sürelerinin yetersiz olduğunu aynı zamanda EBA TV ders yayınlarının çok hızlı geçtiğini vurgulamışlardır. Bulgulardan çıkarılan sonuçlar ışığında EBA'nın hem öğretmenler hem öğrenciler tarafından daha aktif ve etkili kullanılabilmesi için içeriklerinin öğrencilerin seviyelerine uygun konu anlatımları, materyaller, etkinlikler ile zenginleştirilerek sunulması gerektiği söylenebilir.

Katılımcı görüşlerinden yola çıkılarak elde edilen bulgular doğrultusunda uzaktan eğitimin soyut kalması sebebiyle öğrencilerin eğitim- öğretim sürecinde yüz yüze eğitimdeki gibi güdülenemediği ve uzaktan eğitim derslerine isteksiz katıldıkları, daha çok dikkat dağınıklığı yaşadıkları, derslerde pasif kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazın incelendiğinde bu araştırma bulgularına benzer bulgulara rastlandığı görülmektedir. Bakioğlu ve Çevik (2020) küçük yaş grubundaki çocukları uzun süre ekran başında aktif olarak tutmanın mümkün olmadığını ve bu sebeple derslerde dikkat dağınıklığı, motivasyon kaybı, derse karşı isteksizlik yaşadıklarını belirterek bu durumun öğrencilerin performansını etkilediğini ve uzaktan eğitime uyum sağlamakta zorlandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma sonuçlarından farklı olarak ise Canpolat ve Yıldırım (2021) uzaktan eğitim sistemi ve araçlarına dair zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın eğitimi sürdürme imkanı sunması, EBA'yı kullanım kolaylığı, öğrencilerin iletişim vb. sosyal becerilerinin artırılmasına katkı sağlaması gibi olumlu görüşlere sahip olduklarını vurgulamışlardır.

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarındaki sınıf öğretmenleri ve velilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin dördüncü tema olan iletişim/ iş birliğine dair görüşleri incelendiğinde öncelikle pandemi sürecinde eğitim- öğretim sürecinin işleyişini kolaylaştırmak adına öğretmenlerin, öğrenci ve veliler ile bilgilendirme amaçlı Whatsapp üzerinden sesli ve görüntülü aramalarla uzaktan eğitim sürecinin işleyişi, canlı dersler, gün içerisinde canlı derslerde işlenen kazanımlar, ödevlendirme, dönüt- düzeltme, öğrenci performansları ve başarı durumuna yönelik değerlendirmelerde bulunma amacıyla iletişim kurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmen ve velilerin gerçekleştirdikleri iletişimden memnun oldukları ve bu iş birliğinin devamlılığı halinin öğrencinin canlı derste ve evdeki performansını da olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu bulgulara benzer şekilde Çayak (2007), Çalık ve Ergi (2015) eğitim- öğretim sürecinde öğrenci- öğretmen- veli iletişiminin önemini vurgulamaktadır. Murray (2009) ise çalışmasında öğrenci- öğretmen ve veliler arasındaki iletişime uzaktan eğitim esnasında da önem verilmesi gerektiğinin altını çizmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğrenci ve veliler ile iletişim/ iş birliği kaynaklı birtakım sorunlarla da karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir. Katılımcılardan elde edilen bulgular ışığında uzaktan eğitime katılım göstermeyen ve uzaktan eğitim sürecine ilgisiz yaklaşan bazı velilerle iletişim kuramadıkları, bazı velilerin ise yaşadıkları bölgelerde telefon çekmediği için aksaklıklar olduğu ve bu sebeple iletişim kuramadıkları, bazı velilerle ise dil problemi dolayısıyla anlaşılmadıkları için iletişim kuramadıkları belirlenmiştir. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda özellikle canlı derse katılım gösteremeyen öğrenci velilerinin sınıf Whatsapp gruplarından öğretmenlerin bilgilendirme amaçlı yaptıkları paylaşımlardan ve sık sık öğretmenler tarafından aranmaktan rahatsız oldukları dile getirilmiş, bazı velilerin ise ihtiyaç duydukları konularda bilgi alma amacıyla aradıkları zamanın uygun bir zaman diliminde olmadığı bazen de iletişim kurulan konuya göre görüşme sürelerinin uzamasının zaman açısından sorun yarattığı belirlenmiştir. Bu araştırmada öğretmenlerin öğrenci ve veliler ile iletişimlerinde etkin bir şekilde rol almalarının önemi ortaya konarken öğretmen- veli arasındaki koordinasyon ve iş birliğinin çocuğun başarısına olumlu yönde etkisi olacağı aksi takdirde eğitim- öğretim sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülemeyeceği ve süreçten verim alınamayacağı sonucu çıkarılabilir.

Araştırmadan elde edilen bilgiler ışığında dördüncü bulgu olarak COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında eğitimin kalitesini artırmaya yönelik yapılabileceklerle ilişkin sınıf öğretmen ve veli görüşlerinin iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar şu şekilde sıralanmıştır: sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara dair çözüm önerileri ve velilerin uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara dair çözüm önerileri.

COVID- 19 pandemisi uzaktan eğitim sürecinde köy okullarında yaşanan sorunlara dair çözüm önerilerine yönelik sınıf öğretmenleri ve velilerin görüşleri incelendiğinde en çok köylerde internet altyapısının güçlendirilmesi ve tüm öğrencilerin ulaşabileceği şekilde internet erişimi sağlanması gerektiğine yönelik önerilerin sıralandığı belirlenmiştir. Köylerde öğrencilere ücretsiz internet desteğinin yanı sıra imkanı olmayan bütün öğrenciler için bilgisayar veya tablet yardımlarının yaygınlaştırılmasına önem verilerek köy bölgelerinde fırsat eşitliğinin sağlanması adına önlemler alınması gerektiği vurgulanmıştır. Velilerin çözüm önerileri incelendiğinde köylerde sık yaşanan elektrik kesintilerine ivedilikle önlem alınması ve yine aynı zamanda köylerde çekim gücünü artırıcı önlemler alınması hususunda GSM operatörleriyle iş birliği yapılmasına yönelik görüşlerin çoğunlukta olduğu anlaşılmıştır. Öte yandan pandemi öncesinde de eğitim- öğretim faaliyetlerinin zor şartlar altında yürütüldüğü köy okullarına yeterli teknik donanım ve eğitsel imkanlar sağlanmasının gerekliliği pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde göz önüne çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerilerinden bir diğerinin de köy okullarına bilgisayar desteği sağlanması ve köy okullarında eğitime yönelik yatırımların artırılması yönündedir. Bununla

birlikte uzaktan eğitimde istenilen verimin sağlanabilmesi için hem öğrenci hem öğretmen hem de velilere uzaktan eğitim araç ve uygulamalarının tanıtımı, kullanımı vb. konularda gerekli eğitimlerin verilmesi ile eğitimde teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması adına çalışmalar yapılması sınıf öğretmenleri tarafından çözüm önerileri olarak sıralanmıştır. Bu bulgulara benzer şekilde Özdoğan ve Berkant (2020), Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök (2020), Canpolat ve Yıldırım (2021) çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri olarak uzaktan eğitime katılım için gerekli olan tablet ve internet kaynaklarının her öğrenciye ücretsiz sağlanması, fırsat ve imkan eşitliğinin sağlanması, altyapı sorunlarının giderilmesi, eğitim paydaşlarından uzaktan eğitime hazır bulunuşluk durumlarına dair görüş alınması, öğretmenlere uzaktan eğitim ve dijital içerik hazırlama gibi konulara yönelik hizmet içi eğitimlerin sürekli hale getirilmesi vb. öneriler sıralanmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda köylerde veli ve öğrencilerin yaşadıkları sorunlar sebebiyle mağduriyetleri göz önüne alındığında öncelikle köylerde yeterli önlemler alınarak yüz yüze eğitimin devamlılığının sağlanması gerektiği ve devam eden uzaktan eğitim sürecine yönelik ise niteliğinin artırılması gerektiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte uzaktan eğitim sürecinde aksaklıklara yol açan unsurlara zamanında önlem alınmasının hem eğitim- öğretim sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine hem de öğrencilerin verimli bir şekilde eğitim faaliyetlerinden yararlanmasına katkı sağlayacağı sonucu çıkarılabilir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular alan yazındaki bulgular ile tartışılarak varılan sonuçlar doğrultusunda uygulamaya, araştırmaya ve yasa koyuculara birtakım önerilere yer verilmiştir.

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Uzaktan eğitim programına dahil olamayan ve düzenli katılım gösteremeyen öğrencilerin eğitsel ihtiyaçları tespit edilerek telafi programlarının yoğunlaştırılması ve öğrencilerin eğitsel takiplerinin yapılmaya devam edilmesi sağlanabilir.
- Öğrencilere ve velilere eğitim teknolojilerini tanıtan ve eğitimde teknoloji kullanımına yönelik destekleyici kurslar düzenlenebilir.
- Öğrencilerin uzaktan eğitime katılımlarını teşvik edecek, motivasyon sağlayacak etkili rehberlik çalışmaları planlanabilir.
- Uzaktan eğitimde devamsızlık probleminin önüne geçebilmek adına devam-devamsızlık takibi yapılarak e- okul sistemine işlenebilir.
- Uzaktan eğitimde etkili ölçme ve değerlendirme etkinliklerine daha fazla yer verilmesi sağlanabilir.

5.2.2. Araştırmaya Yönelik Öneriler

- Bu araştırma sadece Adana ilinin Karataş ilçesine bağlı köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ve köylerdeki veliler ile yapılmıştır. Bunun yanında köylerdeki okul idarecileri ile de görüşmeler yapılabilir.
- Bu araştırma yalnızca Adana/ Karataş'a bağlı beş köy okulundaki sınıf öğretmeni ve velilerle yapılmıştır. Yapılan ve yapılacak olan başka araştırmalarda kapsam genişletilerek farklı illerde veya bölgelerde çalışma gerçekleştirilebilir.
- Bu araştırmada yalnızca pandemi sürecinde köylerde uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara yönelik yapılan bir çalışmadır. COVID- 19 pandemi sonrası köy okullarında öğrenci başarı durumları ve performanslarına yönelik durum tespiti için çalışmalar yapılabilir.

5.2.3. Yasa Koyuculara Yönelik Öneriler

- Köylerde sosyoekonomik açıdan maddi durumu yeterli olmayan öğrenci ve aileleri muhtarlıklar tarafından tespit edilerek özellikle uzaktan eğitime katılabilmeleri için önlerindeki engellerin kaldırılarak gerekli yardımların yapılması sağlanabilir.
- Köy okullarına bilgisayar desteği ihtiyaca yönelik artırılabilir ve laboratuvar tarzı bilim teknoloji sınıflarının içerikleri zenginleştirilebilir.
- Öğretmenlere dijital içerik geliştirmelerine, Web 2.0 araçlarını ve uzaktan eğitim teknolojilerini etkili kullanabilmelerine destek olacak hizmet içi kursların sürekli hale getirilerek eğitim- öğretim dönemine yayılması sağlanabilir.
- Salgın, doğal afet vb. olağanüstü haller için acil eğitim planlamaları hazırlanarak gerektiğinde zaman kaybetmeden uygulamaya geçilmesi sağlanabilir.
- Gelecek dönemlerde aynı durumlarla tekrar karşılaşılabilme ihtimaline karşı eğitime ve uzaktan eğitim sistemlerine yapılan yatırımların artırılarak niteliklerinin iyileştirilmesi sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- [1]. Adıyaman, Z. (2002). "Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi", *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 1(1), 92-97.
- [2]. Akçay, H., Tüysüz, C., Feyzioğlu, B., ve Oğuz, B. (2008). Bilgisayar tabanlı ve bilgisayar destekli kimya öğretiminin öğrenci tutum ve başarısına etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2).
- [3]. Akkan, B. (2020). Kovid-19'un çocuklar üzerinde etkisi ve çocuk odaklı sosyal politikalar. TESEV Değerlendirme Notları (2020/6). Erişim Adresi: https://www.tesev.org.tr/wpcontent/uploads/TESEV_Kovid19_Cocuklar_Uzerinde_Etkisi_Baska_Akkan.pdf
- [4]. Akpınar, H. (2012). Bulaşıcı hastalıkların yayılımının tahmininde deterministik modellerin kullanılması. *Öneri Dergisi*, 10 (38), 97-103.
- [5]. Akyavuz, E. K., ve Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 723- 737.
- [6]. Al Lily, A.E., Ismail, A.F., Abunasser, F.M., ve Alqahtani, R.H.A. (2020). Distance education as a response to pandemics: Coronavirus and Arab culture. *Technology in Society*, 63, 2-11. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2020.101317>
- [7]. Alhija, F. N. A. (2017). Teaching in higher education: Good teaching through students' lens. *Studies in Educational Evaluation*, 54, 4-12.
- [8]. Altınay, F., Altınay, Z. ve İşman, A. (2004). Roles of the students and teachers in distance education. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 5(4), 78- 82.
- [9]. Altıparmak, M., Kurt, İ. D., ve Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri Kitabı*, 319-327.
- [10]. Altunçekiç, A. (2021). Uzaktan eğitim: Öğrenci, öğretmen, teknoloji, kurum ve pedagoji. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 417- 443. Erişim Adresi: DOI: 10.29299/kefad.881870
- [11]. Arat, T., ve Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- [12]. Arslan, İ. ve Karagül, S. (2020). Küresel bir tehdit (COVID-19 salgını) ve değişime yolculuk, *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 1-36.
- [13]. Arslan, K., Görgülü Arı, A., Hayır Kanat, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 192- 206.
- [14]. Atik, H., ve Avcı, F. (2021) Covid-19 salgın sürecinde 1. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamaları: eğitim teknolojileri ile ilk okuma-yazma öğretiminde karşılaştıkları zorluklar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 687-708.
- [15]. Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). COVID- 19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- [16]. Balzola, A. (2020). L'educazione a distanza alla luce e all'ombra della pandemia. *Mediascapes Journal*, (15), 203-210.
- [17]. Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- [18]. Bay, Ö. F., ve Tüzün, H. (2002). Yüksek öğretim kurumlarında ders içeriğinin web tabanlı olarak aktarılması-I. *Politeknik Dergisi*, 5(1), 13-22.
- [19]. Bennett, R., Uink, B., ve Cross, S. (2020). Beyond the Social: Cumulative implications of COVID-19 for first nations university students in Australia. *Social Sciences and Humanities Open*, 2(1). Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2020.100083>
- [20]. Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- [21]. British Boarcasting Corporation. (2020). Hollanda ve Belçika'da binlerce öğrenciye ücretsiz laptop. Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/turkce/live/haberler-dunya-52131709/page/2>
Erişim Tarihi: 23 Ocak 2022

- [22]. Budak, F., ve Korkmaz, Ş. (2020). COVID-19 pandemi için genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79.
- [23]. Büyükkaragöz, S., ve Sarı, H. (1997). İlkokullarda başarılı bir öğrenme nasıl gerçekleştirilir?. *Eğitim ve Bilim*, 21(105), 70- 82.
- [24]. Cable News Network Türk. (2020). EBA dünyada en çok tıklanan eğitim sitesi oldu. Erişim Adresi: <https://www.cnnturk.com/turkiye/eba-dunyada-en-cok-tiklanan-egitim-sitesi-oldu> Erişim Tarihi: 25 Ocak 2022
- [25]. Can, E, ve Ozan, C. (2021) Eğitim Bilişim Ağı (EBA): Covid- 19 küresel salgınının yansımaları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41 (3), 1553-1595.
- [26]. Canpolat, U., ve Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 74-109.
- [27]. Centers for Disease Control and Prevention. (2021, October). Ebola virus disease. <https://www.cdc.gov/vhf/ebola/index.html>
- [28]. Çalık, C. (2007). Okul çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: Kavramsal bir çözümleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 123-140.
- [29]. Çayak, S., ve Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen-veli iş birliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (11), 59-77.
- [30]. Çetinkaya Aydın, G. (2020). COVID- 19 Salgını Sürecinde Öğretmenler. TEDMEM. Erişim Adresi: <https://tedmem.org/covid19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler>, Erişim Tarihi: 10 Temmuz 2022
- [31]. Çoban, S. (2013). *Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi*. XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı, İstanbul. Erişim Adresi: <http://inet-tr.org.tr/inetconf17/bildiri/26.pdf>
- [32]. Demir, E. (2014). Uzaktan eğitime genel bir bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39). 203-212.
- [33]. Demiray, U. (Ed.). (2002). 1982-2002 Türkiye Açıköğretim Fakültesi literatürlerinin incelenmesi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- [34]. Demiray, U. ve Adıyaman, Z. (2002). *Kuruluşunun 10. Yılında açık öğretim lisesi ile ilgili çalışmalar kaynakçası*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- [35]. Driscoll, M. (2002). Blended learning: Let’s get beyond the hype. *E-Learning*, 1(4), 1-4.
- [36]. Duran, H. (2020). Devletlerin koronavirüsle karşılaştırmalı mücadele stratejileri. *Seta Analiz*, (317), 1-24. Erişim Adresi: <https://setav.org/assets/uploads/2020/04/A317.pdf>
- [37]. D. W Akademie. (2021). Almanya’da hükümet 1 milyar euro ders yardımı yapacak. Erişim Adresi: <https://www.dw.com/tr/almanyada-h%C3%BCk%C3%BCmet-1-milyar-euro-ders-yard%C4%B1m%C4%B1-yapacak/a-57032225> Erişim tarihi: 22 Ocak 2022
- [38]. Eken, Ö., Tosun, N., ve Eken, D. T. (2020). COVID-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: Genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 113-128.
- [39]. Emre, Y. (2002, Mayıs). *Kitle iletişim araçları ve www teknolojilerinin uzaktan eğitim uygulamalarında kullanılması*. Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi: Eskişehir.
- [40]. Ertürk, S. (1994). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınları.
- [41]. Fourie, I. (2001). “The use of CAI for distance teaching in the formulation of search strategies,” *Library Trends*, 50 (1), 110-129. Erişim Adresi: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/8388/librarytrendsv50i1i_opt.pdf?sequence=1
- [42]. Gelişli, Y. (2015). Uzaktan eğitimde öğretmen yetiştirme uygulamaları: Tarihçe ve gelişim. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 313-321.
- [43]. Genç, Ö. (2011) Kara ölüm: 1348 Veba salgını ve Orta çağ Avrupa'sına etkileri. *Tarih Okulu Dergisi*, 10, 123-150.
- [44]. Godoi, M., Beraldo Kawashima, L., de Almeida Gomes, L., ve Caneva, C. (2021). Les défis et les apprentissages des formateurs d’enseignants d’éducation physique pendant la pandémie de COVID-19 au Brésil. *International Review of Technologies in University Education/International*

- Journal of Technologies in Higher Education*, 18 (1), 5-20. Erişim Adresi: DOI: <https://doi.org/10.18162/ritpu-2021-v18n1-03>
- [45]. Golafshani, N. (2003). Understanding reliability and validity in qualitative research. *The Qualitative Report*, 8(4), 597-607.
- [46]. Guba, E. G., ve Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Handbook Of Qualitative Research*, 2(163-194), 105.
- [47]. Gülbahar, Y. (2017). *E-öğrenme*. Ankara: Pegem Atıf İndeksi.
- [48]. Günaydın, Y. (2021). Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitimde yazma becerisinin geliştirilmesine ilişkin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 71, 703- 724.
- [49]. Hellewell, J., Abbott, S., Gimma, A., Bosse, N., Jarvis, C., Russell, T., ... Edmunds, J. (2020). Feasibility of controlling covid-19 outbreaks by isolation of cases and contacts. *The Lancet Global Health*, 8(4), 488-496.
- [50]. Horspoll, A., ve Lange, C. (2012). Applying the scholarship of teaching and learning: Student perceptions, behaviours and success online and face-to-face. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 37(1), 73-88.
- [51]. İçten, T. (2006). *Uzaktan eğitim öğrencileri için çevrimiçi sınav sistemi uygulamasının geliştirilmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Erişim Adresi: <https://lib.gazi.edu.tr/>
- [52]. İnci Kuzu, Ç. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde uygulanan ilkökul uzaktan eğitim programı (Eba TV) ile ilgili veli görüşleri. *Milli Eğitim*, 49(1), 505-527.
- [53]. İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- [54]. Karaağaçlı, M. (2008). İnternet teknolojileri destekli uzaktan eğitimde sosyal kazanımlar gereksinimi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 63- 73.
- [55]. Kaur, H., Garg, S., Joshi, H., Ayaz, S., Sharma, S., ve Bhandari, M. (2020). A Review: Epidemics and pandemics in human history. *International Journal of Pharma Research and Health Sciences*, 8(2), 3139-3142. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.21276/ijprhs.2020.02.01>
- [56]. Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- [57]. Ketrez, G., Şirin, H., ve Hasde, M. (2020). Geçmişten günümüze Türkiye’de salgınlar. *Türk Sağlık Okuryazarlığı Dergisi*, 1(2), 21-29.
- [58]. Khan, U., Mehta, R., Arif, M. A., ve Lakhani, O. J. (2020). Pandemics of the past: A narrative review. *JPM. The Journal of the Pakistan Medical Association*, 70(5), 34- 37. Erişim Adresi: <https://www.jpma.org.pk/PdfDownloadsupplements/513>
- [59]. Khasanah, D. R. A. U., Pramudibyanto, H., ve Widuroyekti, B. (2020). Pendidikan dalam masa pandemi COVID-19. *Jurnal Sinestesia*, 10(1), 41-48. Erişim Adresi: <https://sinestesia.pustaka.my.id/journal/article/view/44>
- [60]. Khusanov, K., Khusanova, G. ve Khusanova, M. (2020). Distance education in Uzbekistan during the pandemic of COVID-19. *Turin Polytechnic University Magazine*, (31), 125- 148. Erişim Adresi: DOI: 10.13140/RG.2.2.29832.03847
- [61]. Kılıç, O. (2020). Tarihte küresel salgın hastalıklar ve toplum hayatına etkileri. M. Şeker, A. Özer ve C. Korkut (Yay. haz.). *Küresel Salgın Anatomisi İnsan ve Toplumun Geleceği* (s. 13-54) Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- [62]. Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, (21), 73-94.
- [63]. Kırşalda uzaktan eğitim. (2020, 5 Temmuz). Erişim Adresi: <https://www.egitimreformugirisimi.org/kirsalda-uzaktan-egitim/>
- [64]. Koyuncu, A. D. (2022). *Uzaktan eğitim sürecinde ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli. Erişim Adresi: <http://acikerisim.pau.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11499/38954/D%20c4%b0LRUBA%20AR%20c3%87AY%20KOYUNCU%20TEZS%20c4%b0Z%20YL%20PROJE%202022.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- [65]. Köy Okulları Değişim Ağı. (t.y.) Köy halkının gözünden pandemide köylerin ve köy okullarının durumu. Erişim Adresi:

- <https://www.kodegisim.org/media/K%C3%B6y%20Halk%C4%B1n%C4%B1n%20G%C3%B6z%C3%BCnde%20Pandemi%20K%C3%B6ylerinin%20ve%20K%C3%B6y%20Okullar%C4%B1n%C4%B1n%20Durumu.pdf>
- [66]. Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. Ş., ve Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322.
- [67]. Liu, W. J., Bi, Y., Wang, D., ve Gao, G. F. (2018). On the centenary of the spanish flu: Being prepared for the next pandemic. *Virologica Sinica*, 33(6), 463-466. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1007/s12250-018-0079-1>
- [68]. Lu, R., Zhao, X., Li, J., Niu, P., Yang, B., Wu, H., ... Tan, W. (2020). Genomic characterisation and epidemiology of 2019 novel coronavirus: Implications for virus origins and receptor binding. *The Lancet*, 395(10224), 565-574.
- [69]. Midkiff, S. F., ve DaSilva, L. A. (2000, August). Leveraging the web for synchronous versus asynchronous distance learning. *In International Conference on Engineering Education*, Taiwan. Erişim Adresi: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.461.2099&rep=rep1&type=pdf>
- [70]. Milli Eğitim Bakanlığı. (2020a). Bakan Selçuk, koronavirüse karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı. Erişim Adresi: <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitimalaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr> Erişim Tarihi: 25 Şubat 2022
- [71]. Milli Eğitim Bakanlığı. (2020b). Bilgi senin olduğun her yerdir. Erişim Adresi: <http://ebadesteknoktasi.meb.gov.tr/> Erişim Tarihi: 25 Şubat 2022
- [72]. Milli Eğitim Bakanlığı. (2020c). Okullarda yüz yüze eğitimde üçüncü aşama 2 Kasım Pazartesi günü başlıyor. Erişim Adresi: <http://www.meb.gov.tr/okullarda-yuz-yuze-egitimde-ucuncu-asama-2-kasim-pazartesi-gunu-basliyor/haber/21861/tr> Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022
- [73]. Milli Eğitim Bakanlığı. (2021). İlk ve ortaokullarda yüz yüze eğitimin usul ve esasları. Erişim Adresi: <https://www.meb.gov.tr/ilk-ve-ortaokullarda-yuz-yuze-egitimin-usul-ve-esaslari/haber/22479/tr> Erişim Tarihi: 27 Şubat 2022
- [74]. Ministry of Education, Singapore. (2021). Covid-19 related matters. Erişim Adresi: <https://www.moe.gov.sg/faqs-covid-19-infection> Erişim Tarihi: 23 Şubat 2022
- [75]. Ministry of Education, The USA. (2021). Us Department of Education announces temporary changes to federal aid validation process for award year 2021-22. Erişim Adresi: <https://www.ed.gov/news/press-releases/us-department-education-announces-temporary-changes-federal-aid-validation-process-2021-22-award-year> Erişim Tarihi: 23 Şubat 2022
- [76]. Murray, C. (2009). Parent and teacher relationships as predictors of school engagement and functioning among low-income urban youth. *The Journal of Early Adolescence*, 29(3), 376-404.
- [77]. Mutanana, N. (2019). Open and distance learning in rural communities of Zimbabwe: Exploring challenges faced by Zimbabwe open university students in Kadoma District, Zimbabwe. *Asian Journal of Humanity, Art and Literature*, 6(1), 49-58. Erişim Adresi: DOI: <https://doi.org/10.18034/ajhal.v6i1.349>
- [78]. Nizam, F. (2004). Eğitim-öğretimde kitle iletişim araçlarının kullanım olanakları ve avantajları, *Trabzon: KATÜ Akademik Bilişim* 2004, 1-17.
- [79]. Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- [80]. Onur, Z. K. (2021). Kovid-19 salgını sürecinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Zoom kullanımı hakkında öğretici görüşleri. *Journal of Sustainable Education Studies*, 2(3), 15-27.
- [81]. Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü. (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri. Erişim Adresi: http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf Erişim Tarihi: 05 Mart 2022
- [82]. Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- [83]. Özdoğan, A. Ç., ve Berkant, H. G. (2020). COVID-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- [84]. Özkoçak, Ö. Ü. V., Çetli, E., ve Koç, A. G. F. (2020). Geçmişten günümüze pandemilere genetik ve antropogenetik açıdan bakış. *Social Mentality And Researcher Thinkers Journal*, 6(32):1114-1124.

- [85]. Palavan, Ö., ve Donuk, R. (2016). Kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin sorunları. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 109-128.
- [86]. Pehlivan, A. ve Serin, O. (2011, Kasım). *New trends on global education conference* [Öz]. Akademik Bilişim Konferansında sunulan bildiri, Kyrenia, Cyprus. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/profile/Emre-Cam/publication/341959039_Uzaktan_Egitim_Uygulama_Modelleri/links/5edaed90299bf1c67d46b8e8/Uzaktan-Egitim-Uygulama-Modelleri.pdf
- [87]. Prestera, G. E., ve Moller, L. A. (2001, April). *Facilitating asynchronous distance learning: Exploiting opportunities for knowledge building in asynchronous distance learning environments*. Paper presented at the Annual Mid- South Instructional Technology Conference, Murfreesboro, TN. (ERIC Document Reproduction Service No. ED463723 Erişim Adresi: <https://eric.ed.gov/?id=ED463723>)
- [88]. Ramos-Morcillo A.J, Leal-Costa, C., Moral-García J.E ve Ruzafa-Martínez, M. (2020). Experiences of nursing students during the abrupt change from face-to-face to e-learning education during the first month of confinement due to COVID-19 in Spain. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), 5519. Erişim Adresi: doi:10.3390/ijerph17155519.
- [89]. Romiszowski, A. J. (2004). How's the e-learning baby? Factors leading to success or failure of an educational technology innovation. *Educational technology*, 44(1), 5-27. Erişim Adresi: https://asianvu.com/digital-library/elearning/elearning_failure_study-romiszowsky.pdf
- [90]. Saavedra, J. (2020). Educational challenges and opportunities of the Coronavirus (COVID-19) pandemic. World Bank Blogs. Erişim Adresi: <https://blogs.worldbank.org/education/educationalchallenges-and-opportunities-covid-19-pandemic> Erişim Tarihi: 01 Temmuz 2022
- [91]. Schrum, L. ve Hong, S. (2002). From the field: Characteristics of successful tertiary online students and strategies of experienced online. *Education and Information Technologies*, 7(1), 5-16.
- [92]. Seidman, I. (2006). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences*. Teachers College Press.
- [93]. Serçemeli, M., ve Kurnaz, E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.
- [94]. Simonso, M., Smaldino, S., Albright, M. ve Zvacek, S. (2003). *Teaching and learning at a distance*. Columbus, OH: Merrill. / Prentice Hall. Erişim Adresi: https://www.academia.edu/39818858/Teaching_and_Learning_at_a_Distance_Foundations_of_Distance_Education_SIXTH_EDITION
- [95]. Smith, R. D. (2006). Responding to global infectious disease outbreaks, lessons from SARS on the role of risk perception, communication and management. *Social Science and Medicine*. 63 (12), 3113-3123. Erişim Adresi: DOI: [10.1016/j.socscimed.2006.08.004](https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2006.08.004)
- [96]. Sönmez, M., Yıldırım, K., ve Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni tip koronavirüs (SARS- CoV2) salgınına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(6), 855- 875.
- [97]. Sözen, N. (2020). COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları üzerine bir inceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 302-319.
- [98]. Taubenberger, J.K. ve Morens, D.M. (2006). 1918 Influenza: the mother of all pandemics. *Revista Biomedica*, 17(1), 69-79. Erişim Adresi: DOI:10.3201/eid1201.050979.
- [99]. Telli, S. G., ve Altun, D. (2020). Koronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- [100]. T.C. İçişleri Bakanlığı (2020a).81 il valiliğine koronavirüs tedbirleri konulu ek bir genelge daha gönderildi". <https://www.icisleri.gov.tr/81-il-valiligine-koronavirustedbirleri-konulu-ek-genelge-gonderildi>. Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022
- [101]. T.C. İçişleri Bakanlığı (2020b). Koronavirüs salgını ile mücadele kapsamında lokantalarla ilgili ek genelge. <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-salgini-ile-mucadelekapsaminda-lokantalarla-ilgili-ek-genelge>. Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022

- [102]. T.C. İçişleri Bakanlığı (2020c). 65 yaş ve üstü ile kronik rahatsızlığı olanlara sokağa çıkma yasağı ek genelgesi. <https://www.icisleri.gov.tr/65-yas-ve-ustu-ile-kronikrahatsizligi-olanlara-sokaga-cikma-yasagi-ek-genelgesi>. Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022
- [103]. T.C. İçişleri Bakanlığı (2020d). Koronavirüs ek tedbirleri genelgesi. <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-ek-tedbirleri-genelgesi> Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022
- [104]. T.C. İçişleri Bakanlığı (2020e). Koronavirüs salgını ile mücadele kapsamında marketlerle ilgili ek genelge. <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-salgini-ile-mucadele-kapsamindamarketlerle-ilgili-ek-genelge>. Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022
- [105]. T.C. İçişleri Bakanlığı (2020f). Koronavirüs salgını ile mücadele kapsamında toplantılarla ilgili ek genelge. <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-salgini-ile-mucadelekapsaminda-toplantilarla-ilgili-ek-genelge>. Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022
- [106]. T.C. İçişleri Bakanlığı (2020g). Koronavirüs salgını ile mücadele kapsamında pazar/satış yerleri ile ilgili ek genelge. <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-salgini-ile-mucadelekapsaminda-pazar-satis-yerleri-ile-ilgili-ek-genelge>. Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022
- [107]. T.C. İçişleri Bakanlığı (2020h). Koronavirüs tedbirleri kapsamında şehirlerarası otobüs yolcu taşımacılığı ile ilgili ek genelge. <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-tedbirlerikapsaminda-sehirlerarasi-otobus-yolcu-tasimaciligi-ile-ilgili-ek-genelge>. Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022
- [108]. The World Bank. (2020). How countries are using edtech (including online learning, radio, television, texting) to support access to remote learning during the COVID-19 pandemic. Erişim Adresi: <https://www.worldbank.org/en/topic/edutech/brief/how-countries-are-using-edtech-to-support-remote-learning-during-the-covid-19-pandemic> Erişim Tarihi: 22 Şubat 2022
- [109]. Toprakçı, E., ve Ersoy, M. (2008, Mart). *Uzaktan eğitimde öğretmen rolleri*. II. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu, İzmir. Erişim Adresi: DOI: 10.13140/RG.2.1.4447.4400
- [110]. Trifonova, A. (2003). Mobile learning-review of the literature. Technical Report DIT-03-009, Informatica e-Telecomunicazioni, University of Trento. <http://eprints.biblio.unitn.it/archive/00000359/01/009.pdf>
- [111]. Tunç, A., Atıcı, F. Z. (2020). Dünyada ve Türkiye’de pandemilerle mücadele: Risk ve kriz yönetimi bağlamında bir değerlendirme. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 329-362.
- [112]. Türküresin, H. E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 597-618.
- [113]. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2020a). *COVID-19 educational disruption and response*. Erişim Adresi: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> Erişim Tarihi: 24 Şubat 2022
- [114]. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2020b). *How is Chile facing the Covid-19 education emergency? UNESCO talks with Raul Figueroa, Ministry of Education of Chile*. Erişim Adresi: <https://en.unesco.org/fieldoffice/santiago/articles/minister-education-Chile-covid-19> Erişim Tarihi: 25 Şubat 2022
- [115]. Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel Yayınları.
- [116]. Valentine, D. (2002). Distance learning: Promises, problems, and possibilities. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(3), 1- 11. Erişim Adresi: <https://www.westga.edu/~distance/ojdla/fall53/valentine53.html>
- [117]. Vonderwell, S., ve Savery, J. (2004). Online learning: Student role and readiness. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 3(3), 38-42.
- [118]. World Health Organization. (2019, Sep 19). *Non-pharmaceutical public health measures for mitigating the risk and impact of epidemic and pandemic influenza*. Glossary. <https://www.who.int/publications/i/item/non-pharmaceutical-public-health-measures-for-mitigating-the-risk-and-impact-of-epidemic-and-pandemic-influenza>
- [119]. World Health Organization. (2020, Mar 11). *Coronavirus disease 2019 (COVID-19). Situation report-51*. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/331475>

- [120]. Wikipedia. (2021a). *Pandemi*. Erişim Adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Pandemi> Erişim Tarihi: 16 Şubat 2022
- [121]. Wikipedia. (2021b). *Covid-19*. Erişim Adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/COVID-19> Erişim Tarihi: 26 Şubat 2022
- [122]. Wikipedia. (2021c). *LON-CAPA*. Erişim Adresi: <https://en.wikipedia.org/wiki/LON-CAPA> Erişim Tarihi: 31 Şubat 2022
- [123]. Wikipedia. (2021d). *Jonas International University*. Erişim Adresi: https://en.wikipedia.org/wiki/Jonas_International_University Erişim Tarihi: 31 Şubat 2022
- [124]. Wikipedia. (2021e). *Köy*. Erişim Adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6y> Erişim Tarihi: 01 Mart 2022
- [125]. Xie, Z., ve Yang, J. (2020). Autonomous learning of elementary students at home during the COVID-19 epidemic: A case study of the Second Elementary School in Daxie, Ningbo, Zhejiang Province, China. *Ningbo, Zhejiang Province, China (March 15, 2020)*. Erişim Adresi: Doi:10.15354/bece.20.rp009.
- [126]. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- [127]. Yılmaz, M., Üredi, L., ve Akbaşlı, S. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayar yeterlilik düzeylerinin ve eğitimde teknoloji kullanımına yönelik algılarının belirlenmesi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 105-121.
- [128]. Yılmaz, Ö. (2017). 1847-1848 kolera salgını ve Osmanlı coğrafyasındaki etkileri. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 6(1), 23-55.
- [129]. Yurdakul, B. (2005). *Eğitimde yeni yönelimler*. (Ed. Ö. Demirel). Ankara: PegemA Yayıncılık, 249- 266.
- [130]. Yurdakul, E. S. (2015). Tarihte önemli bulaşıcı hastalık salgınları. *Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı Dergisi*, 1(3), 1-6.
- [131]. Yüksekdağ, B. B. (2016). Açık ve uzaktan eğitimde öğrenme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 127-138.
- [132]. Zhou, L., Wu, S., Zhou, M., ve Li, F. (2020). 'School's Out, But Class' On', The largest online education in the world today: Taking China's practical exploration during the COVID-19 epidemic prevention and control as an example. *Best Evid Chin Edu*, 4(2), 501-519. Erişim Adresi: DOI:10.15354/bece.20.ar023.

EKLER

Ek- 1: Öğretmen Görüşme Formu

Değerli Öğretmenler,

Merhaba ben Tuğçe KURUMOĞLU. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim dalı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim. COVID- 19 Pandemisi sürecinde köy okullarında gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetlerinde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunları belirlemeye yönelik yaptığım çalışmada sizin görüşlerinizi almak istiyorum. Katkılarınızdan ötürü şimdiden teşekkür ederim.

Görüşmeye başlamadan önce ses kayıt cihazı ile görüşmemizin kayıt altına alınarak sadece araştırma kapsamında kullanılacağını ve araştırma bitiminde de silineceğini belirtmek isterim. Ayrıca çalışmada isimleriniz kullanılmayacak olup belirlenen kodlarla ifade edilecektir. İzinizle başlamak isterim.

Tuğçe KURUMOĞLU
Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalı

Kişisel Bilgi Formu

1.Cinsiyetiniz:

Kadın () Erkek ()

2. Eğitim Durumunuz:

Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

3. Görev Yeriniz:

4. Hizmet Yılınız:

1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 15+ ()

5. Köydeki Görev Süreniz:

6. Yaşadığınız Yer:

Köy () İl-İlçe Merkezi ()

7.Eğitim Verdiğiniz Sınıf Düzeyi:

1.Sınıf () 2.Sınıf () 3.Sınıf () 4.Sınıf () Birleştirilmiş Sınıf ()

8. Sınıfınızdaki Öğrenci Sayısı:

Görüşme Formu

1. Covid-19 pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetleri hakkında genel düşünceleriniz nelerdir? Olumlu ve olumsuz görüşlerinizi belirtiniz.
2. Pandemi dönemi uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken bilgisayar/tablet, internet vb. araçlara erişim, bağlantı gibi konularda karşılaştığınız problemlerle ilgili neler söylemek istersiniz?
Sonda: Karşılaştığınız problemlerin yürütülen eğitim sürecine yansımaları nasıl oldu?
3. Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken kullandığınız uzaktan eğitim araçları ve uygulamalarından bahsedebilir misiniz?

Sonda: Pandemi öncesinde veya pandemi sürecinde uzaktan eğitim araç ve uygulamaları ile ilgili herhangi bir eğitim faaliyetine katıldınız mı? Katıldıysanız bu eğitim içerikleri hakkında neler söylemek istersiniz?

Sonda: Bu araç ve uygulamaları kullanırken herhangi bir zorlukla karşılaştınız mı?

- Evet ise, karşılaştığınız problem ve zorluklardan bahsedebilir misiniz?
 - Hayır ise, deneyim ve tecrübelerinizden bahsedebilir misiniz?
4. Pandemi sürecinde öğrencilerinizin uzaktan eğitim araç ve uygulamalarına erişim ve katılım durumları nasıldı?
 5. Salgın sürecinde kullanılan EBA TV ve EBA içerikleri hakkında neler düşünüyorsunuz?
 - EBA'ya erişim sağlayabilen öğrenci sayısı bakımından,
 - EBA içeriklerinin öğrencilerinizin seviyesine uygunluğu bakımından,
 - EBA ders sürelerinin yeterliliği bakımından değerlendiriniz.
 6. Pandemi sürecinde verdiğiniz uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla öğrencileriniz üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinden bahsedebilir misiniz?
 7. Pandemi sürecinde köy okullarında uzaktan eğitim araçlarına erişemeyen ve derse katılım sağlayamayan öğrencileriniz için nasıl bir yol izlediniz?
 8. Uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken köydeki öğrenci velileri ile iletişiminiz hakkında neler söylemek istersiniz?
Sonda: Hangi iletişim araçlarıyla, ne sıklıkta ve hangi konularda iletişim kurdunuz?
Sonda: Veli iletişiminde varsa yaşadığınız problemler hakkında bilgi verebilir misiniz?
 9. Pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetlerinde karşılaştığınız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir? Sizce köylerde uzaktan eğitimin kalitesini artırmaya yönelik neler yapılabilir?
 10. Bu konuda eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

Ek- 2: Veli Görüşme Formu

Değerli Veliler,

Merhaba ben Tuğçe KURUMOĞLU. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim dalı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Covid-19 Pandemisi sürecinde köy okullarında gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetlerinde velilerin yaşadığı sorunları belirlemeye yönelik yaptığım çalışmada sizin görüşlerinizi almak istiyorum. Katkılarınızdan ötürü şimdiden teşekkür ederim.

Görüşmeye başlamadan önce ses kayıt cihazı ile görüşmemizin kayıt altına alınarak sadece araştırma kapsamında kullanılacağını ve araştırma bitiminde de silineceğini belirtmek isterim. Ayrıca araştırmada isimleriniz kullanılmayacak olup belirlenen kodlarla ifade edilecektir. İzninizle başlamak isterim.

Tuğçe KURUMOĞLU
Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalı

Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz:
Kadın () Erkek ()
2. Yaşınız:
3. Medeni Durumunuz:
Evli () Bekar ()
4. Eğitim Durumunuz:
Okuma- yazma bilmiyor () İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu ()
Lise mezunu () Üniversite mezunu ()
5. Mesleğiniz:
6. Çalışma Durumunuz:
7. Evde Yaşayan Kişi Sayısı:
8. Çocuk Sayısı:
9. Okul Çağındaki Çocuk Sayısı:
10. Gelir Düzeyi
Düşük () Orta () Yüksek ()

Görüşme Formu

1. Covid-19 Pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetleri hakkında genel düşünceleriniz nelerdir? Olumlu ve olumsuz görüşlerinizi belirtiniz.
2. Pandemi dönemi çocuklarınızın uzaktan eğitim sürecinde bilgisayar/tablet, internet vb. araçlara erişim, bağlantı gibi konularda karşılaştığınız problemlerle ilgili neler söylemek istersiniz?
Sonda: Karşılaştığınız problemlerin yürütülen eğitim sürecine yansımaları nasıl oldu?
3. Covid-19 pandemi sürecinde çocuklarınızın uzaktan eğitim faaliyetlerine katılım gerçekleştirirken kullandığınız uzaktan eğitim araçları ve uygulamalarından bahsedermisiniz?

Sonda: Pandemi öncesinde veya pandemi sürecinde uzaktan eğitim araç ve uygulamalarına dair bilgi sahibi olma durumunuz hakkında neler söylemek istersiniz?

Sonda: Bu araç ve uygulamaları kullanırken herhangi bir zorlukla karşılaştınız mı?

- Evet ise, karşılaştığınız problem ve zorluklardan bahsedermisiniz?
 - Hayır ise, deneyim ve tecrübelerinizden bahsedermisiniz?
4. Pandemi sürecinde çocuklarınızın uzaktan eğitim derslerine erişim/ katılım durumları hakkında neler söylemek istersiniz?
 5. Salgın sürecinde kullanılan EBA TV ve EBA içerikleri hakkında neler düşünüyorsunuz?
 - EBA'ya erişim sağlama açısından,
 - EBA TV ve EBA içerikleri hakkında bilgi sahibi olma durumunuz açısından,
 - EBA içeriklerinin çocuklarınızın seviyesine uygunluğu açısından değerlendiriniz.
 6. Pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla çocuklarınız üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinden bahsedermisiniz?
 7. Pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinde çocuklarınızın öğrenim sürecindeki rolünüz ve katkılarınız hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
 8. Pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetleri esnasında öğretmen ve okul yönetimi ile iletişim ve iş birliğiniz hakkında neler söylemek istersiniz?
Sonda: Hangi araçlarla, ne sıklıkta ve hangi konularda iletişim kurdunuz?
Sonda: Öğretmen veya okul yönetimi ile iletişiminizde varsa yaşadığınız problemler hakkında bilgi verebilir misiniz?
 9. Pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetlerinde karşılaştığınız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir? Sizce köylerde uzaktan eğitimin kalitesini artırmaya yönelik neler yapılabilir?
 10. Bu konuda eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?